WYROK SĄDU (druga izba)

z dnia 25 października 2011 r. *

W sprawie T-348/08

Aragonesas Industrias y Energía, SAU, z siedzibą w Barcelonie (Hiszpania), reprezentowana przez I.S. Forrestera, QC, oraz adwokatów K. Struckmanna, P. Lindfelta oraz J. Garcię-Nieta Estevę,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej przez A. Biolana, J. Bourke'a oraz R. Sauera, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot, tytułem żądania głównego, stwierdzenie nieważności decyzji Komisji C(2008) 2626 wersja ostateczna z dnia 11 czerwca 2008 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 81 [WE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/38.695 – Chloran sodu) w zakresie, w jakim decyzja ta dotyczy strony

* Język postępowania: angielski.

skarżącej, oraz, tytułem żądania ewentualnego, uchylenie lub istotne obniżenie grzywny nałożonej na skarżącą mocą tej decyzji,

SĄD (druga izba),

w składzie: I. Pelikánová, prezes, K. Jürimäe (sprawozdawca) i S. Soldevila Fragoso, sędziowie,

sekretarz: C. Kristensen, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 września 2010 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

1 Skarżąca Aragonesas Industrias y Energía, SAU, jest spółką prawa hiszpańskiego. Stworzona w 1992 r. od tego czasu wchodziła w skład wytwarzającej produkty chemiczne części grupy Uralita, której podlegała działalność w zakresie produkcji

chloranu sodu. Grupa ta znajdowała się pod kierunkiem spółki Uralita SA (zwanej dalej „Uralitą"). Do 1994 r. Uralita była w posiadaniu 100% udziałów skarżącej. W grudniu 1994 r. Uralita stworzyła spółkę holdingową pod firmą Energia e Industrias Aragonesas EIA, SA (zwaną dalej „EIA"), której przekazano całość działalności w dziedzinie chemii. Skarżąca stała się tym samym w 100% spółką zależną EIA. Początkowo Uralita była w posiadaniu 98,84% udziałów EIA, a od dnia 1 stycznia 1995 r. do dnia 31 grudnia 2000 r. udział Urality w kapitale EIA fluktuował pomiędzy 49,44% i 50,71%.

2 Chloran sodu jest silnym utleniaczem otrzymywanym w wyniku elektrolizy roztworu wodnego chlorku sodu w komorze bez diafragmy. Chloran sodu może być wytwarzany w postaci skrystalizowanej lub w postaci roztworu. Wykorzystuje się go głównie do produkcji dwutlenku chloru, który jest stosowany w przemyśle celulozowym i papierniczym do wybielania papieru. W dużo mniejszym zakresie znajduje on zastosowanie w dezynfekcji wody pitnej, wybielaniu tkanin, procesie rafinacji uranu i jako herbicyd [motyw 2 decyzji Komisji C(2008) 2626 wersja ostateczna z dnia 11 czerwca 2008 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 81 [WE] oraz art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/38.695 – Chloran sodu) (zwanej dalej „zaskarżoną decyzją").

3 W dniu 28 marca 2003 r. przedstawiciele EKA Chemicals AB (zwanej dalej „EKA"), spółki z siedzibą w Szwecji złożyli do Komisji wniosek o zwolnienie z grzywny na podstawie obwieszczenia Komisji w sprawie zwolnienia z grzywien oraz zmniejszania grzywien w przypadkach karteli (Dz.U. 2002, C 45, s. 3, zwanego dalej „komunikatem w sprawie współpracy") w związku z istnieniem kartelu na rynku chloranu sodu. EKA poparła ten wniosek dowodami w postaci dokumentów i oświadczeniem ustnym złożonym przez jej przedstawicieli w dniu 31 marca 2003 r. (zwanym dalej „oświadczeniem EKA z 2003 r.").

4 W dniu 30 września 2003 r. Komisja Wspólnot Europejskich wydała decyzję przyznającą EKA warunkowe zwolnienie z grzywny, zgodnie z pkt 15 komunikatu w sprawie współpracy.

5 W dniu 10 września 2004 r. Komisja, na podstawie art. 18 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 [WE] i 82 [WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1), wystosowała żądania udzielenia informacji do Finnish Chemicals Oy (zwanej dalej „FC") – spółki z siedzibą w Finlandii oraz do Arkema France SA – spółki z siedzibą we Francji i wymienioną w zaskarżonej decyzji pod firmą Atochem (zwanej dalej „Arkema France") oraz do skarżącej.

6 W dniu 24 września 2004 r. pan L., pracownik Arkema France [zwany dalej „panem L. (Arkema France)"] został przesłuchany przez Komisję i złożył oświadczenie (zwane dalej „oświadczeniem Arkema France").

7 W dniu 18 października 2004 r. Arkema France złożyła w odpowiedzi na żądanie udzielenia informacji wniosek o zwolnienie z grzywny lub jej obniżenie, zgodnie z komunikatem w sprawie współpracy.

8 W dniu 29 października 2004 r. FC złożyła Komisji, w trakcie spotkania odbywającego się w jej lokalach, wniosek o obniżenie grzywny na podstawie komunikatu o współpracy oraz dostarczyła w sposób ustny Komisji informacji dotyczących dochodzenia w sprawie chloranu sodu. Pismem z dnia 2 listopada 2004 r. FC potwierdziła swój wniosek o obniżenie grzywny, dostarczając jednocześnie dowody z dokumentów dotyczących jej udziału w zarzucanym przez Komisję naruszeniu.

9 W dniu 4 listopada 2004 r. odbyło się spotkanie pomiędzy Komisją a przedstawicielami EKA. W dniu 11 listopada 2004 r. EKA przekazała Komisji dodatkowe informacje dotyczące bieżących zmian na rynku chloranu sodu.

10 W dniach 3 i 9 grudnia 2004 r. skarżąca udzieliła odpowiedzi na żądanie udzielenia informacji wystosowane przez Komisję w dniu 10 września 2004 r.

11 W dniu 6 lipca 2006 r. EKA złożyła nowe oświadczenie ustne przed Komisją, a następnie w dniach 19 i 20 lipca 2006 r. wysłuchano jej dwóch pracowników. W dniu 29 sierpnia 2006 r. w trakcie spotkania w lokalach Komisji EKA złożyła kolejne oświadczenie ustne (zwane dalej „oświadczeniem EKA z 2006 r.").

12 Pomiędzy dniem 13 listopada 2006 r. a dniem 11 kwietnia 2008 r. Komisja, na podstawie art. 18 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, wystosowała żądanie udzielenia informacji do wielu spółek, w tym w dniach 13 listopada 2006 r., 8 lutego i 12 marca 2007 r. oraz 11 kwietnia 2008 r. do skarżącej.

13 W dniu 27 lipca 2007 r. Komisja wydała pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, którego adresatami poza skarżącą były EKA, FC, Arkema France i Uralita.

14 Skarżąca przekazała Komisji swe uwagi dotyczące pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. Uzyskała ona w ten sposób, po pierwsze, dostęp do akt Komisji w postaci płyty DVD przez nią wysłanej, zawierającej dokumenty publiczne, a po drugie, zapisów oświadczeń ustnych wnioskodawców, mających na celu skorzystanie z traktowania przewidzianego komunikatem w sprawie współpracy, zgromadzanych przez Komisję w trakcie dochodzenia.

15 W dniu 20 listopada 2007 r. wiele z zainteresowanych spółek, w tym Uralita, lecz nie skarżąca, skorzystało ze swego prawa do bycia wysłuchanym przez Komisję, składając ustne oświadczenia.

16 W dniu 11 czerwca 2008 r. Komisja wydała zaskarżoną decyzję, która została doręczona skarżącej pięć dni później, tj. 16 czerwca.

17 W motywie 69 zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, co do zasady, że spółki EKA, FC, Arkema France oraz skarżąca uczestniczyły w spotkaniach oraz utrzymywały kontakty mające na celu podział rynku poprzez przydzielanie limitów sprzedaży oraz ustalanie cen chloranu sodu na rynku Europejskiego Obszaru Gospodarczego (zwanego dalej „EOG"). Komisja sporządziła na tej podstawie listę 72 kontaktów o charakterze antykonkurencyjnym, które przybierały postać bądź spotkań, bądź rozmów telefonicznych (zwaną dalej „72 kontaktami antykonkurencyjnymi"). Lista ta została zamieszczona w załączniku I do zaskarżonej decyzji. Ponadto w załączniku II do zaskarżonej decyzji Komisja zamieściła listę osób cytowanych w rzeczonej decyzji. Pośród przytoczonych tam nazwisk znajdują się nazwiska pana S. i pana W., pracowników EKA [zwanych dalej „panem S. (EKA)" i „panem W. (EKA)"], pana A. i pana S. [zwanego dalej „panem S. (FC)"], pracowników FC, pana L. (Arkema France) i pana A., pracownika skarżącej [zwanego dalej „panem A. (Aragonesas)"]. Również w motywie 69 zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, że antykonkurencyjne praktyki, których decyzja dotyczy, miały miejsce od dnia 21 września 1994 r. w odniesieniu do EKA i FC, od dnia 17 maja 1995 r., jeśli chodzi o Arkema France, oraz od dnia 16 grudnia 1996 r. w przypadku skarżącej. Praktyki te trwały do dnia 9 lutego 2000 r. przynajmniej w przypadku EKA, FC, Arkema France i skarżącej.

18 W motywach 70 i 71 zaskarżonej decyzji Komisja uściśliła, że poszanowanie decyzji powziętych w ramach kartelu było weryfikowane przede wszystkim podczas dwustronnych spotkań oraz rozmów telefonicznych, w trakcie których strony wymieniały poufne informacje handlowe dotyczące negocjacji z klientami, dotyczących, w szczególności, sprzedanych ilości i stosowanych cen. Dodała ona, że uczestnicy kartelu

prowadzili strategię stabilizacji rynku chloranu sodu, która miała ostatecznie na celu przydział wielkości sprzedaży wspomnianego produktu, koordynację polityki ustalania cen w stosunku do ich klientów i w ten sposób maksymalizację marż.

19 Poza tym w motywach 73–78 zaskarżonej decyzji Komisja opisała zarys podstawowych zasad i funkcjonowania kartelu. Czyniąc to, ujawniła wiele kontaktów pomiędzy głównymi producentami chloranu sodu, których podstawowym celem były negocjacje między nimi w celu przydziału wielkości sprzedaży na właściwym rynku geograficznym oraz ustalenie zalecanych cen w umowach zawieranych z klientami. Zdaniem Komisji wymiana poufnych informacji handlowych stanowiła istotny aspekt działań kartelowych, ponieważ jej uczestnicy byli następnie w stanie przewidzieć zachowania swych konkurentów na rynku. Odnosząc się do funkcjonowania kartelu, Komisja potwierdza, że producenci chloranu sody utrzymywali częste kontakty w formie dwu- lub wielostronnych spotkań oraz rozmów telefonicznych, nie realizując jednak z góry ustalonego schematu. Dodaje ona jednak, że na poziomie kadry kierowniczej dyskusje odbywały się na wielostronnych spotkaniach, często przy okazji posiedzeń grupy roboczej ds. chloranu sodu Europejskiej Rady Przemysłu Chemicznego (zwanej dalej „CEFIC"). Wreszcie Komisja twierdzi, jeśli chodzi o kalendarz negocjacji, że kontakty pomiędzy konkurentami wzmagały się z końcem każdego roku (pomiędzy październikiem a grudniem), w okresie corocznych negocjacji kontraktów na rok następny pomiędzy producentami chloranu sodu a ich klientami. Niemniej jednak Komisja relacjonuje, że w okresie, który był przedmiotem dochodzenia, negocjacje te odbywały się często po rozpoczęciu nowego roku, a w szczególności w miesiącach styczniu i lutym.

20 Jeśli chodzi o zachowanie skarżącej noszące znamiona naruszenia, z motywów 350 i 356 zaskarżonej decyzji wynika, że w celu oceny jej uczestnictwa w porozumieniach niezgodnych z prawem Komisja oparła się z jednej strony na wnioskach o zwolnienie

z grzywny lub jej obniżenie, a z drugiej strony na dokumentach pochodzących z okresu naruszenia, dowodzących jej zdaniem, że skarżąca prowadziła rozmowy z innymi stronami kartelu, a ostatecznie, na oświadczeniu skarżącej dotyczącym jej udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu, które odbyło się w dniu 28 stycznia 1998 r. w Brukseli, przy okazji posiedzenia CEFIC (zwanym dalej „niezgodnym z prawem spotkaniem z dnia 28 stycznia 1998 r.").

21 Jeśli chodzi o dowody pochodzące z okresu powstania naruszenia, w motywach 349 i 350 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdza, co następuje:

„349 W swych uwagach [pan S. (FC)] odwołuje się trzykrotnie do rozmowy telefonicznej ze skarżącą. Najpierw w dniu 16 grudnia 1996 r. [pan S. (FC)] potwierdził w rozmowie z [panem S. (EKA]), że [FC] dostosuje się do cen uzgodnionych dla Hiszpanii i Portugalii, powołując się przy tej okazji na rozmowy ze [skarżącą]: »[POUFNE] [1]« (dodano podkreślenie, zob. motyw 130). Stwierdzenie »[POUFNE]« wskazuje, że [pan S. (FC)] odbył wcześniej osobistą rozmowę [ze skarżącą] dotyczącą cen, wpisującą się w mechanizm porozumień pomiędzy stronami kartelu. Następnie [pan S. (FC)] wspomina rozmowę telefoniczną z [panem S. (EKA)]: »[POUFNE]« […] (dodano podkreślenie, zob. motyw 219). Uwaga ta świadczy o tym, iż Arkema France bezpośrednio omawiała ceny ze [skarżącą], co po raz kolejny ujawnia fakt ogólnej koordynacji cen. Wreszcie [pan S. (FC)] precyzuje, w odniesieniu do rozmowy telefonicznej z 9 grudnia 1999 r.: »[POUFNE]« (dodano podkreślenie, zob. motyw 258) […]. Z uwagi tej wynika, że [pan S. (FC)] zwrócił uwagę na to, że [pan L. (Arkema France)] opowiadał mu przez telefon lub że mu zrelacjonował swoją rozmowę ze [skarżącą]. [Fakt, że skarżąca] pozostawała w częstszych kontaktach z jednym niż z drugim, jest mało istotny, skoro z treści uwag wynika, że odbyta rozmowa miała niezgodny z prawem charakter.

1Pominięto informacje poufne

350 Odwołania te jasno świadczą o bezpośrednich kontaktach telefonicznych ze [skarżącą] i wskazują w oczywisty sposób, że bezpośrednio uczestniczyła ona w ogólnych porozumieniach w sprawie cen. Co więcej, [skarżąca] potwierdziła swój udział w [w niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 28 stycznia 1998 r.], w trakcie którego konkurenci prowadzili niezgodne z prawem rozmowy (zob. motywy 182 i 184). Komisja wywodzi zatem, opierając się na oświadczeniach ustnych złożonych przed nią w tej sprawie oraz dowodach z okresu powstania naruszenia, które jasno wskazują na antykonkurencyjne zachowania z jej strony, że [skarżąca] uczestniczyła w całości naruszenia. W tych okolicznościach do [skarżącej] należy przedstawienie dowodów wyjaśniających, w jaki sposób jej postępowanie było zgodne z konkurencją" [tłumaczenie nieoficjalne].

22 W motywie 352 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdza, co następuje:

„W innych przypadkach odwołań do [skarżącej] w […] [zaskarżonej] decyzji Komisja przyjmuje argument tej spółki, zgodnie z którym informacje mogły pochodzić od osób trzecich bardziej niż od samej [skarżącej]. Akta Komisji nie zawierają dostatecznej ilości dowodów pozwalających na ustalenie w sposób ostateczny, że omawiane informacje pochodziły bezpośrednio od skarżącej. Należy wziąć to pod uwagę, jeśli chodzi o czas trwania naruszenia, za które [skarżąca] winna ponieść odpowiedzialność".

23 Odnosząc się do czasu trwania naruszenia oraz dat początku i końca jej udziału w naruszeniu, Komisja ujawniła i stwierdziła w motywach 487–489 zaskarżonej decyzji, co następuje:

„487 EKA i [FC] uczestniczyły w porozumieniach antykonkurencyjnych od […], a [skarżąca] co najmniej od dnia 16 grudnia 1996 r. (zob. motyw 130). […].

488 Jeśli chodzi o moment ustania naruszenia, wedle wiedzy Komisji, ostatnie spotkanie antykonkurencyjne, w którym uczestniczyły EKA, Atochem i [skarżąca], odbyło się w dniu 9 lutego 2000 r. W trakcie tego spotkania EKA otwarcie zdystansowała się od działalności kartelu, oświadczając, iż odmawia udziału we wszelkich innych rozmowach z konkurentami. Jeden z uczestników tam obecnych wyraził jasno swą wolę, by nie być dłużej zaangażowanym w działania kartelu, i chodzi tu, wedle wiedzy Komisji, o ostatni kontakt pomiędzy producentami chloranu sodu, który należy brać pod uwagę (zob. również motyw 283). Podczas gdy EKA, Atochem i [skarżąca] bezpośrednio uczestniczyły w spotkaniu w dniu 9 lutego 2000 r., akta Komisji nie zawierają żadnej informacji o tym, by [FC] otwarcie zdystansowała się od działalności kartelu przed tą datą (żadna ze stron nie podniosła zresztą tego wycofania). W konsekwencji Komisja uznała dzień 9 lutego 2000 r. za datę końcową istnienia kartelu w stosunku do wszystkich zaangażowanych weń przedsiębiorstw, w tym przypadku EKA, [FC], Atochem i [skarżącej].

489 Wynika stąd, że w odniesieniu do [skarżącej] i Urality łączny czas trwania naruszenia opisanego w […] [zaskarżonej] decyzji, równa się […] 3 lata i 1 miesiąc".

24 W motywach 444 i 455–468 zaskarżonej decyzji Komisja uznała, po pierwsze, że Uralita wywierała decydujący wpływ na kierunki strategii i ogólnej polityki handlowej skarżącej, a po drugie, że w następstwie przejęcia EIA przez Uralitę, odpowiedzialność za naruszenie obciążająca EIA, jako jedynego akcjonariusza skarżącej, została przeniesiona na Uralitę. Tym samym w motywach 469 i 487–489 zaskarżonej decyzji Komisja obciążyła [skarżącą] i Uralitę solidarną odpowiedzialnością za naruszenie popełnione przez tą pierwszą w okresie od 16 grudnia 1996 r. do dnia 9 lutego 2000 r. (zwane dalej „rozpatrywanym naruszeniem"), tj. trwające łącznie trzy lata i jeden miesiąc.

25 Jeśli chodzi o ustalenie kwoty nakładanej grzywny, z motywu 498 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja oparła się na wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 (Dz.U. 2006,

C 210, s. 2, zwanych dalej „wytycznymi z 2006 r.”). Poza tym, w niniejszej sprawie, z motywu 509 zaskarżonej decyzji wynika, że w celu ustalenia wartości sprzedaży Komisja wzięła pod uwagę sprzedaż chloranu sodu zrealizowaną przez każde z przedsiębiorstw w EOG w trakcie roku obrotowego odpowiadającego ostatniemu pełnemu rokowi kalendarzowemu naruszenia, który zakończył się w dniu 31 grudnia 1999 r.

26 Odnosząc się do ustalenia podstawowej kwoty grzywny, Komisja wskazała w motywach 509–524 zaskarżonej decyzji, że stwierdziła ona, jeśli chodzi o wagę rozpatrywanego naruszenia, po pierwsze, że ponieważ opierało się ono na porozumieniach dotyczących podziału rynków i ustalania cen, naruszenie miało charakter szczególnie poważny (motyw 512 zaskarżonej decyzji), a po drugie, że część rynku przypadającą łącznie przedsiębiorstwom uczestniczącym w kartelu wynosiła w 1999 r. 90% rynku EOG (motyw 513 zaskarżonej decyzji), poza tym, że naruszenie to wywarło skutki na istotnej części terytorium EOG (motyw 514 zaskarżonej decyzji) i wreszcie że porozumienia, nawet jeśli nie zawsze przynosiły wszystkie zamierzone rezultaty, były co do zasady realizowane (motyw 515 zaskarżonej decyzji). W konsekwencji Komisja ustaliła na 19% stosunek wartości sprzedaży każdego z zaangażowanych w kartel przedsiębiorstw w celu określenia kwoty podstawowej grzywny.

27 Po drugie, na podstawie postanowień pkt 24 wytycznych z 2006 r. Komisja ustaliła mnożnik odzwierciedlający czas trwania naruszenia na 3,5.

28 Po trzecie, w motywie 523 zaskarżonej decyzji, Komisja zdecydowała – na podstawie przepisu pkt 25 wytycznych z 2006 r. oraz w celu odwiedzenia przedsiębiorstw, których sprawa dotyczy, od udziału w porozumieniach horyzontalnych dotyczących

ustalania cen podobnych do porozumień będących przedmiotem zaskarżonej decyzji – o podwyższeniu kwoty podstawowej grzywny o kwotę dodatkową ustaloną w oparciu o czynniki, o których mowa w pkt 512–515 zaskarżonej decyzji, w wysokości 19%.

29 Komisja stwierdza w art. 1 lit. g) i h) zaskarżonej decyzji, że skarżąca i Uralita naruszyły art. 81 WE i art. 53 porozumienia EOG, uczestnicząc od dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 9 lutego 2000 r. w szeregu porozumień i uzgadnianych praktyk w celu przydzielania limitów sprzedaży, ustalania cen, wymiany poufnych informacji handlowych dotyczących cen oraz wielkości sprzedaży, jak również w celu nadzorowania wykonania tych antykonkurencyjnych ustaleń na rynku chloranu sodu EOG.

30 W art. 2 lit. f) zaskarżonej decyzji Komisja nałożyła, solidarnie na skarżącą i Uralitę, grzywnę w kwocie 9,9 mln EUR.

31 W art. 3 zaskarżonej decyzji Komisja nakazuje przedsiębiorstwom, do których odnosi się art. 1, bezzwłoczne zaprzestanie naruszenia prawa, o ile nie uczyniły tego do tej pory, oraz powstrzymanie się od ponownego podejmowania działań lub zachowań opisanych w art. 1 zaskarżonej decyzji, a także od wszelkich działań lub zachowań mających taki sam lub podobny cel lub skutek

32 Artykuł 4 zaskarżonej decyzji zawiera wykaz jej adresatów, w tym skarżącą.

Przebieg postępowania i żądania stron

33 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 26 sierpnia 2008 r. skarżąca wniosła niniejszą skargę.

34 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (druga izba) postanowił otworzyć procedurę ustną. Sąd skierował jednocześnie do stron pytania oraz zwrócił się do Komisji o przedstawienie niektórych dokumentów. Strony udzieliły odpowiedzi na pytania oraz zastosowały się do żądania przedstawienia dokumentów w wyznaczonych terminach.

35 W piśmie z dnia 3 września 2010 r. Komisja przedstawiła swe uwagi w przedmiocie sprawozdania na rozprawę w sprawie T-348/08.

36 W trakcie rozprawy Sąd przedłożył stronom kopie stron 1159 i 1160 akt Komisji. Strony potwierdziły, że poza naniesioną pismem ręcznym numeracją tiret widniejących na tych dwóch stronach przytoczona kopia była ściśle identyczna z ich oryginałem, będącym częścią akt Komisji.

37 W dniu 10 września 2010 r. procedura ustna została zamknięta.

38 W skardze strona skarżąca wnosi do Sądu o:

— stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w części, która jej dotyczy;

— tytułem zarzutu ewentualnego, zmianę art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji w celu uchylenia lub istotnego obniżenia nałożonej na nią grzywny;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

39 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

Co do prawa

A — *W przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji*

40 W uzasadnieniu skargi skarżąca podnosi dwa zarzuty. Pierwszy zarzut dotyczy błędnego stosowania prawa i błędnej oceny w zakresie, w jakim Komisja nie ustaliła w wymaganym prawem zakresie, by skarżąca uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu. Zarzut drugi dotyczy naruszeń prawa i błędnej oceny Komisji dokonanej na etapie obliczania kwoty nałożonej na skarżącą grzywny.

1. *W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszeń prawa i błędnej oceny ze względu na to, że Komisja przyjęła, iż udział skarżącej w naruszeniu trwał od dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 9 lutego 2000 r.*

41 W ramach zarzutu pierwszego skarżąca twierdzi, iż dowody, na które powołuje się Komisja w zaskarżonej decyzji, nie pozwalają na ustalenie w wymaganym prawem zakresie, że uczestniczyła ona w zarzucanym jej naruszeniu. Zarzut ten składa się z dwóch części. Komisja nie wykazała po pierwsze tego, by od dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 9 lutego 2000 r. skarżąca bezpośrednio uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu, a po drugie, że uczestniczyła ona w naruszeniu jednolitym i ciągłym, dotyczącym całości terytorium EOG.

a) Argumenty stron

42 Zdaniem skarżącej materiał dowodowy, na którym opiera się Komisja w celu przypisania jej odpowiedzialności za popełnienie rozpatrywanego naruszenia, opiera się na trzech dowodach. Pierwszy opiera się na fakcie, że skarżąca przyznała, iż uczestniczyła w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r. z EKA, FC i Arkema France. Drugi dotyczy własnoręcznych notatek pana S. (FC) [zwanych dalej „notatkami pana S. (FC)"]. Trzeci opiera się na oświadczeniach EKA z 2003 r. i 2006 r. Jednakże żaden z tych trzech dowodów, rozważanych osobno lub łącznie, nie pozwala ustalić ponad wszelką wątpliwość, że skarżąca uczestniczyła w porozumieniu niezgodnym z prawem.

43 W pierwszej kolejności, odnosząc się do niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., skarżąca nie kwestionuje faktu, iż brała w nim udział. Spotkanie to miało jej zdaniem charakter czysto nieformalnego zgromadzenia w kuluarach hotelowych. Przypomina ona jednocześnie, że, jak to wynika z notatek pana S. (FC), zamieszczonych na stronie 1159 akt Komisji, przywódcy kartelu poprosili pracownika skarżącej o opuszczenie spotkania krótko po tym, jak ta grupa się zebrała. Stąd też

skarżąca twierdzi, że fakt, iż uczestniczyła ona w części jednego z 72 kontaktów antykonkurencyjnych ustalonych przez Komisję pomiędzy członkami kartelu, nie daje podstaw do przypisania jej udziału w złożonych porozumieniach pomiędzy innymi adresatami zaskarżonej decyzji, porozumieniach notabene o stałej częstotliwości.

44 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o dowody z okresu powstawania naruszenia oparte na notatkach pana S. (FC), zawierają one wyłącznie trzy pośrednie odniesienia do skarżącej, ujęte w motywie 349 zaskarżonej decyzji. Z jednej strony bowiem, tak z tego motywu, jak i z motywu 352 zaskarżonej decyzji wynika, że te trzy odwołania wynikające z notatek pana S. (FC) stanowiły jedyne dowody pochodzące z okresu powstania naruszenia, które przemawiały na niekorzyść skarżącej. Z drugiej strony, z treści motywu 352 zaskarżonej decyzji wynika, że sama Komisja uznała, iż ustalenie z całą pewnością, czy inne informacje dotyczące skarżącej wynikające z notatek pana S. (FC) pochodziły bezpośrednio od niej samej, nie było możliwe.

45 Skarżąca dodaje, że pozostałe oświadczenia zamieszczone we wnioskach o skorzystanie z traktowania przewidzianego komunikatem w sprawie współpracy, którym Komisja zdaje się w swych pismach dawać pierwszeństwo nad trzema odwołaniami cytowanymi w motywie 349 zaskarżonej decyzji, mogą być interpretowane inaczej, niż to sugeruje Komisja, i nie pozwalają wnioskować, że skarżąca uczestniczyła w naruszeniu jednolitym i ciągłym. Wreszcie Komisja opiera się również na innych dowodach, które po pierwsze nie zostały przytoczone w zaskarżonej decyzji, a po drugie nie wskazują na żadną winę po stronie skarżącej, co wyjaśnia, dlaczego zostały w tej decyzji pominięte. Dokładnej rzecz ujmując, skarżąca twierdzi, iż Komisja podnosi w odpowiedzi na skargę, że decyzja została oparta nie tylko na tych trzech odwołaniach do motywu 349 zaskarżonej decyzji, ale również na innych dotyczących jej informacjach pochodzących z notatek pana S. (FC). Skarżąca jest zdania, iż w praktyce oznacza to, że każde odwołanie do niej winno być interpretowane jako bezpośredni zarzut przeciwko niej. Jednak mimo że Komisja powołuje się na „jasne

brzmienie [zaskarżonej] decyzji" w odniesieniu do innych odwołań pochodzących z notatek pana S. (FC), aby obciążyć skarżącą, skarżąca, przeciwnie, uważa, iż stanowią one bądź dowody na jej obronę, bądź że nie dowodzą one, że uczestniczyła ona w rozpatrywanym naruszeniu.

46 Wreszcie skarżąca uważa, że, wbrew temu, co wynika z motywu 352 zaskarżonej decyzji, w którym zostało wskazane, że, ze względu na to, iż inne informacje oparte na notatkach pana S. (FC) mogą pochodzić raczej od osób trzecich niż od samej skarżącej, „zostaną one uwzględnione w stosunku do okresu trwania naruszenia, za które [skarżąca] winna ponieść odpowiedzialność", Komisja nie zmieniła swych obliczeń dotyczących okresu, w którym skarżąca uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu w porównaniu z tym okresem, który został przyjęty w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów. Wywodzi ona stąd, że czas trwania naruszenia przyjęty w zaskarżonej decyzji nie odzwierciedla właściwej rozpiętości w czasie jej domniemanego udziału w rozpatrywanym naruszeniu oraz że jej udział w naruszeniu nie stał się przedmiotem dostosowań ani ustępstw ze strony Komisji, tak aby odzwierciedlało to wątpliwą moc środków dowodowych.

47 Pierwsze odwołanie do skarżącej, poczynione w motywie 349 zaskarżonej decyzji, dotyczy rozmowy telefonicznej, mającej miejsce w dniu 16 grudnia 1996 r. pomiędzy pana S. (FC) i pana S. (EKA), w trakcie której pan S. (FC) przywołał rozmowę, jaką odbył z przedstawicielem skarżącej dotyczącej cen w Hiszpanii. Skarżąca podnosi, iż to pierwsze odwołanie nie dowodzi ponad wszelką wątpliwość, że brała ona udział w kartelu. Po pierwsze bowiem, pracownik, który uczestniczył w rozmowie, zaprzeczył, by kontaktował się z panem S. (FC) poza ramami oficjalnego zgromadzenia generalnego CEFIC. Po drugie, odwołanie to dotyczy wyłącznie treści rozmowy z EKA dotyczącej skarżącej. Wreszcie inne dowody nie sugerują, by skarżąca brała udział w porozumieniu w sprawie cen w okresie negocjacji, który poprzedzał podpisanie umów dotyczących chloranu sodu za pierwszy kwartał 1997 r. Jeżeli w tym czasie skarżąca brałaby udział w kartelu, notatki pana S. (FC) częściej wskazywałyby na ten fakt i to nie tylko w sposób pośredni.

48 Drugie odwołanie do skarżącej dotyczy rozmowy telefonicznej, która miała miejsce w dniu 4 grudnia 1998 r. pomiędzy panem S. (FC) a panem S. (EKA), w trakcie której pan S. (EKA) przywołał rozmowę, jaką odbył z przedstawicielem Arkema France w przedmiocie cen w Portugalii. Z tej ostatniej rozmowy miało wynikać, że przedstawiciel Arkema France wskazał pan S. (EKA), iż zwrócił się do pracownika skarżącej. Skarżąca uważa, że ten fragment rozmowy nie wskazuje, iż uczestniczyła ona w kartelu, lecz przeciwnie, że może prowadzić do wniosku, iż zwrócono się do niej, by nie obniżała swych cen. Ponadto skarżąca zwraca uwagę, że wniosek Arkema France o skorzystanie z traktowania przewidzianego w komunikacie w sprawie współpracy [sformułowany w trakcie przesłuchania pana L. (Arkema France) w dniu 24 września 2004 r.], nie wspomina ani razu nazwy skarżącej w kontekście rozmów, które miały miejsce od połowy 1998 r. do maja 2000 r. Poza tym fragment ten dotyczy oświadczenia Arkema France, która była bezpośrednim konkurentem FC. W związku z tym skarżąca wyraża przypuszczenie, że podczas rozmów Arkema France z panem S. (EKA) ta pierwsza jako zacięty konkurent FC mogła mieć interes w przekonaniu go, że ceny nie spadną oraz że FC powinna utrzymać poziom z roku przedniego. Wreszcie skarżąca twierdzi, że w trakcie 1998 r. obniżyła ona ceny sprzedaży chloranu sodu w Portugalii. Tym samym drugie odwołanie nie tylko nie dowodziło, że skarżąca uczestniczyła w rozmowach odbywających się w danym okresie, ale również stanowiło ono argument na jej obronę, ponieważ sugerowało, że skarżąca nie uzgadniała swego postępowania z postępowaniem członków kartelu.

49 Trzecie odwołanie do osoby skarżącej dotyczyło rozmowy telefonicznej, która odbyła się w dniu 9 grudnia 1999 r. pomiędzy panem S. (FC) a panem L. (Arkema France), w trakcie której jeden z dwóch rozmówców oświadczył, że rozmawiał ze skarżącą. Skarżąca podnosi, iż fakt, że ktoś z nią rozmawiał, nie oznacza sam w sobie, że przyjęła ona niezgodne z prawem zachowanie. Jako że skarżąca była postrzegana jako przedsiębiorstwo, które odmawiało współpracy, jest możliwe, że inni członkowie kartelu usiłowali z nią rozmawiać, aby próbować „włączyć ją do szeregu". Poza tym skarżąca ponownie zwraca uwagę, że to trzecie odwołanie jest sprzeczne z oświadczeniami uzyskanymi w trakcie przesłuchań pana L. (Arkema France), w których nie przytacza już on nazwy skarżącej jako uczestniczącej w kartelu w okresie od połowy 1998 r. do maja 2000 r.

50 W trzeciej kolejności, odwołując się do oświadczeń EKA z 2003 r. i 2006 r., skarżąca przypomina, że zdaniem Komisji, wyjaśniają one „zaangażowanie skarżącej w odniesieniu do klientów hiszpańskich, francuskich i portugalskich". Niemniej jednak ani FC, ani Arkema France nie formułują żadnego zarzutu tego rodzaju.

51 Po pierwsze, jeśli chodzi o oświadczenia EKA z 2003 r., wynika z nich, że głównymi uczestnikami kartelu były EKA, FC i Arkema France. Skarżąca uczestniczyła w porozumieniach w nieznacznym zakresie. Poza tym Komisja odnosi się w motywie 358 zaskarżonej decyzji oraz w przypisie 391 do niego się odnoszącym szczególnie do oświadczeń EKA z 2003 r. Z tego względu skarżąca przytacza i komentuje trzy fragmenty oświadczeń, które dotyczą odpowiednio Hiszpanii, Francji i Portugalii. Te trzy fragmenty stanowią odnośniki do oświadczenia EKA, które wyjaśniały jej twierdzenie, jakoby skarżąca uczestniczyła w kartelu w zakresie stosownym do jej pozycji i interesów na rynku, w odniesieniu do klientów hiszpańskich, francuskich i portugalskich.

52 Z pierwszego fragmentu, który dotyczy Hiszpanii, wynika, że EKA oświadczyła w szczególności, że „[POUFNE]". Skarżąca podnosi w tym względzie, że jeżeli miałaby ona utracić udziały w rynku hiszpańskim, byłoby naturalne, że próbowałaby znaleźć klientów na rynkach sąsiadujących, tj. we Francji i w Portugalii. Jest to zatem normalne zachowanie na rynku, na którym panuje wolna konkurencja. Możliwa jest zatem inna niż ta przyjęta przez Komisję interpretacja, iż jest to normalne zachowanie rynkowe.

53 Z fragmentu poświęconego Francji wynika, że EKA oświadczyła w szczególności, że „[POUFNE]". Skarżąca twierdzi, że Komisja opiera się na tym oświadczeniu, aby zasugerować istnienie we Francji porozumień dwustronnych dotyczących wielkości sprzedaży, pomiędzy Arkema France oraz producentami innymi niż EKA. Dlatego też skarżąca podnosi, że to oświadczenie EKA opiera się wyłącznie na pogłoskach, ponieważ zgodnie z nim skarżąca uczestniczyła w porozumieniach, w których EKA nie brała udziału. Informacje zawarte w tym oświadczeniu musiały zatem pochodzić od

osób trzecich, takich jak Arkema France. Skarżąca we wniosku mającym na celu skorzystanie z traktowania przewidzianego komunikatem w sprawie współpracy zwraca zaś uwagę, że Arkema France nie wspomina żadnego szczególnego porozumienia łączącego ją ze skarżącą. Oświadczenie osoby trzeciej, która powołuje się na istnienie porozumienia, które „wydaje się", iż zostało zawarte przez innych producentów, nie może być podstawą twierdzenia o istnieniu takiego porozumienia. Tym samym ten fragment oświadczenia EKA nie jest wystarczająco jasny, aby obciążać skarżącą odpowiedzialnością za popełnienie rozpatrywanego naruszenia.

54 Z trzeciego fragmentu, który dotyczy Portugalii, wynika, że EKA oświadczyła w szczególności, że „[POUFNE]". Skarżąca twierdzi, iż nie rozumie, w jaki sposób oświadczenie to mogłoby stanowić dowód ją obciążający w sytuacji, gdy obarcza ono wyłącznie EKA, Arkema France i FC, jeśli chodzi o porozumienie w sprawie wielkości sprzedaży.

55 Po drugie, oświadczenia EKA z 2006 r. zostały złożone na wniosek Komisji. Skarżąca twierdzi i utrzymuje, mimo argumentów Komisji, że oświadczenia z 2006 r. były korektą pewnych błędów, a wręcz sprostowaniem niektórych twierdzeń zawartych we wcześniejszych oświadczeniach EKA, a w szczególności w oświadczeniu z 2003 r. W oświadczeniach z 2006 r. EKA wskazała, że skarżąca uczestniczyła wyłącznie w jednym spotkaniu, a nie w pięciu. Poza tym EKA nie utrzymywała dłużej, że skarżąca i Arkema France dokonały podziału swych udziałów w rynku francuskim w ramach osobnego porozumienia. Wreszcie skarżąca zwraca uwagę, że jeśli chodzi o rynek hiszpański, nowe oświadczenie EKA potwierdza jej opinię, zgodnie z którą zachowania, na które powołuje się Komisja, były jak najbardziej naturalne. Tym samym oświadczenia EKA z 2006 r. nie zawierały już żadnego szczególnego odwołania do skarżącej w kontekście rynków hiszpańskiego, portugalskiego czy francuskiego. Skarżąca twierdzi, że chociaż EKA oświadczyła, iż skarżąca uczestniczyła w porozumieniach, nie dostarczała ona żadnej szczególnej wskazówki w tym zakresie. Zwraca ona bowiem uwagę, że podczas gdy oświadczenia EKA niesłusznie obarczały skarżącą udziałem w pięciu spotkaniach, Komisja słusznie nie wspomniała ich w zaskarżonej

decyzji. Jedyne przytoczenie jej nazwy jest dowodem na jej niewinność, ponieważ jest w nim mowa o tym, że EKA i FC postanowiły nie podnosić cen, w którym to przypadku skarżąca, Arkema France i [POUFNE] nie poszły w ich ślady.

56 Skarżąca wywodzi stąd, że niespójności pomiędzy oświadczeniami EKA z 2003 r. i 2006 r. podają w jeszcze większą wątpliwość ich zgodność z prawdą oraz wartość dowodową. Dlatego też na podstawie tych oświadczeń Sąd nie może nabrać silnego przekonania, iż skarżąca popełniła zarzucane jej naruszenie. Poza tym oświadczenia te nie wspominają w żadnym miejscu spotkań ani rozmów telefonicznych ze skarżącą. Tym samym są one niewystarczającym dowodem, aby przypisać skarżącej odpowiedzialność za naruszenie art. 81 WE.

57 Po czwarte, skarżąca twierdzi, że Komisja niesłusznie przyjęła dzień 9 lutego 2000 r. za datę końcową jej udziału w kartelu. Dowody, na których opiera się zaskarżona decyzja, wykazują bowiem jedynie, że skarżąca uczestniczyła w oficjalnym posiedzeniu CEFIC w dniu 9 lutego 2000 r., czego ona sama nie kwestionuje. Natomiast Komisja nie udowodniła, że skarżąca uczestniczyła w niezgodnym z prawem spotkaniu, które odbyło się przy okazji posiedzenia w dniu 9 lutego 2000 r. (zwanym dalej „niezgodnym z prawem spotkaniem w dniu 9 lutego 2000 r."). Po pierwsze, skarżąca jest zdania, że oświadczenie pana S. (EKA) złożone w trakcie spotkania w dniu 9 lutego 2000 r. dotyczące odmowy ze strony EKA udziału we wszelkich nowych rozmowach z konkurentami nie jest dostatecznym dowodem na okoliczność jej udziału w tym spotkaniu. Po drugie, podnosi ona, że ani Arkema France, ani FC nie złożyły takiego oświadczenia, a pracownik skarżącej potwierdził, iż oświadczenia takiego nie usłyszał. Po trzecie, rozmowy, które odbyły się w dniach 20, 21 i 24 stycznia 2000 r. i do których Komisja odwołuje się w pkt 283 zaskarżonej decyzji, nie mogą być traktowane jako dowody obciążające skarżącą albo jako dowody na okoliczność jej udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 9 lutego 2000 r. Po czwarte, skarżąca

zauważa, iż z załącznika I do zaskarżonej decyzji wynika, że nie została ona wskazana jako uczestnik niezgodnego z prawem spotkania z dnia 9 lutego 2000 r. oraz że nie wynika to ze zwykłego błędu pisarskiego.

58 Konkludując, już w pierwszej części zarzutu pierwszego skarżąca podnosi, że obciążające ją dowody, na które powołuje się Komisja w zaskarżonej decyzji, nie są wystarczająco precyzyjne i spójne, aby na ich podstawie nabrać silnego przekonania o jej udziale w naruszeniu.

59 W tych okolicznościach, po pierwsze, mając na uwadze zasadę, że wszelką wątpliwość należy interpretować na korzyść oskarżonego, a w niniejszym przypadku wciąż istnieją wątpliwości co do udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu, Komisja powinna była odstąpić od przypisywania jej udziału w tym naruszeniu.

60 Po drugie, skarżąca zwraca uwagę, że uprawnienia, jakimi dysponuje Komisja w celu stwierdzenia naruszenia postanowień art. 81 WE, są obecnie wzmocnione. Również rozporządzenie nr 1/2003 nadaje jej nowe i wzmocnione uprawnienia. Ponadto nowe programy łagodzenia kar powinny były pozwolić jej zgromadzić do chwili obecnej istotne dowody z dokumentów. Ponadto postęp technologiczny w dziedzinie technologii informatycznych powinien był umożliwić Komisji prowadzenie zaawansowanych badań elektronicznych. Wreszcie skarżąca zwraca uwagę, że Komisja nie uznała w tym przypadku za konieczne dalsze prowadzenie dochodzenia i przeprowadzenie z tego tytułu kontroli na miejscu w lokalach spółki lub innych spółek, będących adresatami zaskarżonej decyzji.

61 Mając tak wzmocnione uprawnienia, Komisja ma obowiązek przestrzegania wysokich standardów jakości dowodów. W tym przypadku z powodu braku spełnienia

takich wysokich standardów jakości Komisja powinna była, tak jak w odniesieniu do innych małych producentów, których sytuacja była podobna do sytuacji skarżącej, interpretować na jej korzyść wątpliwości, które nie zostały wyjaśnione. Tym samym Komisja nie powinna była obciążać jej odpowiedzialnością za udział w rozpatrywanym naruszeniu ani nakładać na nią grzywny. W każdym razie skarżąca podkreśla, że choć poziom informacji wymienianych przez trzech głównych producentów dotyczący [POUFNE], był podobny do informacji wymienianych na temat skarżącej, Komisja zdecydowała o nałożeniu grzywny wyłącznie na nią. Zdaniem skarżącej Komisja naruszyła w ten sposób zasadę równego traktowania.

62 Komisja kwestionuje zasadność argumentów podniesionych przez skarżącą.

63 Komisja twierdzi, iż dowody, na których się oparła w zaskarżonej decyzji, świadczą o tym, że skarżąca uczestniczyła w naruszeniu. Podkreśla ona, że można wyróżnić trzy ich rodzaje: po pierwsze oświadczenia członków kartelu obciążające skarżącą, po drugie pochodzące z okresu naruszenia liczne notatki sporządzone przez pana S. (FC) i wreszcie przyznanie się skarżącej do udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu, które odbyło się w dniu 28 stycznia 1998 r. – oświadczenie, którego prawdziwość potwierdzają inne dowody odnoszące się do tego spotkania.

64 W pierwszej kolejności, w odniesieniu do oświadczeń członków kartelu, Komisja stwierdziła, że zostały one sporządzone tuż po zakończeniu działalności kartelu oraz że cechuje je wysoki stopień wewnętrznej zgodności oraz spójność z pochodzącymi z okresu naruszenia notatkami pana S. (FC). Dodaje ona, że wbrew temu, co twierdzi skarżąca, spółki wnioskujące o skorzystanie z traktowania przewidzianego w komunikacie w sprawie współpracy nie były zachęcane do składania fałszywych dowodów dotyczących innych uczestników kartelu będącego przedmiotem postępowania.

65 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o notatki pana S. (FC), pochodzące z okresu popełnienia naruszenia, Komisja nie zgadza się ze skarżącą, że w świetle motywu 349 zaskarżonej decyzji tylko trzy fragmenty notatek pana S. (FC) posłużyły jako podstawa obciążenia skarżącej, tak że można pominąć wszystkie inne odwołania do niej. Komisja zwraca bowiem uwagę, że oprócz trzech fragmentów, na których skupia się skarżąca, oparła się ona również na licznych innych odniesieniach do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC), powołując się dla przykładu na motywy 150, 220, 229, 256, 305, 319 i 347 zaskarżonej decyzji. Komisja zauważa, że w replice skarżąca ograniczyła swe zarzuty dotyczące istoty sprawy do fragmentu notatek pana S. (FC), o którym mowa w pkt 150, cytując go w sposób fragmentaryczny i pozbawiony kontekstu. Co do pozostałych sześciu motywów skarżąca przypisuje im charakter bezpośrednio obciążający, ale twierdzi jednocześnie, że nie ma o niej mowy w części zaskarżonej decyzji dotyczącej ustaleń faktycznych odnoszących się do 1997 r. To ostatnie twierdzenie jest błędne i Komisja miała podstawy, by uznać na etapie odpowiedzi na skargę, że pomiędzy skarżącą a pozostałymi członkami kartelu miały miejsce w 1997 r. regularne kontakty telefoniczne.

66 Motyw 349 zaskarżonej decyzji obala argumenty skarżącej podniesione przez nią w celu uzasadnienia twierdzenia, iż nie brała ona udziału w kartelu i nie powinien on być mylony z motywami takimi jak 305 i 319, w których Komisja w pełni przedstawia swe argumenty obciążające skarżącą. Ponadto Komisja podkreśliła wagę trzech odwołań wymienionych w motywie 349, ponieważ z jednej strony dotyczył on szczególnie przekonujących, a więc istotnych dla sprawy dowodów, za pomocą których można było wykazać, że skarżąca brała udział w omawianym naruszeniu, mianowicie w jednolitym i ciągłym naruszeniu na poziomie europejskim, po drugie, skarżąca nie zakwestionowała tych oświadczeń, a wreszcie dowody pochodzące z okresu popełnienia naruszenia obarczają w zdecydowany sposób skarżącą, nie są przy tym jedynymi dowodami zgromadzonymi przez Komisję.

67 W trzeciej kolejności, odnosząc się do motywu 352 zaskarżonej decyzji, Komisja potwierdza, iż dokonała w nim wyraźnego rozróżnienia pomiędzy różnymi fragmentami

notatek pana S. (FC) w zależności od ich wartości dowodowej, w szczególności w celu ustalenia czasu trwania udziału skarżącej w naruszeniu. W przytoczonym motywie 352 Komisja wskazała, że jeżeli miałaby się ograniczyć do innych odwołań do skarżącej niż te, o których mowa w motywie 349, byłoby jej trudno jednoznacznie wykazać, iż jej zachowania noszą znamiona porozumień kartelowych. Z tego względu zatem zadecydowała o nieprzyjmowaniu tych odwołań, które miały przemawiać za przedłużeniem okresu udziału skarżącej w kartelu. Jednakże, jeśli te inne odwołania nie okazałyby się jednoznaczne same w sobie, to przynajmniej mogły być częścią większej całości zbiegów okoliczności i poszlak, na których Komisja mogła oprzeć swoją analizę w sprawie udziału skarżącej w kartelu.

68 W duplice, nadal odwołując się do motywu 352 zaskarżonej decyzji, Komisja stwierdziła, że skarżąca pomija motywy 305 i 319 zaskarżonej decyzji, które powołują się wprost na inne fragmenty notatek pana S. (FC) jako na dowody ją obciążające. Ignoruje ona również motywy 357 i 358 zaskarżonej decyzji, z których wynika, że Komisja oparła swoje zarzuty przeciwko skarżącej na całości notatek pana S. (FC), nie ograniczając się do trzech odwołań wymienionych w motywie 349 tej decyzji. Zdaniem Komisji z orzecznictwa wynika, że fakt, iż informacja została przekazana pośrednio lub że posiada drugorzędne znaczenie, nie ma żadnego wpływu na możliwość jej wykorzystania jako dowodu w sprawie. Dowody w postaci notatek pana S. (FC), pochodzące z okresu popełniania naruszenia, są spójne z innymi, zgromadzonymi w aktach sprawy dowodami obciążającymi skarżącą, które ponadto nie zostały zakwestionowane przez żadną ze stron, w tym skarżącą.

69 Wreszcie motyw 352 zaskarżonej decyzji nie zawiera żadnej obietnicy zmiany przyjętego w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów czasu trwania udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu. Ponadto w przeciwieństwie do twierdzeń skarżącej dowody wykorzystane w zaskarżonej decyzji są takie same jak dowody przytoczone w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów.

70 W czwartej kolejności Komisja początkowo twierdziła, że zaskarżona decyzja opiera się na ogólnych dowodach dostarczonych przez EKA, Arkema France i FC, które wskazywały w sposób kategoryczny na udział skarżącej w kartelu oraz uwidaczniały cechy tego kartelu.

71 Następnie Komisja wymienia szczególne dowody wskazujące na istnienie umów wiążących skarżącą z innymi członkami kartelu.

72 Po pierwsze, z notatek pana S. (FC) dotyczących jego rozmowy telefonicznej z dnia 16 grudnia 1996 r. z pana S. (EKA) wynika, że pierwszy z nich musiał wcześniej odbyć rozmowę ze skarżącą. Komisja zauważa, że skarżąca w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów nie kwestionuje tego dowodu. Ponadto Komisja kwestionuje argumenty do tej pory podnoszone przez skarżącą w celu obalenia tego dowodu.

73 Po drugie, odnosząc się do dowodów dotyczących roku kalendarzowego 1997 r., Komisja uważa, że fragmenty notatek pana S. (FC) pochodzących z okresu popełnienia naruszenia, opatrzone datą 10 i 14 stycznia 1997 r., ilustrują rozdrażnienie skarżącej wobec prób FC zmierzających do uzyskania większego udziału w rynku w Hiszpanii i Portugalii. Podobnie z notatki pana S. (FC) z dnia 14 października 1997 r., dotyczącej dwustronnego spotkania, które odbyło się tego samego dnia między EKA i FC w Turku (Finlandia) (zwanego dalej „spotkaniem w Turku" lub „spotkaniem w Turku z dnia 14 października 1997 r.") wynika, że FC i EKA miały trudności z wytłumaczeniem, w szczególności skarżącej, że wzrost cen o 1,5% był konieczny dla zrekompensowania poziomu inflacji. Z oświadczenia EKA, złożonego w trakcie spotkania w Turku w dniu 14 października 1997 r., wynika, że w obliczu wzrostu sprzedaży FC w Hiszpanii istniało ryzyko silnej reakcji ze strony hiszpańskich producentów oraz że EKA i FC zgodziły się nie podnosić cen, w przypadku gdyby w szczególności skarżąca nie podążała ich śladem.

74 Po trzecie, odnosząc się do niezgodnego z prawem spotkania w dniu 28 stycznia 1998 r., Komisja przypomina, że skarżąca przyznała, iż uczestniczyła w tym spotkaniu. Z notatek pana S. (FC) wynika, że strony omówiły rynek chloranu sodu w wielu krajach, a także udziały w rynku i ceny. Początkowo w swoich pismach Komisja twierdziła, iż żaden dowód z akt sprawy nie pozwalał wnioskować, że udział skarżącej w tym spotkaniu był nowym lub wyjątkowym dowodem. Jednak następnie Komisja w swoich uwagach w przedmiocie sprawozdania na rozprawę wyraźnie uznała, że ów udział skarżącej był w istocie nowym dowodem w sprawie. Jednakże Komisja uważa, iż skarżąca nie wykazała, że brała ona udział w spotkaniu w innym celu niż pozostali członkowie kartelu oraz że nie zdystansowała się publicznie od swego w nim udziału. Twierdzenie skarżącej, jakoby spotkanie miało nieformalny charakter, zostało obalone, po pierwsze faktem, że zostało zaplanowane wiele tygodni wcześniej, a po drugie, poprzez szczegółowe notatki pana S. (FC). Wbrew temu, co błędnie zrozumiała skarżąca, z motywu 183 zaskarżonej decyzji wynika, że strony omówiły w wyczerpujący sposób (i nie wyłącznie) rynki Belgii, Hiszpanii, Francji i Portugalii. Z notatek pana S. (FC) nie wynika, by przywódcy kartelu zwrócili się do skarżącej o wycofanie się. Wręcz przeciwnie, notatki pana S. (FC) wskazują, że analiza rynku hiszpańskiego, francuskiego, portugalskiego była przerywana rozmowami o innych rynkach przez większą część spotkania, nawet jeśli jest prawdopodobne, że skarżąca była obecna w trakcie całego spotkania. Wreszcie Komisja stwierdza, że załącznik I do zaskarżonej decyzji jest z konieczności ograniczony do kontaktów, których zna ona rzeczywistą datę, co oznacza zatem, że miały miejsce inne, poparte dowodami, kontakty ze skarżącą, lecz których dokładny termin nie jest znany.

75 Po czwarte, w październiku i listopadzie 1998 r., pan L. (Arkema France) i pan S. (FC) odbyli wiele rozmów telefonicznych, których tematem był udział skarżącej w rynku portugalskim.

76 Po piąte, jeśli chodzi o rozmowę telefoniczną z dnia 4 grudnia 1998 r. pomiędzy panem S. (FC) i panem S. (EKA), Komisja jest zdania, że skarżąca nie wyjaśnia, w jaki sposób tego rodzaju kontakty mogłyby mieć miejsce w toku zwykłej działalności

gospodarczej oraz wreszcie że przyznała ona, iż została poproszona o nieobniżanie cen, co stanowiło prośbę o charakterze antykonkurencyjnym, na którą skarżąca przystała. Wbrew temu, co twierdzi skarżąca, z oświadczenia pana L. (Arkema France) nie wynika, by skarżąca miała opuścić kartel z końcem pierwszego okresu jego działalności, który trwał od października 1994 r. do połowy 1998 r., lub w drugim okresie jego działalności, który trwał od połowy 1998 r. do maja 2000 r., zwłaszcza że za przyjęciem takiej interpretacji przemawiają liczne dowody.

77 Po szóste, Komisja stwierdziła, iż skarżąca ograniczyła się do wzmianki o spadkach cen w Portugalii w 1999 r. i 2000 r., nie precyzując, że ceny te wzrosły w okresie od 1993 r. do 1997 r. i zostały utrzymane w 1998 r. Dodała, że spadek cen w 1999 r. można wyjaśniać wojną cenową, która miała miejsce w Portugalii w wyniku rywalizacji o klienta. Ponownie, mimo osłabienia kartelu w 1999 r., pozostawała ona aktywna, a jak wynika z notatek pana S. (FC), dotyczących jego rozmów telefonicznych z dnia 16 czerwca i z dni 6, 9 i 22 grudnia 1999 r. z panem L. (Arkema France), skarżąca nadal uczestniczyła w kartelu. Te trzy notatki stanowią dowód na istnienie bezpośredniego kontaktu ze skarżącą i, wbrew jej twierdzeniom, nic nie wskazuje na to, by nie podejmowała współpracy, co oznacza zatem, że inni członkowie kartelu usiłowali włączyć ją do swych szeregów.

78 Po siódme, Komisja dodaje, iż z notatek pana S. (FC), dotyczących jego rozmowy telefonicznej z dnia 22 grudnia 1999 r. z panem L. (Arkema France) wynika, że skarżąca uczestniczyła w niezgodnych z prawem kontaktach ze swymi konkurentami jeszcze pod koniec grudnia 1999 r. Również notatki te dotyczące rozmów telefonicznych odbytych w styczniu 2000 r. w postaci takiej, w jakiej zostały one podsumowane w zaskarżonej decyzji, wskazują, że członkowie kartelu nadal uzgadniali swe stanowiska.

79 Wreszcie na ósmym miejscu Komisja twierdzi, że fakt, iż skarżąca nie została wymieniona w załączniku I do zaskarżonej decyzji wśród uczestników niezgodnego

z prawem spotkania z dnia 9 lutego 2000 r., wyniku z błędu pisarskiego, ponieważ w motywach 283 i 488 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że skarżąca była obecna na tym spotkaniu. Nie ma większego znaczenia, że skarżąca nie słyszała oświadczenia EKA złożonego przy okazji oficjalnego posiedzenia CEFIC, dotyczącego jej odmowy udziału w dalszych rozmowach z konkurentami, ponieważ w tym dniu kartel już nie funkcjonował. Co więcej, fakt, że wskazuje ona, iż nie usłyszała tego oświadczenia, jest istotną wskazówką jej udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 9 lutego 2000 r.

80 Dalej Komisja kwestionuje zasadność argumentów dotyczących ustnych oświadczeń EKA, na które powołuje się skarżąca.

81 Po pierwsze, w motywie 319 zaskarżonej decyzji Komisja odwołała się w sposób ogólny do oświadczeń EKA z 2003 r., a nie do trzech fragmentów zacytowanych przez skarżącą w skardze stosownie do jej interesów.

82 Zachowanie opisane w pierwszym, dotyczącym rynku hiszpańskiego, fragmencie cytowanym przez skarżącą, jako możliwe do przyjęcia przez skarżącą na rynku francuskim w razie utraty udziałów w rynku hiszpańskim, nie odpowiada normalnemu zachowaniu rynkowemu, lecz stanowi zagrożenie w ramach porozumień kartelowych, co w sposób oczywisty uzasadnia domniemanie istnienia ogólnego porozumienia dotyczącego udziałów w rynku. Poza tym Komisja przypomina, że zgodnie z orzecznictwem, po pierwsze, fakt, iż przedsiębiorstwo nie przestrzega dokładnie porozumień kartelowych, nie może zwolnić je z odpowiedzialności za udział w kartelu, jeżeli nie zdystansowało się publicznie od uczestnictwa w nich, a po drugie fakt, że mogło świadomie wprowadzać w błąd innych członków kartelu, nie zwalnia je z odpowiedzialności za popełnienie naruszenia.

83 Jeśli chodzi o drugi fragment, na który powołuje się skarżąca, dotyczący rynku francuskiego, błędne jest twierdzenie skarżącej, że oświadczenie EKA opierało się na rozpowszechnianej przez nią plotce. Fragment, na który powołuje się skarżąca, ujęty jako jedna całość, wskazuje bowiem, że EKA wiedziała o istnieniu odrębnej umowy dwustronnej dotyczącej rynku francuskiego.

84 Odnosząc się do cytowanego przez skarżącą trzeciego fragmentu dotyczącego rynku portugalskiego, nie został on wspomniany w zaskarżonej decyzji, nie obciąża więc skarżącej ani nie zwalnia jej z odpowiedzialności.

85 Po drugie, wbrew temu, co twierdzi skarżąca, oświadczenia EKA z 2006 r. nie stanowią sprostowania jej oświadczeń z 2003 r. Przedmiotem pierwszych oświadczeń było szczegółowe potwierdzenie pewnych oświadczeń złożonych wcześniej. Stanowiły one uzgodnienie z oświadczeniami z 2003 r., które dostarczały najwięcej informacji. Komisja stwierdza, że z oświadczeń EKA z 2006 r. wynika, iż EKA ponownie wspomniała skarżącą pośród członków kartelu, opisała, w jaki sposób jego członkowie ustalali cele w zakresie cen i dokonywali podziału rynku, oraz dawała do zrozumienia, że skarżąca uczestniczyła w nich na długo przed datą przyjętą w zaskarżonej decyzji jako początek jej udziału, ponadto EKA potwierdziła, że skarżąca podejmowała działania odwetowe na rynku francuskim w odpowiedzi na zachowania FC. Oświadczenia EKA z 2006 r. nie zawierały zatem dowodów na obronę skarżącej.

86 Następnie Komisja zaprzecza, by, karając skarżącą, naruszyła zasadę równego traktowania. Skarżąca nie znajdowała się bowiem w sytuacji porównywalnej z sytuacją innych małych producentów chloranu sodu. W szczególności, po pierwsze, przyznała ona, iż uczestniczyła w spotkaniu kartelowym, po drugie, w przeciwieństwie do innych małych producentów, inni członkowie kartelu uznali ją za członka tego kartelu, a wreszcie notatki pana S. (FC), pochodzące z okresu popełniania naruszenia, pozwalały na powiązanie z nią określonych faktów, co nie miało miejsca w przypadku innych małych przedsiębiorstw. W każdym razie z orzecznictwa wynika, że fakt, iż

podmiot gospodarczy, będący w sytuacji podobnej do sytuacji skarżącej, nie został uznany przez Komisję za winnego popełnienia naruszenia, nie może stanowić podstawy do oddalenia tezy, iż uczestniczyła ona w naruszeniu, które jest jej zarzucane, jeżeli uczestnictwo to zostało właściwie udowodnione.

87 Komisja jest zdania, że zgromadzony materiał dowodowy umożliwia dowiedzenie, iż skarżąca uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu, należy zatem oddalić pierwszą część zarzutu pierwszego.

b) Ocena Sądu

88 Jak wynika z pism procesowych stron, ich stanowiska są przeciwne, po pierwsze, w zakresie dotyczącym określenia dowodów wykorzystanych przez Komisję w zaskarżonej decyzji w celu wykazania, że skarżąca uczestniczyła w naruszeniu, a po drugie, w zakresie ich wartości dowodowej dla stwierdzenia takiego udziału.

89 Po pierwsze, należy zatem przedstawić pewne ogólne rozważania na temat dowodów, po drugie, określić dowody, na których Komisja oparła się w zaskarżonej decyzji, stwierdzając udział skarżącej w naruszeniu, po trzecie, ocenić ich wartość dowodową, oraz, po czwarte, na podstawie tej oceny stwierdzić, na ile precyzyjny i spójny charakter ma materiał dowodowy, na którym opiera się Komisja w celu wykazania, że skarżąca uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu.

Ogólne rozważania na temat dowodów

90 Jeśli chodzi o przeprowadzenie dowodu naruszenia art. 81 ust. 1 WE, należy przypomnieć, że na Komisji spoczywa obowiązek udowodnienia stwierdzonych przez nią naruszeń oraz przedstawienia dowodów pozwalających wykazać w sposób wymagany prawem występowanie okoliczności stanowiących naruszenie (wyroki Trybunału: z dnia 17 grudnia 1998 r. w sprawie C-185/95 P Baustahlgewebe przeciwko Komisji, Rec. s. I-8417, pkt 58; z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-49/92 P Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, Rec. s. I-4125, pkt 86).

91 Ponadto sąd Unii w ramach skargi o stwierdzenie nieważności na podstawie art. 230 WE ma za zadanie jedynie kontrolę legalności zaskarżonego aktu (wyrok Sądu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawach połączonych T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00 JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2501, pkt 174).

92 Stąd rola sądu, który prowadzi postępowanie w przedmiocie skargi o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji stwierdzającej istnienie naruszenia reguł konkurencji i nakładającej grzywny na jej adresatów, polega na zbadaniu, czy dowody i inne kwestie podniesione przez Komisję w jej decyzji są wystarczające dla wykazania istnienia zarzucanego naruszenia (zob. podobnie wyrok z dnia 20 kwietnia 1999 r. w sprawach połączonych od T-305/94 do T-307/94, od T-313/94 do T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 i T-335/94 Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, zwany „wyrokiem PVC II", Rec. s. II-931, pkt 891).

93 Ponadto, jeżeli sąd ma wątpliwości, to należy je rozpatrywać na korzyść przedsiębiorstw będących adresatami decyzji stwierdzającej naruszenie (zob. podobnie wyrok z dnia 14 lutego 1978 r. w sprawie 27/76 United Brands i United Brands Continentaal przeciwko Komisji, Rec. s. 207, pkt 265). Sąd nie może zatem dojść do wniosku, że Komisja wykazała istnienie danego naruszenia w sposób wymagany prawem, jeżeli ma jeszcze co do tego wątpliwości, w szczególności w ramach skargi o stwierdzenie

nieważności decyzji nakładającej grzywnę (ww. w pkt 91 wyrok Sądu w sprawach połączonych JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, pkt 177).

94 W tej ostatniej sytuacji należy bowiem uwzględnić zasadę domniemania niewinności, wyrażoną w szczególności w art. 6 ust. 2 europejskiej Konwencji praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w dniu 4 listopada 1950 r. w Rzymie, zaliczającą się do praw podstawowych, które zgodnie z orzecznictwem Trybunału, potwierdzonym ponadto przez preambułę Jednolitego aktu europejskiego i przez art. 6 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej oraz przez art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, proklamowanej w dniu 7 grudnia 2000 r. w Nicei (Dz.U. C 364, s. 1), podlegają ochronie w porządku prawnym Unii. Ze względu na charakter danych naruszeń oraz na charakter i surowość sankcji z nimi związanych, zasada domniemania niewinności ma zastosowanie w szczególności do postępowań w sprawie naruszenia obowiązujących przedsiębiorstwa reguł konkurencji, które mogą zakończyć się orzeczeniem grzywien lub okresowych kar pieniężnych (zob. podobnie m.in. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 21 lutego 1984 r. w sprawie Öztürk, seria A, nr 73; z dnia 25 sierpnia 1987 r. w sprawie Lutz, seria A, nr 123-A; wyroki Trybunału z dnia 8 lipca 1999 r.: w sprawie C-199/92 P Hüls przeciwko Komisji, Rec. s. I-4287, pkt 149, 150; w sprawie C-235/92 P Montecatini przeciwko Komisji, Rec. s. I-4539, pkt 175, 176).

95 Komisja jest zatem zobowiązana do dostarczenia dokładnych i spójnych dowodów na poparcie silnego przekonania, że naruszenie zostało popełnione (zob. podobnie wyroki Trybunału: z dnia 28 marca 1984 r. w sprawach połączonych 29/83 i 30/83 CRAM i Rheinzink przeciwko Komisji, Rec. s. 1679, pkt 20; z dnia 31 marca 1993 r. w sprawach połączonych C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 i od C-125/85 do C-129/85 Ahlström Osakeyhtiö i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-1307, pkt 127; wyroki Sądu: z dnia 10 marca 1992 r. w sprawach połączonych T-68/89, T-77/89 i T-78/89 SIV in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1403, pkt 193–195, 198–202, 205–210, 220–232, 249–250 i 322–328; z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie T-62/98 Volkswagen przeciwko Komisji, Rec. s. II-2707, pkt 43, 72).

96 Niemniej jednak należy podkreślić, że nie każdy z dowodów dostarczonych przez Komisję musi koniecznie odpowiadać tym kryteriom w odniesieniu do każdego

z elementu naruszenia. Wystarczy, żeby temu wymogowi odpowiadał zbiór poszlak, na których opiera się ta instytucja, oceniany globalnie (zob. podobnie ww. w pkt 92 wyrok w sprawie PVC II, pkt 768–778, w szczególności pkt 777, potwierdzony w tym zakresie przez Trybunał w wydanym w wyniku odwołania wyroku z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-8375, pkt 513–523).

97 Poza tym, biorąc pod uwagę fakt, że zakaz porozumień antykonkurencyjnych jest powszechnie znany, nie można wymagać od Komisji, by przedstawiła dokumenty poświadczające w wyraźny sposób nawiązanie kontaktu między zaangażowanymi podmiotami gospodarczymi. Fragmentaryczne i pojedyncze dane, którymi mogła dysponować Komisja, muszą w każdym razie móc być uzupełnione wnioskowaniem pozwalającym na odtworzenie istotnych okoliczności. O istnieniu praktyki lub antykonkurencyjnego porozumienia można wnioskować z pewnej liczby zbiegów okoliczności i poszlak, które razem wzięte, mogą w przypadku braku innego spójnego wyjaśnienia stanowić dowód naruszenia reguł konkurencji (wyrok Trybunału z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-123, pkt 55–57; wyrok Sądu z dnia 27 września 2006 r. w sprawach połączonych T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP i T-61/02 OP Dresdner Bank i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3567, pkt 64, 65).

98 Jeśli chodzi o dowody, które mogą zostać przedstawione w celu wykazania naruszenia art. 81 WE i art. 53 porozumienia EOG, w prawie Unii istotną rolę odgrywa zasada swobodnego doboru środków dowodowych (wyrok Sądu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie T-50/00 Dalmine przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2395, pkt 72).

99 W konsekwencji ewentualny brak dowodów z dokumentów ma wyłącznie znaczenie w ramach ogólnej oceny mocy dowodowej materiału dowodowego przedstawionego przez Komisję. Natomiast sam w sobie brak takich dowodów nie skutkuje tym, by dane przedsiębiorstwo mogło skutecznie podważyć twierdzenia Komisji, przedstawiając

inne wyjaśnienie okoliczności faktycznych sporu. Możliwość ta istnieje jedynie wówczas, gdy dowody przedstawione przez Komisję nie pozwalają na wykazanie wystąpienia naruszenia w sposób jednoznaczny i bez konieczności dokonywania interpretacji (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-36/05 Coats Holdings i Coats przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 74).

100 W szczególności żaden przepis ani żadna ogólna zasada prawa Unii nie zakazuje Komisji wykorzystania przeciwko przedsiębiorstwu oświadczeń innych oskarżanych przedsiębiorstw. Gdyby było inaczej, ciężar dowodu na okoliczność zachowań sprzecznych z art. 81 WE i art. 53 porozumienia EOG, który spoczywa na Komisji, byłby nie do uniesienia i nie do pogodzenia z misją nadzoru nad właściwym stosowaniem tych postanowień (zob. podobnie ww. w pkt 91 wyrok w sprawach połączonych JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, pkt 192).

101 Niemniej jednak oświadczenie przedsiębiorstwa, któremu zarzuca się udział w kartelu, a którego prawdziwość jest kwestionowana przez szereg innych przedsiębiorstw, którym zarzuca się udział w kartelu, nie może być uważane za stanowiące wystarczający dowód istnienia naruszenia popełnionego przez te ostatnie, jeżeli nie jest poparte innymi dowodami, mając na względzie, że stopień wzmocnienia dowodu może być mniejszy ze względu na wiarygodność danych oświadczeń (ww. w pkt 91 wyrok w sprawach połączonych JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, pkt 219, 220).

102 Co się tyczy wartości dowodowej różnych środków dowodowych, jedynym kryterium oceny przedstawionych dowodów jest ich wiarygodność (ww. w pkt 98 wyrok w sprawie Dalmine przeciwko Komisji, pkt 72).

103 Zgodnie z ogólnie obowiązującymi zasadami dotyczącymi przeprowadzenia dowodu wiarygodność, a zatem wartość dowodowa dokumentu zależy od jego pochodzenia, okoliczności jego sporządzenia, jego adresata, a także od jego treści (wyrok Sądu z dnia 15 marca 2000 r. w sprawach połączonych T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 i T-104/95 Cimenteries CBR i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-491, pkt 1053, 1838).

104 Co się tyczy oświadczeń, szczególnie wysoka moc dowodowa może zostać w szczególności przypisana tym spośród nich, które, po pierwsze, są wiarygodne, po drugie, są sporządzone w imieniu przedsiębiorstwa, po trzecie, pochodzą od osoby mającej zawodowy obowiązek działania w interesie tego przedsiębiorstwa, po czwarte, są sprzeczne z interesem oświadczającego, po piąte, pochodzą od bezpośredniego świadka opisywanych okoliczności, i po szóste, zostały złożone pisemnie, w sposób rozważny i po głębokim zastanowieniu (zob. podobnie ww. w pkt 91 wyrok w sprawach połączonych JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, pkt 205–210).

105 Ponadto nawet jeśli należy zasadniczo wykazywać pewną nieufność w odniesieniu do dobrowolnych zeznań głównych uczestników niedozwolonego porozumienia ze względu na możliwość, że w danej sprawie uczestnicy będą mieli tendencję do umniejszenia znaczenia swojego udziału w naruszeniu i wyolbrzymienia udziału pozostałych uczestników, faktem jest, że okoliczność wystąpienia o skorzystanie z traktowania przewidzianego w komunikacie w sprawie współpracy w celu uzyskania zwolnienia z grzywny lub zmniejszenia jej wysokości nie musi koniecznie stanowić zachęty do przedkładania nieprawdziwych dowodów dotyczących pozostałych uczestników, którym zarzuca się udział w kartelu. W istocie rzeczy jakakolwiek próba wprowadzenia Komisji w błąd mogłaby podać w wątpliwość szczerość wnioskodawcy, jak również kompletność współpracy, a tym samym wystawić na niebezpieczeństwo szansę skorzystania przez niego w pełni z komunikatu w sprawie współpracy (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 16 listopada 2006 r. w sprawie T-120/04 Peróxidos Orgánicos przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-4441, pkt 70).

106 Należy również w tym względzie wskazać, że potencjalne konsekwencje przedstawienia Komisji nieprawdziwych dowodów są, jak wynika z pkt 101 powyżej, tym poważniejsze, że zakwestionowane oświadczenie przedsiębiorstwa musi zostać potwierdzone przez inne dowody. Okoliczność ta zwiększa bowiem ryzyko, że nieprawdziwe oświadczenia zostaną wykryte zarówno przez Komisję, jak również przez inne przedsiębiorstwa, którym zarzuca się udział w naruszeniu.

107 Przytoczone powyżej orzecznictwo ma zastosowanie per analogiam do art. 53 ust. 1 porozumienia EOG.

Przytoczone w zaskarżonej decyzji dowody na okoliczność udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu

— Uwagi wstępne

108 W świetle orzecznictwa przytoczonego w pkt 92 powyżej należy uznać, że Sąd przy dokonywaniu oceny, czy dowody i inne okoliczności przytoczone przez Komisję w zaskarżonej decyzji są wystarczające do stwierdzenia istnienia naruszenia, za które odpowiedzialność przypisuje się skarżącej, musi także – po przeprowadzeniu szczegółowej analizy uzasadnienia zaskarżonej decyzji – ustalić dowody, na których Komisja oparła się w celu wykazania udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu.

109 Z tego względu należy przypomnieć, że postępowanie administracyjne na podstawie rozporządzenia nr 1/2003, które prowadzone jest przed Komisją, składa się z dwóch

odrębnych i następujących po sobie etapów, z których każdy ma własną wewnętrzną logikę, to jest po pierwsze, ze wstępnego dochodzenia, a po drugie – z etapu kontradyktoryjnego. Etap wstępnego dochodzenia, w trakcie którego Komisja wykorzystuje uprawnienia dochodzeniowe przewidziane w rozporządzeniu nr 1/2003 i który rozciąga się aż do przedstawienia zarzutów, ma na celu umożliwienie Komisji zebrania wszystkich istotnych informacji potwierdzających – lub nie – istnienie naruszenia reguł konkurencji i zajęcie przez nią wstępnego stanowiska w przedmiocie kierunku oraz dalszego rozwoju postępowania. Etap kontradyktoryjny natomiast, odbywający się od przedstawienia zarzutów do wydania decyzji końcowej, musi umożliwiać Komisji ostateczne rozstrzygnięcie w przedmiocie zarzucanego naruszenia (zob. podobnie ww. w pkt 96 wyrok Trybunału w sprawie Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, pkt 183; wyrok z dnia 21 września 2006 r. w sprawie C-105/04 P Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8725, pkt 38).

110 Jak wynika z orzecznictwa przywołanego w pkt 109 powyżej, badanie zmierzające do ustalenia przez Sąd tych dowodów może obejmować jedynie tę część uzasadnienia zaskarżonej decyzji, w której Komisja przedstawia etap kontradyktoryjny postępowania administracyjnego. Dopiero bowiem po zgromadzeniu w ramach tego ostatniego etapu uwag skarżącej na temat pierwszego stanowiska przyjętego przez Komisję na zakończenie wstępnego etapu dochodzenia, przedstawionego w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, Komisja może zdecydować o utrzymaniu lub nie tego pierwszego stanowiska i rozstrzygnąć ostatecznie w sprawie zarzucanego naruszenia.

111 Należy w tym miejscu zaznaczyć, że pkt 5.4.1.1 zaskarżonej decyzji, zatytułowany „Ocena i wnioski Komisji" (motywy 347–360 zaskarżonej decyzji), zawarty jest w rozdziale „5. Stosowanie art. 81 [WE] i 53 [porozumienia EOG]", po którego dziale 5.3.2, dotyczącym charakteru naruszenia, następuje część 5.4 poświęcona „[a]rgument[om] przedstawion[ym] przez strony w odpowiedzi na okoliczności faktyczne

i ocenę Komisji zawartą w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów". Część 5.4 zawiera dział 5.4.1, będący podsumowaniem „[a]rgument[ów] przytoczonych przez [skarżącą]". Ten ostatni dział zawiera wyłącznie jeden punkt, mianowicie pkt 5.4.1.1, zatytułowany „Ocena i wnioski Komisji". Po punkcie tym nie następuje pkt 5.4.1.2, ale bezpośrednio dział 5.4.2, zatytułowany „Argumenty przedstawione przez Uralitę".

112 Dlatego ocena Komisji dokonana w pkt 5.4.1.1 skupia się wyłącznie na uwagach skarżącej w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Ponadto należy stwierdzić, że wnioski zawarte w tym pkt 5.4.1.1 stanowią, po zakończeniu etapu kontradyktoryjnego postępowania administracyjnego, ostateczne wnioski Komisji w odniesieniu do udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu.

113 Jak wynika z powyższych rozważań oraz z orzecznictwa przywołanego w pkt 109 powyżej – wszelkie bezpośrednie, a nawet pośrednie, odniesienia w pkt 5.4.1.1 do motywów decyzji, które poprzedzają te zawarte w tym punkcie, a mianowicie motywy 347–360, mogą pozwolić Komisji na ustosunkowanie się na tym etapie uzasadniania zaskarżonej decyzji, tj. na etapie kontradyktoryjnym postępowania, do dowodów przedstawionych wcześniej w zaskarżonej decyzji. Natomiast w przypadku braku bezpośrednich lub pośrednich odwołań w pkt 5.4.1.1 do dowodów, o których mowa w innych motywach niż te, które zawiera ten punkt, należy uznać, że Komisja na zakończenie etapu kontradyktoryjnego postępowania, które prowadziła w przedmiocie okoliczności faktycznych, za które odpowiedzialność można przypisać skarżącej, zdecydowała ostatecznie o nietraktowaniu ich jako dowodów na okoliczność jej udziału w rozpatrywanym naruszeniu. Wreszcie w sytuacji gdy po uzyskaniu uwag przedsiębiorstwa dotyczących pisma w sprawie przedstawienia zarzutów Komisja w ocenie dowodów, jakimi dysponowała po zakończeniu wstępnego etapu dochodzenia w celu podjęcia decyzji w sprawie udziału tego przedsiębiorstwa w naruszeniu,

sama podaje w wątpliwość ich moc dowodową, Sąd może wyłącznie wziąć pod uwagę tę ocenę Komisji.

114 W świetle tych wstępnych uwag należy określić dowody, które w tym przypadku po zakończeniu etapu kontradyktoryjnego postępowania Komisja postanowiła przyjąć w celu wykazania, że skarżąca brała udział w rozpatrywanym naruszeniu, a które są zatem częścią materiału dowodowego, na którym opiera się Komisja.

115 W związku z tym należy zauważyć, iż strony zgadzają się co do faktu, że w zaskarżonej decyzji materiał dowodowy, na którym opiera się Komisja w celu wykazania, że skarżąca uczestniczyła w naruszeniu, opiera się na trzech rodzajach dowodów, mianowicie:

— przyznaniu się skarżącej do udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r.;

— notatkach pana S. (FC) i

— oświadczeniach innych członków kartelu.

116 Natomiast strony nie zgadzają się, w szczególności w świetle brzmienia motywu 352 zaskarżonej decyzji, co do wartości dowodowej tych dowodów dla ustalenia, czy skarżąca brała udział w rozpatrywanym naruszeniu.

— Dowody, które początkowo przyjęła Komisja w zaskarżonej decyzji, na wstępnym etapie postępowania administracyjnego

117 Według szczegółowej analizy uzasadnienia zaskarżonej decyzji, zawartego w części 4.3, poświęconego historii kartelu, w części dotyczącej okresu, w którym skarżąca miała jakoby uczestniczyć w rozpatrywanym naruszeniu, mianowicie od dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 9 lutego 2000 r., nazwa skarżącej lub nazwisko jej pracownika pojawia się w bezpośrednim lub pośrednim związku z dwudziestoma jednym zdarzeniami ujawnionymi przez Komisję (zwanymi dalej „21 zdarzeniami").

118 W świetle uwag zawartych w pkt 110 powyżej konieczne jest zbadanie, które z tych 21 zdarzeń Komisja postanowiła po zakończeniu etapu kontradyktoryjnego postępowania administracyjnego ująć w pkt 5.4.1.1 w celu wykazania za pomocą materiału dowodowego, że skarżąca uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu.

119 W związku z tym po uprzednim wskazaniu dowodów wyraźnie określonych w pkt 5.4.1.1 będzie niezbędne, w celu ustalenia, czy Komisja w sposób dorozumiany brała pod uwagę inne dowody na poparcie swych wniosków dotyczących udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu, poddanie wykładni treści motywu 352 zaskarżonej decyzji.

— Dowody, które Komisja wyraźnie przyjęła w zaskarżonej decyzji po zakończeniu wstępnego etapu postępowania administracyjnego

120 Z motywów przedstawionych w pkt 5.4.1.1 zaskarżonej decyzji, w którym Komisja informuje o ocenach i wnioskach, które wyciągnęła po zakończeniu etapu

kontradyktoryjnego postępowania administracyjnego, mianowicie z motywów 347–360 tej decyzji, wynika, że Komisja wyraźnie brała pod uwagę, w bezpośredni lub pośredni sposób, pięć spośród 21 zdarzeń, na których pierwotnie oparła się w ramach wstępnego etapu postępowania administracyjnego, jako dowodzących udziału skarżącej w naruszeniu, którego dotyczy sprawa, mianowicie:

— w szczególności w motywie 349 zaskarżonej decyzji, powołując się na notatki pana S. (FC), rozmowę telefoniczną z dnia 16 grudnia 1996 r. pomiędzy panem S. (FC) a panem S. (EKA), pierwotnie ujętą w motywie 130 zaskarżonej decyzji;

— w motywach 350 i 356 zaskarżonej decyzji, odsyłając do uzyskanych oświadczeń ustnych, spotkanie w Turku z dnia 14 października 1997 r., pierwotnie ujęte w motywach 162–164 zaskarżonej decyzji;

— w motywach 350 i 356 zaskarżonej decyzji, skupiających się z jednej strony na przyznaniu się skarżącej, a z drugiej strony poprzez odesłanie do motywów 182 i 184 zaskarżonej decyzji, notatki pana S. (FC) oraz niezgodne z prawem spotkanie z dnia 28 stycznia 1998 r., pierwotnie ujęte w motywach 182–186 zaskarżonej decyzji;

— szczególnie w motywie 349, powołując się na notatki pana S. (FC), rozmowę telefoniczną z dnia 4 grudnia 1998 r., pierwotnie ujętą w motywie 219 zaskarżonej decyzji;

— wreszcie, w motywach 347 i 349, powołując się na notatki pana S. (FC), rozmowę telefoniczną z dnia 9 grudnia 1999 r., pierwotnie ujętą w motywie 258 zaskarżonej decyzji.

121 Należy ustalić, czy Komisja w sposób dorozumiany odnosiła się w pkt 5.4.1.1 zaskarżonej decyzji do innych zdarzeń, które mogły dowodzić udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu, a w tym celu dokonać wykładni brzmienia motywu 352 zaskarżonej decyzji.

— Wykładnia motywu 352 zaskarżonej decyzji

122 Jak wynika z pism procesowych stron, wykładnia motywu 352 zaskarżonej decyzji ma kluczowe znaczenie dla ustalenia dowodów innych niż te wyraźnie przyjęte przez Komisję w pkt 5.4.1.1 zaskarżonej decyzji, na których Komisja oparła się w celu wykazania udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu.

123 Zdaniem skarżącej bowiem w motywie 352 zaskarżonej decyzji Komisja pominęła wszelkie odniesienia do notatek pana S. (FC), poza trzema odniesieniami ujętymi w motywie 349 tej decyzji. Komisja kwestionuje tę interpretację.

124 Podczas rozprawy w odpowiedzi na zadane przez Sąd pytania dotyczące interpretacji brzmienia motywu 352 zaskarżonej decyzji, którą należy przyjąć, Komisja stwierdziła w szczególności, co następuje:

125 Po pierwsze, w motywie tym dokonała ona rozróżnienia pomiędzy, z jednej strony, trzema odniesieniami do notatek pana S. (FC), wyraźnie wspomnianymi w pkt 349 zaskarżonej decyzji, a, z drugiej strony, innymi dowodami podniesionymi przeciwko skarżącej.

126 Odnosząc się do trzech odniesień do notatek pana S. (FC), o których wyraźnie mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji, a które odnoszą się do trzech zdarzeń opisanych w motywach 130, 219 i 258 tej decyzji, Komisja nalegała, iż stanowią one dowody o szczególnej mocy dowodowej, ponieważ pozwalają na ustalenie istnienia bezpośrednich kontaktów pomiędzy członkami kartelu a skarżącą.

127 Jeżeli chodzi o inne dowody podniesione przeciwko skarżącej, niewątpliwie nie ona jest ich źródłem pochodzenia. Nie zostały one jednak z tego względu, z uwagi na orzecznictwo, wyłączone z materiału dowodowego zgromadzonego przez Komisję w celu wykazania, że skarżąca brała udział w rozpatrywanym naruszeniu.

128 Po drugie, Komisja wskazała, że sformułowanie „inne przypadki, w których […][zaskarżona decyzja] odwołuje się do [skarżącej]", wprowadzona w motywie 352 tej decyzji, należy interpretować jako odwołania do skarżącej zawarte w motywach 220, 256, 305 i 319, jak również w innych fragmentach decyzji, o których mowa w motywach 305 i 319.

129 Po trzecie, jeśli chodzi o znaczenie drugiego i trzeciego zdania motywu 352 zaskarżonej decyzji, w zakresie, w jakim jest w nich mowa o brakach w aktach Komisji, oraz w zakresie, w jakim należy z nich wyciągnąć wnioski w odniesieniu do czasu trwania naruszenia, Komisja wskazała, że wbrew temu, co twierdzi skarżąca, dysponowała ona wystarczającą ilością dowodów, aby ustalić czas udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu, jako okres od grudnia 1996 r. do lutego 2000 r. W związku z tym dodała ona, że chociaż dysponowała innymi dowodami, na podstawie których można było ustalić udział skarżącej w naruszeniu w latach 1994 i 1995 oraz na początku 1996 r., postanowiła oprzeć się wyłącznie na najsilniejszych dowodach będących w jej posiadaniu, mianowicie „trzech odniesieniach" lub „tych trzech fragmentach", z których pierwszym była „rozmowa telefoniczna z dnia 16 grudnia 1996 r.".

130 W świetle argumentów stron przedstawionych w ich pismach procesowych, jak również na rozprawie, należy w pierwszej kolejności stwierdzić, że pośród 21 zdarzeń, o których mowa w pkt 117 powyżej, 19 przedstawionych zostało na podstawie notatek pana S. (FC).

131 Następnie na tych 19 wydarzeń przedstawionych na podstawie notatek pana S. (FC), trzy – jak wynika z pkt 120 powyżej i jak Komisja wskazała na rozprawie – są wyraźnie wspomniane w motywie 349 zaskarżonej decyzji. W stosunku do nich strony zgodziły się uznać, że te trzy odesłania nie należą do „innych przypadków, w których […][zaskarżona decyzja] odwołuje się do [skarżącej]" w rozumieniu motywu 352 tej decyzji.

132 Wreszcie, jak wynika z pkt 120 powyżej, pkt 5.4.1.1 oraz motywy 350 i 356, poprzez odwołanie do motywów 182 i 184 zaskarżonej decyzji, wyraźnie odnoszą się do notatek pana S. (FC) w zakresie, w jakim dotyczą one niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r. Wobec tego czwarte wspomniane odwołanie do notatek pana S. (FC) również nie należy do „innych przypadków, w których […] [zaskarżona decyzja] odwołuje się do [skarżącej]" w rozumieniu jej motywu 352.

133 Należy stwierdzić natomiast, że pkt 5.4.1.1 zaskarżonej decyzji nie odnosi się wyraźnie do piętnastu innych zdarzeń przedstawionych na podstawie notatek pana S. (FC) [zwanych dalej „15 innymi odwołaniami do skarżącej w notatkach pana S. (FC)"].

134 W pierwszej kolejności, odnosząc się do wyjaśnienia Komisji, zgodnie z którym sformułowanie „w innych przypadkach, w których […][zaskarżona decyzja] odwołuje się do [skarżącej]", które wprowadza motyw 352 tej decyzji, odsyła do motywów 220, 256, 305 i 319 zaskarżonej decyzji, jak również do innych motywów, o których mowa w tych motywach 305 i 319 (mianowicie motywów 130, 150, 184, 219, 229, 256 i 258),

należy oczywiście uznać, że ta interpretacja jest możliwa, ponieważ motywy 305 i 319 zaskarżonej decyzji odnoszą się w szczególności do czterech innych motywów tej decyzji dotyczących treści notatek pana S. (FC) na temat czterech zdarzeń, tj. zdarzeń, o których mowa w motywach 150, 220, 229 i 256 zaskarżonej decyzji. Jednakże takie wyjaśnienie jest dla dokonania interpretacji sformułowania „w innych przypadkach, w których […][zaskarżona decyzja] odwołuje się do [skarżącej]" bądź niekompletne, ponieważ obejmuje tylko cztery spośród 15 innych odniesień do skarżącej dokonanych w notatkach pana S. (FC), bądź bez znaczenia dla sprawy, gdyż w tych motywach 305 i 319 znajduje się również odesłanie do motywów 130, 184, 219 i 258 zaskarżonej decyzji, które są, w odniesieniu do trzech spośród nich, trzema wyraźnymi odwołaniami do skarżącej opartymi na notatkach pana S. (FC), o których mowa w motywie 349 lub które, w odniesieniu do motywu 184 zaskarżonej decyzji, relacjonują treść notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., do udziału w którym, przynajmniej częściowego, skarżąca wyraźnie się przyznała. W związku z tym wyjaśnienie udzielone przez Komisję, z którego wynika, że powyższe sformułowanie dotyczy tylko motywów 130, 150, 184, 219, 220, 229, 256, 258, 305 i 319 zaskarżonej decyzji, jako częściowo niekompletne, a częściowo bez znaczenia nie może zostać przyjęte przez Sąd.

135 Dlatego też należy stwierdzić, że jedyna możliwa do przyjęcia interpretacja sformułowania: „w innych przypadkach, w których […] [zaskarżona decyzja] odwołuje się do [skarżącej]", jakie wprowadził motyw 352 tej decyzji, to ta, że sformułowanie to odnosi się do 15 innych odwołań do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC).

136 W drugiej kolejności należy stwierdzić, iż z brzmienia drugiej części pierwszego zdania motywu 352 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja zgadza się również ze skarżącą co do prawdopodobnie pośredniego, tj. nie od skarżącej, pochodzenia informacji zawartych w 15 innych odwołaniach do niej w notatkach pana S. (FC). Zgodnie bowiem z samym brzmieniem tej drugiej części zdania pierwszego „Komisja przyjmuje

argument spółki, że informacje mogą pochodzić od osób trzecich raczej niż od samej zainteresowanej". W związku z tym należy stwierdzić, iż Komisja przyjmuje wyraźnie argument skarżącej taki jak ten przedstawiony w motywie 345 zaskarżonej decyzji (w dziale 5.4.1 zatytułowanym „Argumenty przedstawione przez [skarżącą]") i pierwotnie zawarty w pkt 44 odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów.

137 W odniesieniu do tego ostatniego punktu dosłowne brzmienie tej drugiej części pierwszego zdania motywu 352 zaskarżonej decyzji okazuje się decydujące w tym przypadku, ponieważ pojawia się na etapie kontradyktoryjnym postępowania administracyjnego – etapie, który, jak stwierdzono w pkt 109 powyżej, umożliwia Komisji wydanie ostatecznego rozstrzygnięcia w przedmiocie zarzucanego naruszenia i kończy postępowanie w tej sprawie, w niniejszym przypadku uwzględniając argument skarżącej przedstawiony w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów.

138 W trzeciej kolejności należy zauważyć, że zdanie drugie motywu 352 zaskarżonej decyzji potwierdza ten ostatni wniosek co do zakresu zdania pierwszego. Komisja wskazuje w nim w bardzo wyraźny sposób, iż jej akta nie zawierają „wystarczających dowodów pozwalających z całą pewnością stwierdzić, że dane informacje", czyli 15 odniesień do skarżącej w notatkach pana S. (FC), „pochodzą bezpośrednio od skarżącej". Dlatego też należy uznać, że poprzez to stwierdzenie Komisja wskazuje, iż dowody zawarte w jej aktach nie pozwoliły jej na poparcie w sposób wymagany prawem 15 innych odwołań do skarżącej w notatkach pana S. (FC).

139 Ponadto podany przez Komisję opis jej podejścia, przedstawiony w pkt 129 powyżej, okazuje się potwierdzać częściowo to twierdzenie w odniesieniu do dowodów, którymi dysponowała. Komisja wskazuje tam wyraźnie, że postanowiła ostatecznie ograniczyć okres uczestnictwa skarżącej w naruszeniu stosownie do tych dowodów, trzymając się w tym zakresie najlepszych dostępnych dowodów, a mianowicie

trzech odwołań, z których pierwsze dotyczy rozmowy telefonicznej z dnia 16 grudnia 1996 r., to znaczy, bardziej konkretnie i w bardziej oczywisty sposób, trzech odwołań, o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji.

140 Tym sposobem Komisja przyznaje, iż nie mogła, w odróżnieniu od tego, co zrobiła w temacie tych trzech ostatnich odwołań i notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., oprzeć się na tych innych 15 odniesieniach do skarżącej poczynionych w notatkach pana S. (FC) w celu wykazania udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu.

141 Tym samym pozostaje stwierdzić, iż w motywie 352 zaskarżonej decyzji sama Komisja wyraziła wątpliwości co do wiarygodności 15 innych odwołań do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC) dla celu przypisania jej odpowiedzialności za udział w omawianym naruszeniu.

142 W czwartej kolejności należy zauważyć, że ta ostatnia teza znajduje potwierdzenie w brzmieniu trzeciego zdania motywu 352 zaskarżonej decyzji, w którym Komisja sama wyciąga w sposób jak najbardziej jednoznaczny wnioski ze swych własnych stwierdzeń co do braku wiarygodności 15 innych odniesień do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC) dla celu wykazania, że skarżąca uczestniczyła w omawianym naruszeniu. Komisja stwierdza bowiem, że „należy wyciągnąć stąd wniosek w odniesieniu do czasu trwania naruszenia, za które [skarżąca] winna ponieść odpowiedzialność". Tego rodzaju wniosek ujawnia w sposób oczywisty, że Komisja uznała, iż w świetle dowodów znajdujących się w jej aktach 15 innych odwołań do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC) nie stanowiło dostatecznie wiarygodnych dowodów, aby wykazać, że skarżąca brała udział w omawianym naruszeniu.

143 Oceny tej nie mogą zmienić wyjaśnienia dostarczone przez Komisję na rozprawie w odpowiedzi na pytania Sądu w przedmiocie znaczenia, jakie według niej należy nadać trzeciemu zdaniu motywu 352 zaskarżonej decyzji. Przy tej okazji Komisja zaproponowała, by uznać, że ostatnie zdanie motywu 352 zaskarżonej decyzji, zgodnie z którym „należy wyciągnąć stąd wniosek w odniesieniu do czasu trwania naruszenia, za które [skarżąca] winna ponieść odpowiedzialność", za rzeczywiście zrealizowane, ponieważ nie oparła się ona na dowodach, którymi dysponowała w odniesieniu do okresu sprzed dnia 16 grudnia 1996 r. w celu ustalenia udziału skarżącej w naruszeniu od 1994 r. do początku 1996 r.

144 Taka interpretacja, która oznacza, że dowody oddalone zgodnie z motywem 352 zaskarżonej decyzji dotyczyły okresu sprzed dnia 16 grudnia 1996 r., nie może zostać przyjęta z dwóch następujących powodów:

145 Po pierwsze, jest oczywiste, że żaden z motywów, o których mowa w motywach 305 i 319 zaskarżonej decyzji, a do których odsyła Komisja w celu interpretacji sformułowania „w innych przypadk[ach], w których […] [zaskarżona decyzja] odwołuje się do [skarżącej]", nie dotyczy zdarzenia, które miało miejsce przed dniem, w którym zdaniem Komisji rozpoczął się udział skarżącej w naruszeniu, tj. przed dniem 16 grudnia 1996 r. Z ogółu rozważań przedstawionych przez Komisję w motywie 352 zaskarżonej decyzji wynika zaś, że to właśnie braki w aktach Komisji w odniesieniu do „innych przypadk[ów], w których […] [zaskarżona decyzja] odwołuje się do [skarżącej]", doprowadziły ją do wskazania, że braki te „są uwzględniane przy określaniu czasu trwania naruszenia, za które [skarżąca] winna ponieść odpowiedzialność".

146 Po drugie, taka interpretacja przeczy podejściu, jakie Komisja opisała ostatnio na rozprawie, a które zostało przypomniane w szczególności w pkt 139 powyżej.

147 Z jednoznacznego sformułowania motywu 352 zaskarżonej decyzji przez Komisję wynika, że na etapie uzasadnienia poświęconego, zgodnie z samym tytułem pkt 5.4.1.1, ocenie i wnioskom Komisji dotyczącym uwag skarżącej, uzasadnienia, które zamykało etap kontradyktoryjny postępowania administracyjnego, Komisja podjęła decyzję o wyłączeniu 15 innych odwołań do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC) z materiału dowodowego, który mógł zostać wykorzystany przeciwko niej.

148 W piątej kolejności należy dodać, że wbrew twierdzeniom Komisji w żadnym momencie ani w motywie 352 zaskarżonej decyzji, ani nawet w innych motywach znajdujących się w pkt 5.4.1.1 Komisja nie stwierdziła, że traktowała – mimo braku wiarygodności 15 innych odniesień do skarżącej uczynionych w notatkach pana S. (FC) – te dowody jako części materiału dowodowego, na który się powołano w celu wykazania udziału skarżącej w omawianym naruszeniu.

149 Wprost przeciwnie, z ogólnego kontekstu uzasadnienia figurującego w pkt 5.4.1.1 wynika, że początkowo w motywach 349–351 zaskarżonej decyzji, jak wskazano w pkt 131 powyżej, Komisja wprowadziła rozróżnienie – z jednej strony, pomiędzy trzema odwołaniami do skarżącej, o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji, oraz tymi odnoszącymi się do niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., a 15 innymi odwołaniami do skarżącej figurującymi w notatkach pana S. (FC) – z drugiej strony. Podobnie w motywie 351 zaskarżonej decyzji Komisja komentuje reakcje skarżącej na trzy odwołania, o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji.

150 Następnie w motywie 352 zaskarżonej decyzji Komisja odwołała się jak najbardziej wprost do „innych przypadk[ów] […] odwoł[ań] do [skarżącej]", tzn. do 15 innych odwołań do skarżącej figurujących w notatkach pana S. (FC), w ten sposób, iż ze sformułowania, które rozpoczyna zdanie pierwsze tego motywu, jasno wynika wyraźna wola Komisji wyodrębnienia w notatkach pana S. (FC) kolejnej kategorii odwołań do skarżącej. Ponadto należy odnotować, iż w swoich pismach procesowych

Komisja wskazała, że nie kwestionowała faktu, iż dokonała kategoryzacji odwołań do skarżącej znajdujących się w notatkach pana S. (FC) „na podstawie ich wartości dowodowej" (zob. pkt 67 powyżej). Potwierdza ona, w tych samym pismach, jak zostało wykazane w pkt 147 powyżej, że 15 innych odwołań do skarżącej figurujących w notatkach pana S. (FC), innych niż powołane w motywie 349 zaskarżonej decyzji, zostało wyłączonych z materiału dowodowego, ponieważ były niewystarczające dla wykazania jej noszącego znamiona zmowy zachowania.

151 Jednakże Komisja uważa, że, bez względu na brak wiarygodności 15 innych odniesień do skarżącej w notatkach pana S. (FC) mogła ona włączyć te dowody do materiału dowodowego, na który się powołała.

152 Po pierwsze, na poparcie tego twierdzenia Komisja w szczególności odesłała w trakcie rozprawy do motywów 305 i 319 zaskarżonej decyzji, w których inne fragmenty notatek pana S. (FC) są określane wprost jako dowody przeciwko skarżącej.

153 Nie sposób zgodzić się z takim argumentem w sytuacji, gdy przytoczone motywy 305 i 319 zaskarżonej decyzji poprzedzają uwagi skarżącej dotyczące pisma w sprawie przedstawienia zarzutów (dział 5.4.1) oraz, gdy w motywie 352 zaskarżonej decyzji, w odpowiedzi na przytoczone uwagi skarżącej, Komisja – jak sama potwierdza w swoich pismach procesowych – przyznaje, że nie mogła przyjąć 15 innych odwołań do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC) w celu wykazania, że skarżąca uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu. Tak więc należy stwierdzić, że brzmienie motywu 352 tej decyzji nie pozostawia miejsca na wątpliwości co do traktowania, jakie Komisja przewidziała, po zakończeniu kontradyktoryjnego postępowania administracyjnego, dla pozostałych odwołań do skarżącej.

154 Po drugie, Komisja zwraca uwagę, że w motywach 357 i 358 zaskarżonej decyzji, ogólnie rzecz biorąc, opiera ona swe zarzuty przeciwko skarżącej na notatkach pana S. (FC), nie ograniczając się do trzech odwołań ujętych w motywie 349 tej decyzji.

155 W tym względzie, odnosząc się na wstępie do motywu 357 zaskarżonej decyzji, należy stwierdzić, że rzeczywiście wyraźnie odwołuje się on do notatek pana S. (FC). Niemniej jednak tego rodzaju odniesienie nie może uzasadniać wniosku, że Komisja odwoływała się w tym motywie do wszystkich 19 odwołań do skarżącej poczynionych w notatkach pana S. (FC). W świetle wniosku Komisji wyrażonego w motywie 352 zaskarżonej decyzji tego rodzaju ogólne odniesienie nie spełnia bowiem wynikającego z orzecznictwa przytoczonego w pkt 96 powyżej wymogu dokładności w stosunku do materiału dowodowego, na którym oparła się Komisja. Ma to miejsce w tym przypadku, tym bardziej że notatki pana S. (FC) są znaną częścią dowodów podniesionych przez Komisję przeciwko skarżącej, dotyczą bowiem mianowicie 19 z 21 zdarzeń, przy okazji których skarżąca była wymieniona z nazwy. W każdym razie przyjęcie tego argumentu Komisji w odniesieniu do notatek pana S. (FC), do których czyni ona odwołanie w motywie 357 zaskarżonej decyzji, spowodowałoby krytyczną niespójność pomiędzy tymi dwoma motywami oraz jasnym sformułowaniem motywu 352 tej decyzji.

156 W konsekwencji należy uznać, że zamieszczone w motywie 357 zaskarżonej decyzji odwołanie do notatek pana S. (FC) dotyczy wyłącznie trzech odniesień do skarżącej wymienionych w motywie 349 tej decyzji oraz notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r.

157 Następnie w motywie 358 zaskarżonej decyzji Komisja odnosi się w sposób abstrakcyjny i ogólny do wszystkich „dowodów z dokumentu pochodzących z okresu popełnienia naruszenia" (o których mowa w dziale 4.3). Z 21 zdarzeń, o których mowa w pkt 117 powyżej, wynika zaś, że wyłącznie notatki pana S. (FC) stanowią dowody pochodzące z przyjętego przez Komisję okresu popełnienia naruszenia przez

skarżącą, które wyraźnie, w sposób bezpośredni lub pośredni dotyczą skarżącej. Należy bowiem zwrócić uwagę na fakt, że fragmenty notatek pana W. (EKA), które Komisja zamieściła w motywach 162–164 zaskarżonej decyzji, dotyczące spotkania w Turku w dniu 14 października 1997 r., nie dotyczą w żaden sposób skarżącej. Tym samym, podobnie jak w przypadku odwołania do notatek pana S. (FC) w motywie 357 zaskarżonej decyzji, należy stwierdzić, że takie odesłanie do notatek pana S. (FC), ze względu na jego abstrakcyjny i ogólny charakter, nie pozwala na uznanie – jak twierdzi Komisja – że w zaskarżonej decyzji przyjęła ona, w celu wykazania, że skarżąca uczestniczyła w omawianym naruszeniu, wszystkie odwołania oparte na tychże notatkach, w tym 15 innych odwołań do skarżącej zamieszczonych w notatkach pana S. (FC), które jednak wyłączyła w motywie 352 zaskarżonej decyzji. W każdym razie, z tych samych powodów co przedstawione w temacie motywu 357 zaskarżonej decyzji uznanie argumentu Komisji powodowałoby krytyczne rozbieżności pomiędzy wnioskami, które wyciągnęła sama w motywie 352 zaskarżonej decyzji oraz innymi motywami przedstawionymi w pkt 5.4.1.1 tej decyzji.

158 Dlatego należy uznać, że odwołanie w motywie 358 zaskarżonej decyzji do wszystkich „dowodów z dokumentu pochodzących z okresu popełnienia naruszenia" (o których mowa w dziale 4.3) odnosi się tylko do trzech odwołań do skarżącej wymienionych w motywie 349 tej decyzji oraz do notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r.

159 Po trzecie, Komisja twierdzi, iż z orzecznictwa wynika, że fakt, iż informacja została przekazana pośrednio lub iż ma drugorzędne znaczenie, nie ma żadnego wpływu na możliwość wykorzystania jej jako dowodu. Jednak w tym przypadku, jak to wynika zarówno z jednoznacznego brzmienia motywu 352 zaskarżonej decyzji, jak i z pism procesowych samej Komisji, zdecydowała ona na etapie kontradyktoryjnym postępowania administracyjnego o wyłączeniu bez wyjątku 15 innych odwołań do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC).

160 W konsekwencji, jako że w motywie 352 zaskarżonej decyzji Komisja nie tylko przyznała w dwóch pierwszych zdaniach tego motywu, iż 15 innych odniesień do skarżącej w notatkach pana S. (FC) ma niską wartość dowodową, ale przede wszystkim stwierdziła w zdaniu trzecim tego motywu, że nie mogła oprzeć się na odniesieniach do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC) w celu wykazania jej udziału w omawianym naruszeniu, należy uznać, że to do niej należy wyraźne wskazanie, czy taki był jej późniejszy zamiar, po tym, jak uznała jednak, że te same odniesienia mogą być częścią materiału dowodowego.

161 W żadnym momencie pomiędzy motywami 353 i 356 zaskarżonej decyzji Komisja nie dokonała zaś takiego ponownego włączenia do materiału dowodowego 15 innych odniesień do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC), w celu wykazania, że skarżąca uczestniczyła w naruszeniu.

162 Z całości powyższych rozważań wynika, że słuszne jest twierdzenie, iż w motywie 352 zaskarżonej decyzji Komisja zdecydowała wykluczyć 15 innych odwołań do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC) z dowodów obciążających skarżącą, a także z materiału dowodowego, na którym oparła się Komisja.

— Wnioski dotyczące określenia obciążających skarżącą dowodów na okoliczność jej udziału w omawianym naruszeniu

163 W pierwszej kolejności należy wskazać po pierwsze, że w żadnym miejscu pkt 5.4.1.1 zaskarżonej decyzji Komisja nie wspomina daty 9 lutego 2000 r. jako oznaczającej

koniec udziału skarżącej w naruszeniu. Nie podaje ona też w tym punkcie żadnej innej daty określającej koniec udziału skarżącej w omawianym naruszeniu.

164 Po drugie, w odpowiedzi na argumenty skarżącej w tej sprawie (zob. pkt 57 powyżej) Komisja twierdzi, iż ma małe znaczenie fakt, że skarżąca nie usłyszała oświadczenia EKA złożonego przy okazji oficjalnego posiedzenia CEFIC, które odbyło się w dniu 9 lutego 2000 r., ponieważ w tym dniu kartel już nie funkcjonował. W każdym razie jej zdaniem fakt, że skarżąca twierdzi, iż nie usłyszała tego oświadczenia, stanowi istotną wskazówkę, iż uczestniczyła ona w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 9 lutego 2000 r.

165 Jednak należy na wstępie stwierdzić, że nie sposób zgodzić się z argumentem Komisji zmierzającym do zrelatywizowania znaczenia, jakie odgrywa określenie daty zakończenia udziału skarżącej w naruszeniu. Należy bowiem przypomnieć, że czas trwania naruszenia, którego data końcowa powinna być znana, stanowi jeden z istotnych elementów naruszenia, w zakresie którego ciężar dowodu spoczywa na Komisji (ww. w pkt 105 sprawa Peróxidos Orgánicos przeciwko Komisji, pkt 52). W niniejszej sprawie do Komisji należało zatem przedstawienie dowodu na okoliczność udziału skarżącej w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 9 lutego 2000 r.

166 Ponadto określenie przez Komisję końcowej daty udziału skarżącej w omawianym naruszeniu było w tym przypadku tym bardziej konieczne, iż z pkt 48 i 49 uwag skarżącej w przedmiocie pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, a także jej pism procesowych w niniejszej sprawie wynika, że skarżąca wyraźnie zaprzeczyła, jakoby uczestniczyła w niezgodnym z prawem spotkaniu z 9 lutego 2000 r. Tym samym należy stwierdzić, że Komisja nie wskazała – w pkt 5.4.1.1, w którym winna była dokonać oceny uwag skarżącej na temat pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, a ostatecznie wyciągnąć wnioski z postępowania administracyjnego w niniejszej sprawie —

dlaczego ostatecznie uznała mimo uwag skarżącej, że uczestniczyła ona w niezgodnym z prawem spotkaniu z 9 lutego 2000 r.

167 Po trzecie, w każdym razie należy zwrócić uwagę, że dopiero na koniec – jak przyznaje sama Komisja – w motywie 488 zaskarżonej decyzji, figurującym w części 7.1 zatytułowanej „Data początku i końca", znajdującej się w tytule „7. Czas trwania naruszenia", Komisja twierdzi, że określiła, odsyłając w szczególności do motywu 283 zaskarżonej decyzji, znajdującego się w części 4.3 dotyczącej historii kartelu – datę zakończenia udziału członków kartelu w naruszeniu, wyciągając w tym zakresie swoje wnioski w tej sprawie.

168 Zarówno w motywie 488 zaskarżonej decyzji, jak i w motywie 283, do którego odsyła, Komisja wskazuje na datę 9 lutego 2000 r., będącą dniem niezgodnego z prawem spotkania członków kartelu odbywającego się przy okazji oficjalnego posiedzenia CEFIC tego samego dnia w Brukseli. Jednakże należy zwrócić uwagę na niejednoznaczny i wewnętrznie sprzeczny charakter uzasadnienia przedstawionego przez Komisję w celu przyjęcia daty 9 lutego 2000 r. jako oznaczającej koniec okresu naruszenia w odniesieniu do skarżącej.

169 W motywie 283 zaskarżonej decyzji Komisja wskazuje bowiem, że w dniu 9 lutego 2000 r. odbyło się w Brukseli oficjalne posiedzenie CEFIC, w którym uczestniczyła skarżąca. Z motywu tego wynika, iż przy okazji tego posiedzenia pan S. (EKA) poinformował „swoich partnerów, że odmawiał udziału w dalszych rozmowach z konkurencją". Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż o ile Komisja wskazuje jednoznacznie w motywie 283 zaskarżonej decyzji, że udział EKA, Arkema France i skarżącej w oficjalnym posiedzeniu CEFIC wynika z dowodów zgromadzonych w aktach sprawy, o tyle nie wskazuje ona żadnego dowodu udziału skarżącej w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 9 lutego 2000 r., w trakcie którego pan S. (EKA) złożył oświadczenie w imieniu EKA. Co więcej, w przytoczonym motywie 283 zaskarżonej decyzji Komisja nie opisuje nawet przebiegu niezgodnego z prawem spotkania odbywającego się

przy okazji oficjalnego posiedzenia CEFIC z dnia 9 lutego 2000 r. Ogranicza się ona de facto do poinformowania o oświadczeniu złożonym w imieniu EKA „przy okazji posiedzenia" oficjalnego CEFIC tego samego dnia.

170 Dlatego z powyższych rozważań wynika, iż Komisja ograniczyła się w motywie 283 zaskarżonej decyzji do założenia, że udział skarżącej w niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 9 lutego 2000 r. wynikał z jej uczestnictwa w oficjalnym posiedzeniu CEFIC z tego samego dnia. Takie domniemanie jest niewystarczające w sytuacji, gdy skarżąca wyraźnie zakwestionowała w uwagach dotyczących pisma w sprawie przedstawienia zarzutów to, by brała udział w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 9 lutego 2000 r. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, że w żadnym miejscu w zaskarżonej decyzji Komisja nie twierdzi, by uczestnicy oficjalnego posiedzenia CEFIC musieli brać udział w spotkaniach kartelowych, które odbywały się przy tej okazji. Co najwyżej, jak wskazuje ona w pkt 76 zaskarżonej decyzji, na poziomie kadry zarządzającej rozmowy odbywały się w trakcie wielostronnych spotkań, często przy okazji posiedzenia grupy roboczej CEFIC ds. chloranu sodu.

171 To połączenie przez Komisję oficjalnego posiedzenia CEFIC z dnia 9 lutego 2000 r. z niezgodnym z prawem spotkaniem, które odbyło się tego samego dnia, odzwierciedla motyw 488 zaskarżonej decyzji, w którym Komisja stwierdza, nie powołując żadnego dowodu na poparcie swojego stanowiska oraz odsyłając jedynie do motywu 283 zaskarżonej decyzji, że „ostatnie spotkanie antykonkurencyjne, w którym EKA, Arkema France i [skarżąca] uczestniczyły, odbyło się w dniu 9 lutego 2000 r." oraz że „[skarżąca] bezpośrednio uczestniczyła w spotkaniu z dnia 9 lutego 2000 r.". Niemniej jednak, po raz kolejny pozostaje stwierdzić, że skoro w żadnym momencie Komisja nie stwierdziła, ani, a fortiori, nie wykazała, że udział w oficjalnych posiedzeniach CEFIC oznaczał obecność na antykonkurencyjnych spotkaniach odbywających się przy ich okazji, skarżąca słusznie podnosi, że Komisja nie przedstawiła żadnego dowodu

na okoliczność jej udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 9 lutego 2000 r., które było jedynym spotkaniem kartelu w tym dniu.

172 Wreszcie z załącznika I do zaskarżonej decyzji wynika wprost, że skarżąca nie została wskazana jako uczestnicząca w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 9 lutego 2000 r. W swych pismach procesowych Komisja tłumaczy to zwykłym błędem pisarskim. Jednak z motywu 69 zaskarżonej decyzji i przypisu 114 zaskarżonej decyzji wynika, że załącznik I do tej decyzji zawiera listę 72 kontaktów antykonkurencyjnych, w których uczestniczyli członkowie kartelu. Dlatego z oczywistych względów w ostatnim wierszu tabeli zawartej w załączniku I do zaskarżonej decyzji figuruje ujawnione przez Komisję niezgodne z prawem spotkanie z dnia 9 lutego 2000 r., a nie oficjalne posiedzenie CEFIC z tego samego dnia. W świetle zatem uzasadnienia zaskarżonej decyzji i dowodów zgromadzonych w aktach sprawy nic nie pozwala stwierdzić, że skarżąca, jak twierdzi Komisja, uczestniczyła w tym spotkaniu kartelu, a tym samym uznać, że fakt, iż skarżąca nie została wskazana w załączniku I do zaskarżonej decyzji, jako uczestniczka niezgodnego z prawem spotkania z dnia 9 lutego 2000 r. wynika ze zwykłego błędu pisarskiego.

173 Z ogółu dotychczasowych rozważań wynika, iż wobec braku jakiegokolwiek dowodu przedstawionego przez Komisję w tym względzie, niesłusznie twierdzi ona, że udział skarżącej w naruszeniu zakończył się w dniu 9 lutego 2000 r. Dlatego należy uwzględnić jako zasadny argument skarżącej oparty na fakcie, iż Komisja nie udowodniła jej udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 9 lutego 2000 r. Nie mogła zatem uznać tej daty jako oznaczającej koniec udziału skarżącej w omawianym naruszeniu.

174 W drugiej kolejności, odnosząc się po pierwsze do dowodów z odręcznych dokumentów pochodzących z okresu popełnienia naruszenia, ze wszystkich rozważań przedstawionych powyżej wynika, że z jednej strony chodzi wyłącznie o odesłania zawarte w notatkach pana S. (FC), z drugiej zaś strony, pośród 19 odesłań zawartych w notatkach pana S. (FC), które Komisja brała pod uwagę po zakończeniu wstępnego etapu postępowania administracyjnego w odniesieniu do czasu trwania omawianego naruszenia, wyłącznie trzy odwołania zawarte w notatkach pana S. (FC), o których mowa

w motywie 349 zaskarżonej decyzji, oraz odwołanie, które dotyczyło niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., zostały wyraźnie włączone przez Komisję po zakończeniu etapu kontradyktoryjnego postępowania administracyjnego do materiału dowodowego, który miał na celu dostarczenie dowodu na udział skarżącej w naruszeniu. Jeśli chodzi o 15 innych odwołań do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC), należy uznać, że zostały one wyłączone z tego materiału dowodowego w motywie 352 zaskarżonej decyzji ze względu na brak wartości dowodowej.

175 Po drugie, z przytoczonych w pkt 117 i 120 powyżej dowodów, na których oparła się Komisja, wynika, że chodzi tu o włączone przez Komisję do materiału dowodowego, jako źródła dowodu na udział skarżącej w omawianym naruszeniu, oświadczenia konkurentów skarżącej złożone w okresie, w którym zdaniem Komisji, skarżąca uczestniczyła w naruszeniu, oświadczenia EKA oraz FC, z wyłączeniem jakiejkolwiek innej spółki. Należy stwierdzić bowiem, że Komisja ani w trakcie wstępnego etapu postępowania, ani po zakończeniu kontradyktoryjnego etapu postępowania administracyjnego nie oparła się na oświadczeniach Arkema France, o których mowa w pkt 6 powyżej i zamieszczonych w załączniku A.3 do skargi, w celu ustalenia, że skarżąca uczestniczyła w omawianym naruszeniu.

176 Po trzecie, Komisja oparła się na przyznaniu się skarżącej do udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r. Aby określić zakres tego udziału, Komisja oparła się na notatkach pana S. (FC) dotyczących tego spotkania i oświadczeniach FC i EKA.

177 W świetle wniosków przedstawionych w pkt 163–176 powyżej należy najpierw ocenić wartość dowodów, na których oparła się Komisja, a następnie ocenić, czy te dowody są wystarczające, aby wykazać udział skarżącej w omawianym naruszeniu.

W przedmiocie dowodowej wartości dowodów obciążających skarżącą

— W przedmiocie dowodów z odręcznych dokumentów pochodzących z okresu, w którym skarżąca bezpośrednio uczestniczyła w omawianym naruszeniu

178 Na wstępie należy połączyć rozpatrzenie wartości dowodowej notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania w dniu 28 stycznia 1998 r. z rozpatrzeniem wartości dowodowej przyznania się skarżącej do udziału we wspomnianym wyżej spotkaniu (zob. pkt 216–218 poniżej).

179 Przede wszystkim, jeśli chodzi o trzy odniesienia do skarżącej zawarte w notatkach pana S. (FC), o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji, należy po pierwsze stwierdzić, że w świetle uwag przedstawionych przez strony w ich pismach procesowych i odpowiedziach na pisemne pytania Sądu lub te zadane na rozprawie, notatki pana S. (FC) zawarte w aktach Komisji, czyli w formie maszynopisu, są jednocześnie zapisem w tym formacie oraz tłumaczeniem z języka fińskiego na język angielski przez pana S. (FC) odręcznych notatek sporządzonych przez niego samego w języku fińskim w trakcie każdego ze zdarzeń, które opisują i których są świadectwem. W tym względzie, mimo pewnych formalnych, a wręcz terminologicznych dostosowań w odniesieniu do niektórych fragmentów, na które Sąd zwrócił uwagę Komisji na rozprawie, należy stwierdzić, że w zakresie, w jakim notatki zawarte w aktach sprawy są zapisem i wiernym tłumaczeniem odręcznych notatek pierwotnie sporządzonych przez pana S. (FC) ze względu na to, iż te odręczne notatki zostały sporządzone przez pana S. (FC) w okresie popełnienia naruszenia, ich zapis w języku angielskim winien

być traktowany jako dowód na piśmie pochodzący z okresu popełnienia naruszenia. W konsekwencji trzy odesłania do notatek pana S. (FC), o których mowa w pkt 349 zaskarżonej decyzji, stanowią takie dowody.

180 W szczególności, odnosząc się, po pierwsze do notatek sporządzonych przez pana S. (FC) na temat jego rozmowy telefonicznej z dnia 16 grudnia 1996 r. z panem. S. (EKA), pierwszy z nich poinformował, iż przeprowadził rozmowy ze skarżącą. We fragmencie, do którego Komisja odniosła się w motywie 349 zaskarżonej decyzji, dokonany przez pana S. (FC) zapis jego odręcznych notatek na temat tej rozmowy z dnia 16 grudnia 1996 r. wskazuje: „[POUFNE]". W tej części motywu 349 dotyczącego tej rozmowy znajduje się również odniesienie do motywu 130 zaskarżonej decyzji. W tym motywie Komisja stwierdza, że uważa ona, iż ten dowód wskazuje na udział skarżącej w kartelu, ponieważ dowodzi, iż była ona zaangażowana w niezgodny z prawem kontakt z konkurentem.

181 Po drugie, jeśli chodzi o notatki sporządzone przez pana S. (FC) na temat jego rozmowy telefonicznej z dnia 4 grudnia 1998 r. z panem S. (EKA), drugi z nich wskazał, że Arkema France odbyła rozmowę ze skarżącą. We fragmencie, do którego Komisja odniosła się w motywie 349 zaskarżonej decyzji, w dokonanym przez pana S. (FC) zapisie jego odręcznych notatek na temat tej rozmowy z dnia 4 grudnia 1998 r. czytamy: „[POUFNE]". W tej części motywu 349 dotyczącej tej rozmowy znajduje się również odniesienie do motywu 219 zaskarżonej decyzji, gdzie został zamieszczony ten sam cytat.

182 Po trzecie, co się tyczy notatki sporządzonej przez pana S. (FC) na temat jego rozmowy telefonicznej z dnia 9 grudnia 1999 r. z panem L. (Arkema France), jeden z nich stwierdził, że odbył rozmowę ze skarżącą. Komisja w motywie 349 zaskarżonej decyzji stwierdziła, odnosząc się do tej rozmowy, iż nie była w stanie określić, który z tych

dwóch rozmówców rozmawiał ze skarżącą. Wbrew temu zaś, co daje do zrozumienia Komisja w pkt 349 zaskarżonej decyzji, taka niedokładność nie jest bez znaczenia. Wzrost liczby pośredników powoduje w konsekwencji zmniejszenie wiarygodności dowodu dotyczącego omawianych kontaktów. Dlatego też stopień wiarygodności tego zapisu byłby wyższy, jeśli to pan S. (FC) odbył wspomnianą rozmowę ze skarżącą, a nie panem L. (Arkema France).

183 Poza tym nadal w odniesieniu do tej rozmowy telefonicznej z dnia 9 grudnia 1999 r., należy zauważyć, że fragment notatek pana S. (FC) na ten temat w postaci zamieszczonej przez Komisję w motywie 349 zaskarżonej decyzji brzmi: „[POUFNE]". W tej części motywu 349 dotyczącej tej rozmowy znajduje się również odniesienie do motywu 258 zaskarżonej decyzji. W motywie 258 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdza, że przy tej okazji obu rozmówców wymieniło opinie na temat potrzeby znalezienia nowego powszechnego porozumienia pomiędzy konkurentami. Poza powyższym fragmentem, powtórzonym przez Komisję w motywie 349 zaskarżonej decyzji, notatki pana S. (FC) zamieszczone w motywie 258 zaskarżonej decyzji stwierdzają, co następuje:

„[POUFNE]".

184 W drugiej kolejności należy zauważyć, że, jak wynika z motywu 350 zaskarżonej decyzji, trzy odniesienia do skarżącej w notatkach z pana S. (FC), o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji, jednoznacznie świadczą, zdaniem Komisji, o bezpośrednich kontaktach telefonicznych ze skarżącą i wyraźnie wskazują, że skarżąca bezpośrednio przyczyniła się do ogólnych porozumień w sprawie cen. Ponadto z pism procesowych Komisji oraz z jej odpowiedzi na pytania zadane przez Sąd na rozprawie wynika, po pierwsze, że te trzy dowody są szczególnie przekonujące i stanowią w związku z tym podstawowe dowody obciążające skarżącą wskazujące na to,

iż brała ona udział w ściganym przez Komisję jednolitym i ciągłym naruszeniu na poziomie europejskim, po drugie, że skarżąca nie zaprzeczyła tym oświadczeniom, a wreszcie, że te pochodzące z okresu popełnienia naruszenia dowody silnie obciążają skarżącą, nie są jednakże jedynymi dowodami zgromadzonymi przez Komisję. Jednak skarżąca kwestionuje w kontekście jej domniemanego udziału w naruszeniu wartość dowodową tych pochodzących z okresu popełnienia naruszenia dowodów.

185 W związku z tym, po pierwsze, należy wskazać, że, wbrew temu, co twierdzi Komisja, skarżąca zakwestionowała w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów (zob. w szczególności pkt 76 jej odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów) wartość dowodową notatek pana S. (FC), w szczególności tych, które dotyczyły rozmowy telefonicznej z dnia 16 grudnia 1996 r.

186 Po drugie, co do zasady należy zwrócić uwagę, że wbrew temu, co utrzymuje Komisja, wspomniane trzy odniesienia do skarżącej w notatkach pana S. (FC), o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji, stanowią pośredni dowód na udział skarżącej w omawianym naruszeniu.

187 Wspomniane trzy odwołania do skarżącej w notatkach pana S. (FC) wskazują na to, że w trakcie rozmów telefonicznych pomiędzy panem S. (FC) a panem S. (EKA) (rozmowy z dnia 16 grudnia 1996 r. i z dnia 4 grudnia 1998 r.) lub rozmów pomiędzy panem S. (FC) a panem L. (Arkema France) (rozmowa z dnia 9 grudnia 1999 r.), odbyły się dyskusje bądź między panem S. (FC) a skarżącą [zob. notatki pana S. (FC) dotyczące rozmów z dnia 16 grudnia 1996 r. i z dnia 9 grudnia 1999 r., wobec wahań Komisji w tym temacie należy przyjąć, że ta ostatnia rozmowa telefoniczna miała miejsce między panem S. (FC) a skarżącą], bądź między Arkema France a skarżącą [zob. notatki panem S. (FC) dotyczące jego rozmowy z dnia 4 grudnia 1998 r.].

188 Tak więc, jak twierdzi skarżąca, te trzy odniesienia, o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji, opierające się na notatkach pana S. (FC), ograniczają się do zrelacjonowania w sposób pośredni rozmowy pomiędzy skarżącą a jednym z jej konkurentów, która miała się jakoby odbyć przed wydarzeniem, do którego każde z tych odwołań się odnosi bezpośrednio. Okoliczność ta zmniejsza wartość dowodową owych dowodów, ponieważ nie dostarczają one same w sobie bezpośrednio dowodu na udział skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu. Aby takie notatki mogły stanowić bezpośredni dowód udziału skarżącej w kartelu, dowody te winny były zostać pozyskane przez Komisję bezpośrednio od skarżącej (przykładowo przy okazji przeszukania jej pomieszczeń, które w tym przypadku nie zostało przeprowadzone) lub, w ostateczności, dowodami tymi powinny być odręczne notatki pochodzące z okresu popełnienia naruszenia [takie jak notatki pana S. (FC)], które relacjonowałyby treść rozmowy pomiędzy ich autorem a skarżącą. W tym przypadku jednak żadne z trzech odwołań do skarżącej w notatkach pana S. (FC), na których oparła się Komisja w motywie 349 zaskarżonej decyzji, nie stanowi takiego bezpośredniego dowodu na udział skarżącej w naruszeniu będącym przedmiotem rozważań.

189 Dlatego, choć te trzy odesłania do skarżącej w notatkach pana S. (FC), o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji, są dowodami pochodzącymi z okresu popełnienia naruszenia dotyczącymi zdarzeń, które mogą charakteryzować to naruszenie, to jednak należy stwierdzić, że nie pochodzą one w żaden sposób z okresu zdarzeń, w które była bezpośrednio zaangażowana skarżąca. W tych okolicznościach, bez względu na fakt, że te trzy odwołania dotyczą dowodów, które powstały w okresie naruszenia, w celu zakwalifikowania ich jako mających moc dowodową należy sprawdzić, iż znajdują one wystarczające potwierdzenie w innych dowodach.

190 Po trzecie, co się tyczy rozmów, które miały się jakoby odbyć pomiędzy panem S. (FC) a skarżącą, a o których mowa w notatkach pana S. (FC) dotyczących rozmów telefonicznych z dnia 16 grudnia 1996 r. lub wręcz z dnia 9 grudnia 1999 r. – w zakresie,

w jakim, raz jeszcze, w świetle wątpliwości Komisji w tym temacie, przyjęto, że ta rozmowa telefoniczna miała miejsce pomiędzy panem S. (FC) a skarżącą – to jednak zaskakujące jest w istocie to, iż brak jest zapisu jej przebiegu w notatkach pana S. (FC).

191 Jak bowiem wynika z dowodów zgromadzonych w aktach sprawy, w szczególności z fragmentów notatek pana S. (FC), miał on wyraźnie zwyczaj zapisywania w swych notatkach treści kontaktów (telefonicznych lub w trakcie swych spotkań) z konkurentami FC. Taką zresztą sugestię zawiera Komisja w ostatnim zdaniu motywu 351 zaskarżonej decyzji, gdy stwierdza, że „[n]otatki [pana S. (FC)] są protokołami lub streszczeniami spotkań i rozmów telefonicznych, w których uczestniczył". Niemniej jednak należy stwierdzić, iż w notatkach tych nie znajduje się ani jeden protokół, ani jedno sprawozdanie dotyczące jakiegokolwiek bezpośredniego kontaktu telefonicznego pana S. (FC) ze skarżącą.

192 Po czwarte, należy stwierdzić, iż z zapisu przesłuchania pana S. (FC) przez Komisję wynika, że przy tej okazji nie poinformował on o tych dwóch rozmowach ze skarżącą, o których mowa w jego notatkach dotyczących rozmów z dnia 16 grudnia 1996 r. i 9 grudnia 1999 r., a tym bardziej ich nie potwierdził. Podobnie Sąd zauważa, że Komisja nie uznała nawet za konieczne, by podczas tego przesłuchania poprosić pana S. (FC) o złożenie wyjaśnień w przedmiocie braku w jego notatkach sprawozdania dotyczącego tych rozmów telefonicznych ze skarżącą, ani w przedmiocie treści tych rozmów, ani nawet w przedmiocie znaczenia, jakie należałoby przypisać trzem odwołaniom do skarżącej zawartym w jego notatkach, a następnie ujętych w motywie 349 zaskarżonej decyzji.

193 W trzeciej kolejności należy ocenić, w świetle rozważań przedstawionych w pkt 184–192 powyżej, wartość dowodową, jaką należałoby nadać każdemu z trzech odwołań, o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji.

194 Po pierwsze, jeśli chodzi o notatki pana S. (FC) dotyczące rozmowy telefonicznej z dnia 16 grudnia 1996 r., jest z pewnością dopuszczalne, aby uznać, że wskazanie zamieszczone w rzeczonej notatce, ujawnione następnie przez Komisję w motywie 349 zaskarżonej decyzji, mianowicie „[POUFNE]", może stanowić wstępny dowód na okoliczność istnienia bezpośrednich kontaktów pomiędzy członkiem kartelu a skarżącą.

195 Jednakże, jak wskazano w rozważaniach ogólnych przedstawionych w pkt 186–192 powyżej, należy zauważyć, że nie ma notatek pana S. (FC) odnoszących się bezpośrednio do rozmowy, którą miał on jakoby odbyć ze skarżącą, do której odwołuje się w swych notatkach z rozmowy telefonicznej z dnia 16 grudnia 1996 r. Również nie sposób znaleźć w zapisie jego przesłuchania jakiejkolwiek informacji dotyczącej czy to rozmowy telefonicznej z dnia 16 grudnia 1996 r., czy też owej wcześniejszej rozmowy ze skarżącą. Poza tym w motywie 130 zaskarżonej decyzji, która dotyczy wspomnianej wyżej rozmowy, Komisja nie powołała się na żaden inny dowód, który mógłby nadać notatkom pana S. (FC) wystarczającą wartość dowodową w tym zakresie. Ponadto należy stwierdzić, że z oświadczeń EKA nie wynika nic, co mogłoby potwierdzić treść rozmowy telefonicznej z dnia 16 grudnia 1996 r. w postaci takiej, w jakiej została zrelacjonowana w notatkach pana S. (FC).

196 Wobec braku jakichkolwiek dowodów potwierdzających treść notatek pana S. (FC) dotyczących rozmowy telefonicznej z dnia 16 grudnia 1996 r., podczas której miała paść nazwa skarżącej, ale która nie dotyczy jej bezpośrednio, należy uznać, że wspomniane odniesienie do skarżącej uczynione w notatkach pana S. (FC) nie stanowi wystarczająco wiarygodnego dowodu na okoliczność jej udziału w rozpatrywanym naruszeniu.

197 Po drugie, co się tyczy notatek pana S. (FC) dotyczących rozmowy telefonicznej z dnia 4 grudnia 1998 r. pomiędzy panem S. (FC) i panem S. (EKA), mimo niejasnego charakteru sformułowań, którymi posłużyła się Komisja dla zrelacjonowania rozmowy, która miała jakoby odbyć się między skarżącą a Arkema France, jest dopuszczalne uznanie, że dokonane w rzeczonej notatce wskazanie takie jak umieszczone przez

Komisję w motywie 349 zaskarżonej decyzji, a mianowicie, „[POUFNE]", może również stanowić wstępny dowód na okoliczność bezpośrednich kontaktów pomiędzy członkiem kartelu a skarżącą.

198 Jednakże należy przede wszystkim stwierdzić, że notatka ta nie stanowi informacji na temat rozmowy pomiędzy jedną ze stron tej rozmowy telefonicznej z dnia 4 grudnia 1998 r. a skarżącą, ale na temat rozmowy pomiędzy osobą trzecią – Arkema France – a skarżącą. Następnie należy zwrócić uwagę na fakt, że z zapisu przesłuchania pana S. (FC) przez Komisję nie wynika żadna informacja dostarczająca dodatkowego wyjaśnienia treści tej rozmowy z dnia 4 grudnia 1998 r. w postaci takiej, w jakiej została zapisana w przytoczonych notatkach. Ponadto należy wskazać, że w motywie 219 zaskarżonej decyzji, który odnosi się do wspomnianej rozmowy telefonicznej, Komisja nie przedstawiła żadnego innego dowodu, który mógłby nadać notatkom pana S. (FC) wystarczającą wartość dowodową w tym zakresie. Tym samym pozostaje ponownie stwierdzić, że z oświadczeń EKA nie wynika nic, co mogłoby potwierdzić treść rozmowy telefonicznej z dnia 4 grudnia 1998 r. w postaci takiej, w jakiej została zrelacjonowana w notatkach pana S. (FC). Wreszcie wypada zwrócić uwagę, że z oświadczeń Arkema France [pana L. (Arkema France)] złożonych w trakcie przesłuchania przez Komisję w dniu 24 września 2004 r. nie wynika nic, co mogłoby potwierdzić treść rozmowy telefonicznej z dnia 4 grudnia 1998 r. w postaci takiej, w jakiej została zrelacjonowana w notatkach pana S. (FC), a mianowicie, że Arkema France prowadziła rozmowy ze skarżącą. To ostatnie twierdzenie nie jest zresztą zaskoczeniem, skoro, jak twierdzi skarżąca, z zapisu tego samego przesłuchania Arkema France wynika, że spółka ta wskazała na skarżącą jako na członka kartelu wyłącznie w odniesieniu do pierwszego okresu jego funkcjonowania, tj. od października 1994 r. do połowy 1998 r., a nie drugiego okresu, tj. od połowy 1998 r. do maja 2000 r.

199 Należy zatem uznać, że wobec braku jakiegokolwiek dowodu potwierdzającego treść notatek pana S. (FC) dotyczących rozmowy telefonicznej z dnia 4 grudnia 1998 r. to odwołanie do skarżącej uczynione w tych notatkach pana S. (FC) nie stanowi wystarczająco wiarygodnego dowodu na okoliczność udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu.

200 Po trzecie, odnosząc się do notatek pana S. (FC) dotyczących rozmowy telefonicznej z dnia 9 grudnia 1999 r. pomiędzy panem S. (FC) a panem L. (Arkema France), znów można uznać, że wskazanie zamieszczone w rzeczonej notatce, takie jak to ujawnione następnie przez Komisję w motywie 349 zaskarżonej decyzji, mianowicie „[POUFNE]", może stanowić wstępny dowód na okoliczność istnienia bezpośrednich kontaktów pomiędzy członkiem kartelu a skarżącą.

201 Niemniej jednak, z jednej strony zakładając, że to pan S. (FC) rozmawiał ze skarżącą, jak to zostało już wskazane w ogólnych rozważaniach przedstawionych w pkt 186–192 powyżej, należy stwierdzić, że nie ma notatek pana S. (FC) dotyczących bezpośrednio tej rozmowy, którą miał jakoby odbyć ze skarżącą, a do której odwołuje się w swoich notatkach. Nie sposób również znaleźć w zapisie jego przesłuchania jakiejkolwiek informacji na temat tej rozmowy, którą miał jakoby przeprowadzić ze skarżącą. Poza tym w motywie 258 zaskarżonej decyzji, który dotyczy tej rozmowy telefonicznej, Komisja nie przedstawiła żadnego innego dowodu, który byłby w stanie nadać notatkom pana S. (FC) wystarczającą wartość dowodową w odniesieniu do rozmowy telefonicznej z dnia 9 grudnia 1999 r. Wreszcie podobnie jak w przypadku rozmowy telefonicznej z dnia 4 grudnia 1998 r., z oświadczeń Arkema France [pana L. (Arkema France)] złożonych w trakcie przesłuchania przez Komisję w dniu 24 września 2004 r. nie wynika jakikolwiek dowód, który mógłby dać jasność Sądowi w temacie notatek sporządzonych przez pana S. (FC) w trakcie rozmowy telefonicznej z dnia 9 grudnia 1999 r.

202 Z drugiej strony, zakładając nawet, że to pan L. (Arkema France) rozmawiał ze skarżącą, należy stwierdzić, iż istnieje sprzeczność pomiędzy treścią tej rozmowy w postaci takiej, jaka została zapisana w notatkach pana S. (FC) a oświadczeniami pana L. (Arkema France) złożonymi w trakcie przesłuchania w dniu 24 września 2004 r. Oświadczenia Arkema France złożone w trakcie tego przesłuchania nie tylko nie dają świadectwa jakiegokolwiek kontaktu pomiędzy nią a skarżącą, ale przede wszystkim i raz jeszcze, jak zwraca uwagę skarżąca, ujawniają, że o ile Arkema France wskazała na skarżącą jako na członka kartelu w pierwszym okresie jego funkcjonowania, tj.

od października 1994 r. do połowy 1998 r., o tyle nie uczyniła tego w odniesieniu do okresu od połowy 1998 r. do maja 2000 r.

203 Należy zatem uznać, że wobec braku jakichkolwiek dowodów, które potwierdzałyby treść notatek pana S. (FC) dotyczących rozmowy telefonicznej z dnia 9 grudnia 1999 r., takie odniesienie do skarżącej zamieszczone w tych notatkach nie stanowi wystarczająco wiarygodnego dowodu na okoliczność jej udziału w rozpatrywanym naruszeniu.

204 Mając na względzie ogół rozważań przedstawionych powyżej w pkt 178–203 i wobec braku jakiegokolwiek dowodu, który potwierdzałby treść trzech odwołań do skarżącej zawartych w notatkach pana S. (FC), o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji, należy stwierdzić, że te trzy dowody, na które powołała się Komisja, nie są wystarczająco wiarygodne, by same w sobie stanowiły dowód na okoliczność zachowania skarżącej noszącego znamiona naruszenia.

— W przedmiocie oświadczeń FC i EKA

205 Ocena wartości dowodowej oświadczeń konkurentów skarżącej, jak wskazano w pkt 175 powyżej, odnosi się wyłącznie do oświadczeń EKA i FC.

206 W pierwszej kolejności należy zbadać argument skarżącej podważający wiarygodność oświadczeń jej konkurentów złożonych w celu skorzystania z traktowania przewidzianego komunikatem w sprawie współpracy. Wystarczy przypomnieć w tym względzie, że, jak wynika z orzecznictwa przedstawionego w pkt 100–106 powyżej, żaden przepis ani żadna zasada ogólna prawa Unii nie zakazuje Komisji wykorzystania przeciwko przedsiębiorstwu oświadczeń innych oskarżanych przedsiębiorstw,

nawet jeżeli zostały one uzyskane przez Komisję w ramach składania przez te przedsiębiorstwa wniosków o skorzystanie z traktowania przewidzianego komunikatem w sprawie współpracy w celu uchylenia lub obniżenia kwoty grzywny. Jednakże z tego samego orzecznictwa przytoczonego w punktach powyżej wynika, że oświadczenie przedsiębiorstwa, któremu zarzuca się udział w kartelu, a którego prawdziwość jest kwestionowana przez szereg innych przedsiębiorstw, którym zarzuca się udział w kartelu, nie może być uważane za stanowiące wystarczający dowód istnienia naruszenia popełnionego przez te ostatnie, jeżeli nie jest poparte innymi dowodami, przy czym wymagany stopień, w jakim musi być ono potwierdzone, może być niższy ze względu na wiarygodność rozpatrywanych oświadczeń. Taki warunek potwierdzenia oświadczenia jednego z przedsiębiorstw musi być przestrzegany również w sytuacji zakwestionowania tego oświadczenia przez inne przedsiębiorstwo, przeciwko któremu toczy się postępowanie. Jest zaś bezsprzeczne, że w niniejszej sprawie skarżąca podważa wiarygodność oświadczeń EKA i FC.

207 W drugiej kolejności należy dokonać więc oceny wiarygodności oświadczeń EKA i FC.

208 Jeśli chodzi, po pierwsze, o oświadczenia EKA, zostały one ujęte przez Komisję w części 4.3 dotyczącej spotkania w Turku z dnia 14 października 1997 r. i niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r.

209 Oświadczenia EKA dotyczące spotkania w Turku z dnia 14 października 1997 r. pomiędzy FC i EKA zostały zacytowane w motywie 162 zaskarżonej decyzji, w części 4.3. We fragmencie oświadczenia EKA przytoczonym w motywie 162 stwierdza się, że FC podnosiła stale wartość dostaw do Hiszpanii i Portugalii oraz że ryzyko polegało na tym, iż hiszpańscy producenci mogli zainteresować się rynkiem francuskim. EKA oświadczyła wówczas: „[POUFNE]".

210 Następnie w motywach 163 i 164 zaskarżonej decyzji Komisja powołuje się na notatki pana S. (FC) oraz pana W. (EKA). Jednakże należy wskazać, że o ile uwagi te są źródłem informacji o obawach Arkema France i EKA co do perspektyw na rynku hiszpańskim, w żadnym momencie, w sposób bezpośredni lub pośredni, nie pada nazwa skarżącej.

211 Wreszcie we wniosku zawartym w motywie 165 zaskarżonej decyzji, dotyczącym spotkania w Turku z dnia 14 października 1997 r., Komisja stwierdziła, co następuje:

„[Z]ostała podniesiona kwestia nierespektowania przez [FC] udziałów w rynku w Portugalii, Hiszpanii i Francji. EKA i [FC] również doszły do porozumienia w przedmiocie wzrostu cen w tych państwach pod warunkiem wsparcia ze strony innych konkurentów".

212 Taka przyjęta przez Komisję interpretacja oświadczeń EKA przytoczonych w motywie 162 zaskarżonej decyzji nie może zostać przyjęta. Z samej treści tych oświadczeń wynika bowiem, że EKA i FC uzgodniły, iż będą obserwować reakcje innych konkurentów w sytuacji, w której podniosły swe ceny. Natomiast w świetle dowodów zgromadzonych w aktach sprawy, i wbrew ocenie Komisji z motywu 165 zaskarżonej decyzji, nie sposób stąd wnioskować, że uzyskanie wsparcia konkurentów, takich jak skarżąca, było konieczne w celu spowodowania wzrostu cen. Ponadto, jak już wspomniano powyżej, o ile notatki pana S. (FC) oraz pana W. (EKA), przytoczone odpowiednio w motywach 163 i 164 zaskarżonej decyzji są świadectwem napięć na rynkach hiszpańskim i portugalskim, z ryzykiem reperkusji na rynku francuskim, o tyle notatki te nie wspominają w żadnym miejscu jakiegokolwiek zaangażowania skarżącej, ani nie potwierdzają oświadczenia EKA o istnieniu porozumienia w sprawie podwyżki cen, uzależnionej od wsparcia ze strony konkurentów, takich jak skarżąca.

213 Wreszcie w każdym razie, jak twierdzi skarżąca, nie można wykluczyć, że zgodnie z zasadami zachowania podmiotów na rynku konkurencyjnym, jeżeli jeden z nich miałby w wyniku penetracji konkurenta stracić udziały w tym rynku, jest naturalne, iż starałby się znaleźć klientów na rynkach sąsiednich. W tych okolicznościach należy uznać, że, wbrew temu, co twierdzi Komisja, fakt, że FC i EKA mogły podczas spotkania w Turku w dniu 14 października 1997 r. podnieść kwestię ryzyka reperkusji na rynku francuskim wzrostu wartości dostaw FC na rynku hiszpańskim, nie może, bez dodatkowych dowodów na jego poparcie, być interpretowany jako ostateczny dowód na okoliczność udziału konkurenta, takiego jak skarżąca, w naruszeniu w rozumieniu art. 81 WE. Tak więc wobec braku innych dowodów potwierdzających oświadczenie EKA należy uznać, że słusznie skarżąca podważa wiarygodność tego oświadczenia.

214 Do oświadczeń EKA w sprawie niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r. Komisja odnosi się w części 4.3 zaskarżonej decyzji. Dokładniej w motywie 182 tej decyzji Komisja stwierdza, że „w swoich oświadczeniach EKA, FC i skarżąca wskazały, że pan S. (EKA), pan L. (Arkema France), pan A. (Aragonesas) i pan S. (FC) uczestniczyli w tym spotkaniu". Dlatego ze względu na to, że, jak wspomniano powyżej, trzeci rodzaj dowodów, jakimi dysponuje Komisja, stanowi przyznanie się skarżącej do udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r., należy połączyć rozpatrzenie wiarygodności oświadczeń EKA dotyczących tego spotkania z jego analizą w kontekście oceny wartości dowodowej przyznania się skarżącej.

215 Do oświadczeń FC dotyczących wyłącznie niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r. Komisja odnosi się w części 4.3 zaskarżonej decyzji. Dokładniej, również w motywie 182 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdza, że „w swoich oświadczeniach EKA, FC i [skarżąca] wskazały, że pan S. (EKA), pan L. (Arkema France), pan A. (Aragonesas) i pan S. (FC) uczestniczyli w tym spotkaniu". Dlatego też z tych samych powodów jak te określone w pkt 214 powyżej, jeśli chodzi o oświadczenia

EKA na temat niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., należy połączyć rozpatrzenie wiarygodności oświadczeń FC dotyczących tego spotkania z jego analizą w kontekście oceny wartości dowodowej przyznania się skarżącej.

— W przedmiocie przyznania się skarżącej do udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 28 stycznia 1998 r.

216 Skarżąca nie zaprzecza, że brała udział w niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 28 stycznia 1998 r. Natomiast twierdzi, że, jak to wynika z notatek pana S. (FC), udział ten był częściowy oraz że uczestnictwo w jednym z 72 kontaktów o charakterze antykonkurencyjnym wymienionych w załączniku I do zaskarżonej decyzji jest niewystarczającym dowodem na okoliczność udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu.

217 Zasadne wydaje się przypomnieć w kontekście przyznania się skarżącej do udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 28 stycznia 1998 r., że z orzecznictwa wynika, iż wyraźne lub dorozumiane uznanie okoliczności faktycznych lub prawnych przez przedsiębiorstwo w toku postępowania administracyjnego przed Komisją może stanowić dodatkowy dowód przy ocenie zasadności skargi sądowej (wyrok Trybunału z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie C-407/08 P Knauf Gips przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-6375, pkt 90).

218 Aby zatem uznać takie przyznanie się skarżącej za wiarygodny dowód, należy na etapie oceny zasadności skargi sądowej zbadać, czy treść tego oświadczenia uzupełnia inne zgromadzone przez Komisję dowody dotyczące niezgodnego z prawem spotkania w dniu 28 stycznia 1998 r.

219 W pierwszej kolejności, odnosząc się do udziału skarżącej w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r., jest przede wszystkim bezsprzeczne, że skarżąca w trakcie postępowania administracyjnego przed Komisją wyraźnie przyznała się do uczestnictwa w tym spotkaniu.

220 Następnie należy wskazać, że, wbrew temu, co początkowo Komisja twierdziła w swoich uwagach pisemnych i jak to wyraźnie potwierdziła w swych uwagach w przedmiocie sprawozdania na rozprawę z dnia 3 września 2010 r., udział skarżącej w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r. jest pierwszym przypadkiem udziału skarżącej w spotkaniach kartelu, którego sprawa dotyczy. Co więcej, należy wskazać, że ustalenie to wynika wyraźnie z oświadczeń FC zawartych w aktach sprawy Komisji. Z brzmienia tych oświadczeń wynika, w odniesieniu do niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., iż to spotkanie kartelu było podobne do poprzednich „z tą różnicą, że uczestniczyła w nim również [skarżąca]".

221 W drugiej kolejności, jak wynika z motywów 182–186 zaskarżonej decyzji, Komisja wyraźnie podnosi, oprócz oczywistego przyznania się skarżącej do udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r., inne dowody pozwalające stwierdzić jej w nim udział. Odsyła ona więc, z jednej strony, do notatek pana S. (FC) dotyczących tego spotkania, do którego odnoszą się strony 1159 i 1160 akt sprawy Komisji, a z drugiej strony do oświadczeń EKA.

222 Jeśli chodzi o wspomniane strony akt sprawy, które zawierają notatki pana S. (FC), Sąd stwierdza, że w odpowiedzi na pytanie zadane skarżącej na rozprawie wskazała ona, że nie jest już pewna, czy notatki odtworzone na wspomnianych stronach akt sprawy rzeczywiście odnosiły się do niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r. i że jeśli rzeczywiście tak było, notatki te opisywały spotkanie, w którym pan A. (Aragonesas) nie brał udziału.

223 W związku z tym, po pierwsze Sąd zwraca uwagę, iż z pkt 24 odpowiedzi skarżącej na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów wyraźnie wynika, że skarżąca zacytowała w cudzysłowie fragmenty pochodzące z notatek pana S. (FC), a dokładniej, zamieszczone w tiret od czternastego do dwudziestego drugiego oraz od dwudziestego czwartego do trzydziestego drugiego tych notatek. Ponadto nadal w pkt 24 odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów skarżąca wyraźnie wskazuje, że w pkt 163 tego pisma powtórzono brzmienie notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r. Wreszcie Sąd stwierdza, że w pkt 25 odpowiedzi skarżącej na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów skarżąca formułuje uwagi na temat treści notatek zacytowanych w pkt 163 tego pisma, ale w żadnym momencie nie kwestionuje, że notatki te dotyczą rozmów, które odbyły się w trakcie niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r. w obecności pana A. (Aragonesas).

224 Po drugie, Sąd stwierdza, że z akapitu drugiego wstępu do notatek pana S. (FC), dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r. znajdującego się na górze strony 1159 wynika, że udział skarżącej w tym spotkaniu został zaplanowany przez pana S. (FC) i pana L. (Arkema France).

225 Po trzecie, z notatek pana S. (FC) sporządzonych w trakcie niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., których zapis znajduje się na stronach 1159 i 1160 akt sprawy Komisji, wynika, że nazwa skarżącej pojawia się w rozmowach, jakie miały miejsce pomiędzy uczestnikami tego spotkania pod postacią skrótowców, mianowicie „Arag." lub „Ara", lub pośrednio pod nazwiskiem jej przedstawiciela pana A. (Aragonesas), czemu skarżąca nie zaprzeczyła ani w swych pismach procesowych, ani na rozprawie.

226 W konsekwencji należy najpierw rozważyć, czy notatki pana S. (FC), których zapis znajduje się na stronach 1159 i 1160 akt sprawy Komisji, dotyczą, wbrew temu, co twierdziła do tej pory skarżąca, niezgodnego z prawem spotkania w dniu 28 stycznia 1998 r., do udziału w którym się przyznała.

227 Następnie przyznanie się skarżącej do udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 28 stycznia 1998 r., ponieważ zostało uzupełnione, w rozumieniu orzecznictwa przytoczonego w pkt 217 powyżej, notatkami pana S. (FC) oraz oświadczeniami EKA i FC dotyczącymi udziału skarżącej w tym spotkaniu (zob. pkt 214, 215 powyżej), jest wspólnie z wspomnianymi notatkami i oświadczeniami na tyle wiarygodnym dowodem, aby stanowić okoliczność obciążającą skarżącą.

W przedmiocie dokładnego i zgodnego charakteru materiału dowodowego, na którym oparła się Komisja w celu wykazania udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu

228 W świetle orzecznictwa przywołanego w pkt 95 i 96 powyżej, jak również powyższych rozważań na temat dowodów zgromadzonych przez Komisję oraz ich poszczególnej mocy dowodowej, należy w tym miejscu ocenić całościowo, czy materiał dowodowy, na który powołuje się Komisja w celu dostarczenia dowodu na okoliczność udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu, odpowiada wymogom w zakresie dokładności i zgodności, umożliwiając poparcie silnego przekonania, że skarżąca uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu.

229 W pierwszej kolejności Sąd stwierdził w odniesieniu do niezgodnego z prawem spotkania w dniu 28 stycznia 1998 r., do udziału w którym skarżąca się przyznała, że z notatek pana S. (FC) oraz oświadczeń FC i EKA wynika, iż uczestnicy tego spotkania przy tej okazji z jednej strony dokonali wymiany poufnych informacji dotyczących ich działalności na terytorium całego EOG oraz z drugiej strony negocjowali między sobą udziały w rynku i ceny sprzedaży.

230 W związku z tym, po pierwsze, jak słusznie w motywach 183–186 zaskarżonej decyzji wskazała Komisja, uczestnicy spotkania w dogłębny sposób omówili rynek chloranu sodu w Hiszpanii, Francji i Portugalii, podejmując jednocześnie kwestię ich pozycji na rynku belgijskim.

231 Przede wszystkim więc, jeśli chodzi o wspomniane rynki, z tiret od dziewiątego do trzydziestego drugiego notatek pana S. (FC) wynika, że uczestnicy spotkania dokonali wymiany danych dotyczących wielkości ich produkcji, stosowanych przez nich cen sprzedaży oraz ich udziałów w rynku w szczególności w odniesieniu do lat 1996 i 1997. Oczywiście skarżąca kwestionuje wartości jej dotyczące przytoczone w tiret czternastym i dziewiętnastym notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r. Jednakże należy stwierdzić, że po pierwsze, skarżąca przyznaje, iż uczestniczyła w spotkaniu, po drugie, nie kwestionuje przedmiotu rozmów, których zapis znalazł się w tiret od dziewiątego do dwudziestego ósmego wspomnianych notatek, poza tym nie podważa faktu, iż uczestniczyła w wymianie, o której mowa w tiret czternastym i dziewiętnastym tych notatek, ale kwestionuje wyłącznie określone tam dotyczące jej wartości, a wreszcie nie podaje w wątpliwość, jak odnotowano w tiret dwudziestym pierwszym „[POUFNE]" oraz w tiret dwudziestym drugim „[POUFNE]".

232 Następnie, jak wynika z notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., z oświadczeń skarżącej i z oświadczeń EKA z 2003 r., uczestnicy, a w szczególności skarżąca, także przystąpili do negocjacji w celu przydzielenia udziałów w rynku lub ustalenia cen. Z tiret dwudziestego trzeciego notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r. wynika, że w przypadku rynku hiszpańskiego [POUFNE]. Podobnie z tiret dwudziestego dziewiątego i trzydziestego wspomnianych notatek pana S. wynika, w odniesieniu w tym przypadku do rynku francuskiego, [POUFNE].

233 W konsekwencji z notatek tych wynika, że, jak to zostało potwierdzone w oświadczeniach z FC i EKA, cel niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r. miał

charakter antykonkurencyjny oraz że negocjacje dotyczyły wielu rynków w EOG. Dlatego, mając na uwadze znaczący udział skarżącej w tym spotkaniu, a w szczególności to, że dała wyraz swoim roszczeniom dotyczącym wielkości sprzedaży na rynkach hiszpańskim i francuskim, oraz potwierdzenie utrzymania poziomu cen na tym ostatnim rynku, nie może ona twierdzić, że nie wiedziała lub że nie była w stanie stwierdzić antykonkurencyjnego celu tego spotkania. Wreszcie należy zauważyć, że jeśli chodzi o udział skarżącej w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r., po pierwsze, miała ona wyraźną wolę uczestniczenia w tym spotkaniu, po drugie, brak jest jakichkolwiek dowodów na okoliczność, że zdystansowała się ona publicznie od antykonkurencyjnego celu tego spotkania.

234 Po drugie, twierdzenie skarżącej o jakoby częściowym charakterze jej udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r. nie jest w stanie podważyć powyższych ustaleń. W odpowiedzi na zadane podczas rozprawy pytania Sądu dotyczące celu oraz całościowego lub częściowego charakteru jej udziału w spotkaniu skarżąca nie wykazała bowiem, że jej udział miał inny cel niż cel przyświecający innym uczestnikom tego spotkania, ani nie wykazała, że publicznie zdystansowała się od przedmiotu tego spotkania, ani wreszcie nie przedstawiła żadnego dowodu, który pozwalałby na ustalenie z jakimkolwiek stopniem pewności, że, jak twierdzi, uczestniczyła w tym spotkaniu częściowo.

235 Co najwyżej, odnosząc się do jakoby częściowego udziału skarżącej w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r., skarżąca z jednej strony podkreśla bardzo nieformalny i pośpieszny charakter tego spotkania, z drugiej strony powołuje się na treść drugiego akapitu wstępu znajdującego się na górze strony 1159 akt sprawy, a wreszcie, podczas rozprawy stwierdziła, że pan A. (Aragonesas), który reprezentował skarżącą na tym spotkaniu, opuścił je, aby udać się do Madrytu.

236 Odnosząc się do nieformalnego charakteru niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., wystarczy wskazać, że, jak wynika z ustaleń przedstawionych w pkt 230–233 powyżej, niezależnie od formy, jaką przyjęło rozpatrywane spotkanie, jego cel był antykonkurencyjny, a skarżąca nie mogła nie odnotować tego celu albo wymiaru geograficznego rozpatrywanego naruszenia.

237 Jeśli chodzi o treść akapitu drugiego wstępu, należy przede wszystkim wskazać, że, jak przyznała Komisja w trakcie rozprawy, akapit ten nie figurował w oryginalnych notatkach odręcznych pana S. (FC), ale został dodany przez niego na etapie przygotowywania zapisu wspomnianych notatek w języku angielskim. Następnie z treści tego akapitu wynika w sposób oczywisty, że pan S. (FC) dodał do drugiego akapitu wstępu treść rozmowy telefonicznej, którą odbył z panem L. (Arkema France) w dniu 14 stycznia 1998 r.

238 Tak z przytoczonego akapitu, jak i z notatek sporządzonych przez pana S. (FC) podczas rozmowy telefonicznej w dniu 14 stycznia 1998 r., których treść została zamieszczona na stronie 1147 akt sprawy Komisji, wynika, że przy tej okazji pan S. (FC) i pan L. (Arkema France) wspomnieli udział skarżącej w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r. oraz przyjęli, że ten udział miał ograniczać się do rozmów dotyczących rynku hiszpańskiego, francuskiego i portugalskiego. Jednakże, należy zauważyć, iż ani z notatek pana S. (FC), ani z oświadczeń EKA nie wynika, że udział skarżącej był rzeczywiście częściowy.

239 Nie sposób uznać przedstawionego na rozprawie w odpowiedzi na pytanie Sądu twierdzenia skarżącej, że pan A. (Aragonesas) bardzo szybko opuścił niezgodne z prawem spotkanie w dniu 28 stycznia 1998 r., ponieważ miał zaplanowany odlot z powrotem do Madrytu, jako okoliczności dowodzącej, że skarżąca brała jedynie częściowy udział w posiedzeniu. Jak bowiem zwróciła uwagę Komisja na rozprawie, czemu nie zaprzeczyła skarżąca, z pisemnych odpowiedzi skarżącej na pytania Komisji dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., zamieszczonych na

stronach 12856 i 12857 akt sprawy Komisji (zob. załącznik E.1) wynika, iż skarżąca wyraźnie wskazała, że po pierwsze z wyciągu operacji dokonanych kartą kredytową pana A. (Aragonesas) wynika, iż wieczorem 28 stycznia 1998 r. przebywał on w hotelu Sheraton w Brukseli, a po drugie, że zapis dokonany na tym wyciągu wskazuje po pierwsze, że celem jego wizyty w Brukseli było oficjalne posiedzenie CEFIC odbywające się w tym samym hotelu, a po drugie, że uczestniczył w spotkaniu, które odbyło się przy okazji oficjalnego posiedzenia spotkania, którego data była taka sama jak data oficjalnego posiedzenia. Dlatego skarżąca niesłusznie twierdzi, że pan A. (Aragonesas) opuścił to spotkanie, aby wrócić tego samego wieczoru do Madrytu.

240 Wreszcie jest również prawdą to, co skarżąca twierdzi w odpowiedzi na pytania zadane przez Sąd, a mianowicie, że jasno wynika z tiret czterdziestego notatek pana S. (FC), dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., iż pan A. (Aragonesas) był nieobecny na tym spotkaniu. W tiret tym stwierdza się: „[POUFNE]". O ile bowiem przytoczone notatki figurujące w tym tiret rzeczywiście relacjonują ocenę zdolności produkcyjnej skarżącej dokonaną przez osobę trzecią, o tyle mimo wszystko nie uprawniają one wniosku, że pan A. (Aragonesas) opuścił spotkanie, tym bardziej, iż ten jedyny dowód podniesiony przez skarżącą w celu wykazania jakoby częściowego charakteru jej udziału, jak to zostało wskazane w pkt 239 powyżej, wyraźnie mija się z rzeczywistością.

241 Dlatego też należy oddalić jako bezzasadny argument skarżącej, że jej udział w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r. miał wyłącznie częściowy charakter.

242 Po trzecie, w zakresie, w jakim skarżąca uczestniczyła w całym, niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 28 stycznia 1998 r., należy uznać, że ponieważ uczestnicy spotkania, przy tej okazji i w zależności od ich obecności na rynkach, których sprawa dotyczy, dokonali wymiany informacji nie tylko na temat ich działalności poza EOG [zob. tiret od pierwszego do siódmego oraz tiret od trzydziestego trzeciego do trzydziestego ósmego notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r.)], ale także na wielu rynkach w ramach EOG, tj.

w Belgii, Hiszpanii, Francji i Portugalii [zob. tiret od dziewiątego do trzydziestego drugiego notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r.)], a także Finlandii, Szwecji, Wielkiej Brytanii i Norwegii [zob. tiret dwudzieste szóste oraz tiret od czterdziestego drugiego do czterdziestego ósmego notatek pana S. (FC) dotyczących niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r.)], skarżąca musiała wiedzieć, jak twierdzi Komisja w szczególności w motywie 347 zaskarżonej decyzji, że kartel, w którym uczestniczyła, pokrywał znaczną część EOG.

243 Z rozważań przedstawionych powyżej wynika po pierwsze, że biorąc pod uwagę z jednej strony dowody zgromadzone przez Komisję dotyczące treści rozmów podczas niezgodnego z prawem spotkania z dnia 28 stycznia 1998 r., w których uczestniczyła skarżąca, a z drugiej strony przyznanie się skarżącej do udziału w tym spotkaniu, Komisja przedstawiła w sposób wymagany prawem dowód, że skarżąca uczestniczyła w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r. Ponieważ, jak wynika z motywu 78 zaskarżonej decyzji (zob. pkt 19 powyżej), co nie zostało podważone ani w trakcie postępowania administracyjnego, ani w postępowaniu przed Sądem, kontakty zmierzające do określenia zachowań członków kartelu na rynku w oczekiwaniu na coroczne negocjacje umów między producentami chloranu sodu i ich klientami na ogół nasilały się na początku danego roku lub pod koniec roku go poprzedzającego, należy uznać, że przedstawione dowody na okoliczność udziału skarżącej w niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 28 stycznia 1998 r. były wystarczające, by pozwolić Komisji na stwierdzenie, że skarżąca uczestniczyła w kartelu w 1998 r.

244 W drugiej kolejności, w odniesieniu do innych elementów materiału dowodowego, mianowicie trzech odniesień do skarżącej, o których mowa w motywie 349 zaskarżonej decyzji i oświadczeń EKA, należy zauważyć, że, jak wynika z motywu 78 zaskarżonej decyzji, kontakty między członkami kartelu, z jednej strony miały na ogół miejsce pod koniec każdego roku kalendarzowego lub na początku roku będącego przedmiotem rozmów, a z drugiej strony, że ich celem był podział rynków będących przedmiotem zainteresowania kartelu w ujęciu rocznym. Wynika z tego, co nie zostało zakwestionowane przez skarżącą, że inne elementy materiału dowodowego dotyczyły kontaktów jednorazowych i odpowiednio odległych (mianowicie, z jednej strony, rozmów telefonicznych z dnia 16 grudnia 1996 r., z dnia 4 grudnia 1998 r. i z dnia

9 grudnia 1999 r. oraz, z drugiej strony, spotkania z dnia 14 października 1997 r.), które mogą odnosić się do różnych lat naruszenia (mianowicie w odniesieniu do rozmów telefonicznych, o których mowa powyżej, do lat 1997, 1999 i 2000 lub, w odniesieniu do spotkania z dnia 14 października 1997 r., do 1998 r.).

245 W związku z powyższym, oprócz faktu, że, jak stwierdzono w pkt 204, 212 i 213, tym innym dowodom brakuje wiarygodności i niezależnie od rozważań przedstawionych w pkt 243 powyżej dotyczących dowodów odnoszących się do roku kalendarzowego 1998, dowody te są zbyt skąpe i fragmentaryczne.

246 Dlatego też, zgodnie z orzecznictwem przywołanym w pkt 96 i 97 powyżej należy stwierdzić, że materiał dowodowy, na który powołuje się Komisja oceniony całościowo nie jest wystarczająco dokładny i spójny, a zwłaszcza nie pozwala na ujawnienie ani okoliczności, ani poszlak, które mogłyby poprzeć silne przekonanie, nawet jeśli zastosowano by pośrednie wnioskowanie, że skarżąca brała udział w całości rozpatrywanego naruszenia, mianowicie od dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 9 lutego 2000 r. Należy natomiast stwierdzić, że Komisja przedstawiła dowody na okoliczność udziału skarżącej w kartelu tylko w roku kalendarzowym 1998.

247 Stąd należy uwzględnić pierwszą część zarzutu pierwszego jako częściowo zasadną, ponieważ Komisja dopuściła się błędu, wnioskując w zaskarżonej decyzji, że skarżąca uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu, po pierwsze od dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 27 stycznia 1998 r. i po drugie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 9 lutego 2000 r. W pozostałym zakresie pierwszą część zarzutu pierwszego należy oddalić.

248 Konkludując, bez konieczności badania zasadności argumentów przedstawionych przez skarżącą w uzasadnieniu drugiej części zarzutu pierwszego, dotyczącej braku wystarczających dowodów na okoliczność udziału skarżącej w rozpatrywanym jednolitym i ciągłym naruszeniu dotyczącym całości EOG, ponieważ ta część stała się bezprzedmiotowa, należy częściowo uwzględnić zarzut pierwszy przedstawiony przez skarżącą w zakresie, w jakim Komisja uznała, że skarżąca uczestniczyła w naruszeniu, po pierwsze od dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 27 stycznia 1998 r., a po drugie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 9 lutego 2000 r. W pozostałym zakresie i odnosząc się zatem do wniosku Komisji dotyczącego udziału skarżącej w naruszeniu od dnia 28 stycznia 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., należy oddalić ten zarzut jako bezzasadny.

249 Należy zatem stwierdzić nieważność art. 1 lit. g) zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim Komisja przyjęła jako okres, w którym skarżąca uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu, okresy po pierwsze od dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 27 stycznia 1998 r., a po drugie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 9 lutego 2000 r.

2. *W przedmiocie zarzutu drugiego dotyczącego naruszeń prawa i błędów w ocenie, których dopuściła się Komisja na etapie obliczenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą*

a) Argumenty stron

250 Skarżąca twierdzi, że Komisja naruszyła prawo i dokonała błędnej oceny na etapie obliczania kwoty nałożonej na nią grzywny. W ramach zarzutu drugiego można wyłonić trzy części dotyczące odpowiednio, po pierwsze, nieproporcjonalnego i dyskryminującego charakteru nałożonej na nią grzywny, po drugie, błędu w obliczeniach czasu trwania rozpatrywanego naruszenia i wreszcie, nieuwzględnienia okoliczności łagodzących specyficznych dla skarżącej.

251 W pierwszej kolejności, odnosząc się do jakoby nieproporcjonalnego i dyskryminującego charakteru nałożonej na nią grzywny, skarżąca podnosi, że Komisja, po pierwsze, dopuściła się błędu w ocenie, jeśli chodzi o ustalenie wagi naruszenia, którego się dopuściła, stosując wobec niej ten sam stopień wagi naruszenia co wobec przywódców kartelu będących również adresatami zaskarżonej decyzji. Charakter naruszenia popełnionego przez skarżącą nie jest bowiem porównywalny z charakterem naruszenia, którego dopuścili się inni uczestnicy kartelu. Tak więc Komisja nie wzięła pod uwagę faktu, że udział skarżącej w naruszeniu nie trwał, zgodnie z ustaleniami Komisji, ponad trzy i pół roku, że dotyczyło ono wyłącznie trzech rynków krajowych w ramach EOG, że jej udział w rynku wynosił tylko 5%, że nie uczestniczyła ona w naruszeniu jednolitym i ciągłym oraz że wiele wskazywało na to, iż w rzeczywistości nie zrealizowała ona porozumień, do których miała rzekomo przystąpić.

252 Po drugie, z tych samych względów co przedstawione w pkt 251 powyżej, Komisja nie powinna była dołączać do podstawowej kwoty grzywny opłaty wstępnej, nakładanej na podstawie pkt 25 wytycznych z 2006 r. lub co najwyżej powinna była dołączyć opłatę wstępną identyczną z zastosowaną wobec wszystkich innych adresatów zaskarżonej decyzji.

253 Dlatego też, po trzecie, przyjmując z jednej strony ten sam poziom wagi naruszenia, którego dopuściła się skarżąca, a z drugiej strony taką samą opłatę wstępną jak ta zastosowana wobec innych uczestników kartelu, których sprawa dotyczy, w celu ustalenia podstawowej kwoty grzywny na nich nałożonej, Komisja nie wzięła pod uwagę cech charakterystycznych udziału skarżącej w naruszeniu w porównaniu z tymi cechami udziału innych uczestników kartelu. W związku z tym naruszyła zasadę niedyskryminacji.

254 W drugiej kolejności, w odniesieniu do błędu, który jakoby miała popełnić Komisja, dotyczącego ustalania czasu trwania naruszenia, skarżąca przypomina argumenty, jakie poniosła w tym przedmiocie w ramach zarzutu pierwszego. Dodaje ona, że w przypadku gdyby Sąd doszedł do wniosku, że skarżąca brała udział w kartelu, którego sprawa dotyczy: po pierwsze, data początku jej udziału zostałaby określona

w stosunku do daty jej pierwszego i jedynego udziału w spotkaniu z konkurentami, a mianowicie niezgodnego z prawem spotkania w dniu 28 stycznia 1998 r., a po drugie, data końca jej udziału w kartelu przypadałaby na miesiąc grudzień 1998 r.

255 W trzeciej kolejności skarżąca zarzuca Komisji, że nie wzięła pod uwagę, zgodnie z przepisami pkt 2B wytycznych z 2006 r., działających na jej korzyść okoliczności łagodzących, które uzasadniały obniżenie podstawowej kwoty grzywny nałożonej na skarżącą.

256 W szczególności, jak wynika z dowodów podniesionych przez spółki, które złożyły wnioski o skorzystanie z traktowania przewidzianego komunikatem w sprawie współpracy, skarżąca w istocie nie postępowała zgodnie z porozumieniami zawartymi przez przywódców kartelu. Ponadto zwraca ona uwagę, że niektóre informacje dostarczone przez te spółki, dotyczące poziomu cen i przyznanej jej wielkości sprzedaży, nie odpowiadały jej zachowaniu na rynku.

257 Komisja kwestionuje wszystkie argumenty podniesione przez skarżącą w uzasadnieniu zarzutu drugiego.

b) Ocena Sądu

258 W świetle wniosków przedstawionych w pkt 247 powyżej należy z góry uznać drugą część drugiego zarzutu skarżącej, dotyczącą błędu w ocenie, jakiego dopuściła się Komisja w odniesieniu do obliczania czasu udziału skarżącej w naruszeniu za zasadną.

W przedmiocie naruszenia zasady proporcjonalności i niedyskryminacji na etapie obliczenia podstawowej kwoty grzywny

259 W pierwszej części zarzutu drugiego skarżąca powołuje się na naruszenie zasady proporcjonalności i niedyskryminacji na etapie ustalania podstawowej kwoty grzywny nałożonej na skarżącą, w porównaniu do kwot grzywien nałożonych na innych uczestników kartelu.

260 W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z pkt 9–11 wytycznych metodologia stosowana przez Komisję w celu ustalenia ich wysokości przewiduje dwa etapy. Najpierw Komisja określa kwotę podstawową dla każdego przedsiębiorstwa lub związku przedsiębiorstw. Następnie może stosownie podwyższyć lub obniżyć powyższą kwotę odpowiednio do okoliczności obciążających lub łagodzących, które charakteryzują udział każdego z zaangażowanych w kartel przedsiębiorstw.

261 Dokładniej, odnosząc się do pierwszego etapu metody ustalania grzywien, w szczególności z pkt 13–25 wytycznych z 2006 r. wynika, że wysokość podstawowej kwoty grzywny jest związana z częścią wartości sprzedaży towarów lub usług zrealizowanej przez dane przedsiębiorstwo w ciągu ostatniego pełnego roku udziału w naruszeniu, mających bezpośredni lub pośredni związek z tym naruszeniem w sektorze geograficznym na terytorium EOG, określoną stosownie do stopnia wagi naruszenia, pomnożoną przez liczbę lat udziału w naruszeniu. Ta część wartości sprzedaży, która odzwierciedla stopień wagi naruszenia, może zostać ustalona na poziomie do 30% wartości sprzedaży oraz przy uwzględnieniu takich czynników jak charakter naruszenia, wielkość skumulowanej części rynku, jaką dysponują dane przedsiębiorstwa, zakres geograficzny naruszenia oraz fakt, czy naruszenie zostało wprowadzone w życie, czy też nie. Stwierdza się w pkt 23 wytycznych z 2006 r., że porozumienia horyzontalne dotyczące ustalania cen, podziału rynku i ograniczenia produkcji, które są z reguły tajne, zaliczają się ze względu na swój charakter do najpoważniejszych ograniczeń konkurencji, z tym skutkiem, że uwzględniana wartość sprzedaży w przypadku tego rodzaju naruszeń znajdować się będzie zazwyczaj w górnym przedziale 30% skali. Wreszcie zgodnie z postanowieniami pkt 25 wytycznych z 2006 r., niezależnie od okresu uczestnictwa danego przedsiębiorstwa w naruszaniu przepisów, Komisja dołączy lub może dołączyć do kwoty podstawowej grzywny, kwotę dodatkową lub „entry right" (zwaną dalej „opłatą wstępną"), której wysokość wynosi od 15%

do 25% wartości sprzedaży. Wspomniana opłata jest częścią grzywny w przypadkach porozumień horyzontalnych dotyczących ustalania cen, podziału rynku i ograniczenia produkcji w celu odwiedzenia przedsiębiorstw od udziału w tego rodzaju porozumieniach. Komisja może natomiast zastosować tego rodzaju kwotę dodatkową także w wypadku innych naruszeń. Zgodnie z postanowieniami tego samego pkt 25 wytycznych z 2006 r. wartość opłaty wstępnej w przypadkach, gdy chodzi o porozumienia horyzontalne dotyczące ustalania cen, podziału rynku i ograniczenia produkcji lub gdy może ona zostać zastosowana w przypadku innych naruszeń, jest ustalana z uwzględnieniem pewnych czynników, w szczególności określonych w pkt 22 wytycznych.

262 Postanowienia pkt 24 wytycznych z 2006 r. stanowią, co następuje:

„W celu dokładnego uwzględnienia czasu trwania uczestnictwa każdego z przedsiębiorstw w naruszaniu przepisów, kwota, której wysokość określana jest w zależności od wartości sprzedaży (zob. pkt 20–23 powyżej), zostanie pomnożona przez liczbę lat trwania tego uczestnictwa. Okresy krótsze niż semestr zostaną policzone jako pół roku; okresy dłuższe niż sześć miesięcy, lecz krótsze od roku, zostaną policzone jako cały rok".

263 W drugiej kolejności w niniejszej sprawie skarżąca w istocie zarzuca Komisji, iż ta, opierając się na jej cechach charakterystycznych ustaliła wysokość kwoty podstawowej grzywny przyjmując z jednej strony ten sam współczynnik oceny wagi naruszenia, mianowicie 19% (zob. motyw 521 zaskarżonej decyzji), a po drugie taką samą opłatę

wstępną na poziomie 19% wartości sprzedaży, jak te zastosowane w odniesieniu do kwoty podstawowej grzywien nałożonych na innych konkurentów (zob. motyw 523 zaskarżonej decyzji).

264 Należy zwrócić uwagę w tym zakresie, że z zaskarżonej decyzji, jak również z wytycznych z 2006 r., których zasady zostały zastosowane w zaskarżonej decyzji, a wreszcie z orzecznictwa wynika, iż choć waga naruszenia jest w pierwszej kolejności oceniana na podstawie cech własnych naruszenia, takich jak jego charakter, wielkość skumulowanej części rynku, jaką dysponują dane przedsiębiorstwa, zakres geograficzny naruszenia oraz fakt, czy naruszenie zostało wprowadzone w życie, czy też nie, to następnie ocena ta podlega dostosowaniu w zależności od okoliczności obciążających i łagodzących właściwych każdemu z przedsiębiorstw, które uczestniczyły w naruszeniu (zob. podobnie wyroki Sądu: z dnia 12 lipca 2001 r. w sprawach połączonych T-202/98, T-204/98 i T-207/98, Tate & Lyle i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-2035, pkt 109; z dnia 19 marca 2003 r. w sprawie T-213/00 CMA CGM i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-913, pkt 401; z dnia 30 września 2003 r. w sprawach połączonych T-191/98, od T-212/98 do T-214/98 Atlantic Container Line i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-3275, pkt 1530).

265 Tak więc w świetle tego, co zostało przypomniane w pkt 261 i 264 powyżej, pierwszy etap metody ustalania grzywien przez Komisję ma na celu określenie kwoty podstawowej grzywny podlegającej nałożeniu na każde z zaangażowanych w kartel przedsiębiorstw poprzez zastosowanie do zrealizowanej przez każde z nich wartości sprzedaży towarów lub usług na danym rynku geograficznym, na którym funkcjonował kartel, pierwszego mnożnika odzwierciedlającego wagę naruszenia lub drugiego mnożnika służącego odwiedzeniu przedsiębiorstw od ponownego zaangażowania się w zachowania niezgodne z prawem. Jednak, jak wynika z wytycznych z 2006 r., oba współczynniki, o których mowa powyżej, są określane w świetle czynników odzwierciedlających cechy własne naruszenia traktowanego całościowo, tzn. w zakresie, w jakim naruszenie łączy w sobie wszystkie zachowania antykonkurencyjne wszystkich jego uczestników.

266 Dlatego w przeciwieństwie do tego, co daje do zrozumienia skarżąca, przy ustalaniu wysokości tych mnożników nie można uwzględniać szczególnych cech związanych

z naruszeniem popełnianym przez każdego z uczestników indywidualnie. Za przyjęciem tego wniosku przemawia dodatkowo sam przedmiot drugiego etapu metody ustalania grzywien, który ma właśnie na celu uwzględnienie okoliczności obciążających lub łagodzących, charakteryzujących w indywidualny sposób antykonkurencyjne zachowanie każdego z uczestników danego naruszenia. Tym sposobem przyjęta przez skarżącą interpretacja kryteriów określania dwóch mnożników określanych w pierwszym etapie metody ustalania grzywien jest w oczywisty sposób błędna, ponieważ prowadziłaby do uwzględnienia w dwóch etapach ustalania grzywien tych samych cech szczególnych charakteryzujących każdego z uczestników naruszenia.

267 W konsekwencji czynniki wymienione w pkt 22 wytycznych z 2006 r. zarówno w celu określenia mnożnika „wagi naruszenia" (pkt 21 wytycznych z 2006 r.), jak i mnożnika „opłaty wstępnej" (pkt 25 wytycznych z 2006 r.) mają wszystkie na celu ocenę naruszenia obowiązujących w prawie Unii reguł konkurencji jako całości.

268 To właśnie w ten sposób w niniejszej sprawie, w celu określenia czynnika związanego z charakterem naruszenia popełnionego przez wszystkich konkurentów, Komisja w pkt 512 zaskarżonej decyzji stwierdziła, że jego uczestnicy zawarli porozumienia dotyczące podziału rynku i ustalania cen, tj. porozumienia, które są najpoważniejszymi ograniczeniami konkurencji. Następnie, jeśli chodzi o czynnik związany z wielkością skumulowanej części rynku, jaką dysponują dane przedsiębiorstwa, Komisja w motywie 513 zaskarżonej decyzji stwierdziła, że ten udział w rynku wynosił 90% wewnątrz EOG. Ponadto, jeśli chodzi o czynnik uwzględniający zakres geograficzny naruszenia, Komisja w motywie 514 zaskarżonej decyzji przypomniała, że jego skutki dały się odczuć na znacznej części EOG. Wreszcie, odnosząc się do czynnika związanego z tym, czy naruszenie zostało wprowadzone w życie, czy też nie, Komisja w motywie 515 zaskarżonej decyzji stwierdziła, że choć zamierzone skutki nie zawsze były osiągane, porozumienia zostały co do zasady wprowadzone w życie, a proces ten był monitorowany w ramach kartelu.

269 Ponadto należy wskazać, że pewne parametry obliczania kwoty podstawowej grzywny, określane już na pierwszym etapie metody ustalania grzywien, biorą pod uwagę szczególną sytuację każdej z zainteresowanych stron z osobna. Chodzi tu o dwa obiektywne parametry dotyczące, z jednej strony, wartości sprzedaży dóbr lub usług zrealizowanej przez przedsiębiorstwo w bezpośrednim lub pośrednim związku z naruszeniem, w danym sektorze geograficznym na terytorium EOG, a z drugiej strony czas trwania udziału każdego z przedsiębiorstw w naruszeniu traktowanym całościowo. Stąd, jak wynika z postanowień pkt 6 wytycznych z 2006 r., połączenie wartości sprzedaży zrealizowanej przez każde z zaangażowanych przedsiębiorstw w związku z naruszeniem oraz czasu trwania udziału każdego z nich w naruszeniu pozwala od pierwszego etapu metody ustalania grzywien na odzwierciedlenie zarówno gospodarczego znaczenia naruszenia traktowanego całościowo, jak i względnej wagi każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu.

270 W trzeciej kolejności w świetle powyższych rozważań należy dokonać oceny zasadności zarzutów podniesionych przez skarżącą dotyczących nieuwzględnienia na pierwszym etapie metody ustalania grzywny, która została na nią nałożona, wielu cech szczególnych charakteryzujących jej udział w naruszeniu.

271 Odnosząc się po pierwsze do okresu uczestnictwa skarżącej w naruszeniu i jej wagi gospodarczej na danym rynku pod względem udziału w rynku i obecności na zaledwie trzech rynkach krajowych w ramach EOG, należy stwierdzić, że ze względu na pomnożenie wartości sprzedaży towarów zrealizowanej przez skarżącą na EOG w 1999 r., a więc na trzech rynkach krajowych EOG, na których sprzedawała ona chloran sodu, przez czas trwania jej uczestnictwa w rozpatrywanym naruszeniu, przyjęty przez Komisję w zaskarżonej decyzji zgodnie z pkt 24 wytycznych z 2006 r., czyli trzy i pół roku, Komisja od tego pierwszego etapu metody ustalania grzywien brała pod uwagę względną wagę skarżącej pod względem udziału w rynku, obecności na terytorium EOG i czasu trwania udziału w naruszeniu jako całości. Ponadto i w świetle wniosków zawartych w pkt 247 powyżej na etapie rozpatrywania wniosku

o zmianę zaskarżonej decyzji należy wziąć pod uwagę błędy w ocenie popełnione przez Komisję, jeśli chodzi o określanie czasu trwania uczestnictwa skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu.

272 W związku z tym argument skarżącej oparty co do zasady na przekonaniu, że Komisja na pierwszym etapie metody ustalania nałożonej na nią grzywny nie wzięła pod uwagę względnej wagi udziału skarżącej w naruszeniu jako całości, należy oddalić jako bezzasadny.

273 Po drugie, w odniesieniu do zarzutów podniesionych przez skarżącą, dotyczących nieuwzględnienia przez Komisję na pierwszym etapie metody ustalania grzywny faktu, iż po pierwsze, wzięła ona udział tylko w jednym z 72 kontaktów antykonkurencyjnych, a po drugie, że nie przystąpiła do realizacji porozumień pomiędzy przywódcami rozpatrywanego kartelu, wystarczy, w świetle rozważań przedstawionych w pkt 264 powyżej, stwierdzić, iż z postanowień wytycznych z 2006 r. nie wynika, by Komisja musiała brać pod uwagę tak charakteryzujące uczestnika naruszenia reguł konkurencji obowiązujących w prawie Unii Europejskiej okoliczności na tak wczesnym etapie metody ustalania grzywien. Tego rodzaju cechy szczególne są bowiem brane pod uwagę przez Komisję na drugim etapie tej metody i to jako okoliczności obciążające lub łagodzące właściwe dla każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu. W konsekwencji należy oddalić te zarzuty jako pozbawione znaczenia.

274 Wreszcie w każdym razie należy stwierdzić, że ponieważ Komisja na etapie ustalania podstawowej kwoty każdej z grzywien zastosowała do wszystkich przedsiębiorstw będących adresatami zaskarżonej decyzji takie same mnożniki, opierając się na wadze naruszenia i tytułem opłaty wstępnej, twierdzenie skarżącej, jakoby Komisja miała naruszyć zasadę równego traktowania, nie ma podstaw faktycznych.

275 Biorąc pod uwagę ogół powyższych rozważań, należy odrzucić argumenty przedstawione przez skarżącą w uzasadnieniu pierwszej części zarzutu drugiego dotyczącej naruszenia zasad proporcjonalności i niedyskryminacji jako w części pozbawione znaczenia, a w części bezpodstawne.

W przedmiocie okoliczności łagodzących

276 Należy zbadać zasadność trzeciej części zarzutu drugiego, w której skarżąca zarzuca Komisji, że nie uwzględniła okoliczności łagodzących działających na korzyść skarżącej.

277 Z orzecznictwa wynika w tym zakresie, że, w przypadku gdy naruszenia dopuściło się kilka przedsiębiorstw, analizy wagi naruszenia należy dokonać względem udziału każdego z nich (wyrok Trybunału z dnia 16 grudnia 1975 r. w sprawach połączonych od 40/73 do 48/73, 50/73, od 54/73 do 56/73, 111/73, 113/73 i 114/73 Suiker Unie i in. przeciwko Komisji, Rec. s. 1663, pkt 623; ww. w pkt 90 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 150) celem ustalenia, czy występują w odniesieniu do nich okoliczności obciążające lub łagodzące (wyrok Sądu z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie T-220/00 Cheil Jedang przeciwko Komisji, Rec. s. II-2473, pkt 165).

278 Wniosek ten stanowi logiczną konsekwencję zasady indywidualizacji kar i sankcji, zgodnie z którą przedsiębiorstwo ponosi odpowiedzialność wyłącznie za czyny, które mu się indywidualnie zarzuca. Jest to zasada, która znajduje zastosowanie we wszelkich postępowaniach administracyjnych mogących doprowadzić do nałożenia sankcji na podstawie wspólnotowych uregulowań dotyczących konkurencji (zob. ww. w pkt 277 wyrok w sprawie Cheil Jedang przeciwko Komisji, pkt 185; zob. w zakresie obciążenia grzywną wyrok Sądu z dnia 13 grudnia 2001 r. w sprawach połączonych

T-45/98 i T-47/98 Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, Rec. s. II-3757, pkt 63).

279 W związku z tym należy zauważyć, że pkt 28 i 29 wytycznych z 2006 r. przewidują dostosowanie podstawowej kwoty grzywny w zależności od pewnych okoliczności obciążających i łagodzących, właściwych każdemu z zainteresowanych przedsiębiorstw.

280 W szczególności pkt 29 wytycznych z 2006 r. przewiduje otwarty wykaz okoliczności łagodzących, które mogą prowadzić, pod pewnymi warunkami, do obniżenia podstawowej kwoty grzywny.

281 Trzeba przyznać, że wykaz ten nie wskazuje jako okoliczności łagodzącej, która może być uwzględniona, biernej roli przedsiębiorstwa. Ponieważ jednak wykaz zamieszczony w pkt 29 wytycznych z 2006 r. nie jest wyczerpujący, taki przypadek nie może co do zasady zostać wykluczony jako okoliczność, która może prowadzić do zmniejszenia kwoty podstawowej grzywny.

282 W niniejszej sprawie należy najpierw przypomnieć, iż Komisja słusznie uznała, że skarżąca uczestniczyła w naruszeniu w okresie od dnia 28 stycznia 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

283 Następnie skarżąca powołuje się co do zasady jako na okoliczności łagodzące, które mogą zostać uwzględnione, z jednej strony na fakt, iż odgrywała w ramach kartelu pomniejszą rolę, oraz na jej bierną rolę w ramach udziału w naruszeniu, a z drugiej strony na fakt, iż w rzeczywistości nie przystąpiła do realizacji porozumień antykonkurencyjnych zawartych przez przywódców kartelu.

— W przedmiocie biernej roli skarżącej

284 Z orzecznictwa wynika, że bierna rola przedsiębiorstwa w realizacji naruszenia zakłada przyjęcie przez dane przedsiębiorstwo „niezaangażowanej postawy", czyli brak aktywnego udziału w przygotowywaniu porozumienia lub porozumień antykonkurencyjnych (ww. w pkt 277 wyrok w sprawie Cheil Jedang przeciwko Komisji, pkt 167).

285 Również z orzecznictwa wynika, że wśród tych okoliczności faktycznych, które mogą wskazywać na bierną rolę przedsiębiorstwa w kartelu, można wziąć pod uwagę znacznie rzadsze, w porównaniu ze zwykłymi uczestnikami kartelu, uczestnictwo w spotkaniach (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-311/94 BPB de Eendracht przeciwko Komisji, Rec. s. II-1129, pkt 343), jak również późne wejście na rynek będący przedmiotem naruszenia, niezależnie od długości okresu jego uczestnictwa w tym naruszeniu (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 10 grudnia 1985 r. w sprawach połączonych od 240/82 do 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 i 269/82 Stichting Sigarettenindustrie i in. przeciwko Komisji, Rec. s. 3831, pkt 100) lub też złożenie wyraźnych oświadczeń w tym zakresie przez przedstawicieli przedsiębiorstw trzecich uczestniczących w naruszeniu (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-317/94 Weig przeciwko Komisji, Rec. s. II-1235, pkt 264).

286 Oczywiście w niniejszej sprawie należy przede wszystkim wskazać, że z zaskarżonej decyzji wynika, iż kontakty pomiędzy różnymi członkami kartelu nieobejmujące skarżącej miały miejsce przed niezgodnym z prawem spotkaniem z dnia 28 stycznia 1998 r. oraz po nim, a ich celem była koordynacja wysiłków negocjacyjnych w przedmiocie 1998 r. w odniesieniu do rynków hiszpańskiego, portugalskiego i francuskiego.

287 W ten sposób, w motywie 172 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że „[…] pod koniec 1997 r. EKA, Finnish Chemicals i Atochem ponownie sprawdziły wielkość ich sprzedaży i ich udział w rynku w Portugalii, w Hiszpanii i we Francji. […]". Również

w motywach 177?180 zaskarżonej decyzji Komisja przedstawiła, w oparciu o notatki z pana S. (FC), treść czterech rozmów telefonicznych, jakie miały miejsce w miesiącach styczniu, lutym i marcu 1998 r. pomiędzy panem S. (EKA) i panem S. (FC) lub między panem L. (Arkema France) i panem S. (FC), i w trakcie których, jak stwierdziła Komisja w motywie 181 zaskarżonej decyzji, z jednej strony, „[POUFNE]", a z drugiej strony „[POUFNE]".

288 Jednakże Komisja słusznie twierdzi, że w trakcie niezgodnego z prawem spotkania w dniu 28 stycznia 1998 r. jego uczestnicy, w tym skarżąca, dokonali wymiany poufnych informacji, a w każdym razie usiłowali ustalać ceny towarów i dokonać pomiędzy sobą podziału udziałów w rynku w różnych częściach EOG oraz że tym samym cel tego spotkania stanowi szczególnie poważne ograniczenie konkurencji.

289 Jak to wynika bowiem zarówno z zaskarżonej decyzji, jak również z dowodów zgromadzonych w aktach sprawy Komisji, w odniesieniu do 1998 r. to właśnie rozmowy, które miały miejsce podczas niezgodnego z prawem spotkania w dniu 28 stycznia 1998 r., odegrały kluczową rolę w negocjacjach między członkami kartelu obecnymi na rynkach hiszpańskim, portugalskim i francuskim, w tym w szczególności Aragonesas, dotyczących podziału wielkości sprzedaży na tych rynkach, jak i ich polityki cenowej na rynkach hiszpańskim i portugalskim.

290 Ponadto z notatek pana S. (FC) wynika, że chociaż udział skarżącej w niezgodnym z prawem spotkaniu z dnia 28 stycznia 1998 r., będący jej pierwszym uczestnictwem w zgromadzeniu kartelu, był nowym zdarzeniem, to jednak pozostaje faktem, że udział ten miał charakter aktywny ze względu na to, że pan A. (Aragonesas), jak wynika to z ustaleń przedstawionych w pkt 230?233 powyżej, wyraźnie zabierał głos i przyczynił się w niemałym stopniu, a w każdym razie na porównywalnym poziomie do innych uczestników spotkania, do sukcesu negocjacji zmierzających do zawarcia porozumień antykonkurencyjnych dla każdego z trzech rynków ? hiszpańskiego, portugalskiego i francuskiego. W konsekwencji, chociaż skarżąca nie uczestniczyła bezpośrednio w kontaktach z innymi członkami kartelu dotyczących 1998 r., należy

stwierdzić, że cechy takiego udziału nie mogą z oczywistych względów wykazywać na to, iż skarżąca miałaby przy tej okazji odgrywać bierną rolę.

291 Poza tym należy stwierdzić, że ani wśród dowodów zgromadzonych w aktach sprawy Komisji, ani w zaskarżonej decyzji nie odnajdziemy żadnego wyraźnego oświadczenia przedstawicieli przedsiębiorstw trzecich uczestniczących w naruszeniu, które mogłoby wskazywać na bierną rolę skarżącej w kartelu w 1998 r.

292 Ponadto, zakładając, że skarżąca twierdziła, iż powołała się na okoliczności łagodzące wynikające z późnego wejścia, w rozumieniu orzecznictwa, o którym mowa w pkt 285 powyżej, jednego z zainteresowanych przedsiębiorstw na rynek, którego dotyczy naruszenie ? taki argument jest w niniejszej sprawie w oczywisty sposób bez znaczenia. Choć bowiem stwierdzono powyżej, iż udział skarżącej w naruszeniu rozpoczął się dopiero w dniu 28 stycznia 1998 r., podczas gdy zgodnie z zaskarżoną decyzją udział innych jej adresatów sięgał dnia 21 września 1994 r., to jednak z dowodów zgromadzonych w aktach sprawy ani z zaskarżonej decyzji nie wynika, by skarżąca późno weszła na rynek chloranu sodu. Przeciwnie, jak wynika z motywów 25?33 zaskarżonej decyzji, Aragonesas w roku jej powstania, czyli w 1992 r., należała do wytwarzającej produkty chemiczne części grupy Uralita, do której należała produkcja chloranu sodu.

293 Tym samym powołanie się przez Aragonesas na wcześniejszą praktykę decyzyjną Komisji nie zasługuje również na uwzględnienie. Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, że Komisja dysponuje zakresem swobodnego uznania w ustalaniu kwoty grzywien w celu zmiany postępowania przedsiębiorstw na bardziej zgodne z regułami konkurencji (wyroki Sądu: z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie T-150/89 Martinelli przeciwko Komisji, Rec. s. II-1165, pkt 59; z dnia 11 grudnia 1996 r. w sprawie T-49/95 Van Megen Sports przeciwko Komisji, Rec. s. II-1799, pkt 53; z dnia 21 października 1997 r. w sprawie T-229/94 Deutsche Bahn przeciwko Komisji, Rec. s. II-1689, pkt 127). Fakt, że Komisja nakładała w przeszłości za popełnienie pewnych typów naruszeń grzywny w określonej wysokości, nie pozbawia jej możliwości

podniesienia tego poziomu w granicach wyznaczonych w rozporządzeniu nr 1/2003, jeśli jest to konieczne do zapewnienia realizacji wspólnotowej polityki w dziedzinie konkurencji (wyrok Trybunału z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach połączonych od 100/80 do 103/80 Musique diffusion française i in. przeciwko Komisji, Rec. s. 1825, pkt 109; wyroki Sądu: z dnia 10 marca 1992 r. w sprawie T-12/89 Solvay przeciwko Komisji, Rec. s. II-907, pkt 309; z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-304/94 Europa Carton przeciwko Komisji, Rec. s. II-869, pkt 89). Natomiast skuteczne wdrażanie wspólnotowych reguł konkurencji wymaga, aby Komisja mogła w dowolnej chwili dostosować poziom grzywien do potrzeb tej polityki (ww. wyrok w sprawie Musique diffusion française i in. przeciwko Komisji, pkt 109; wyrok Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-23/99 LR AF 1998 przeciwko Komisji, Rec. s. II-1705, pkt 237).

294 W każdym razie należy przypomnieć, że w niniejszej sprawie, w odróżnieniu od innych przedsiębiorstw wskazanych przez skarżącą jako te, które jej zdaniem mogły uczestniczyć w kartelu, ona wyraźnie potwierdziła swój udział w niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 28 stycznia 1998 r. oraz nie przedstawiła żadnego dowodu na okoliczność, iż zdystansowała się od antykonkurencyjnego celu tego spotkania.

295 W konsekwencji należy odrzucić argument skarżącej, iż w trakcie 1998 r. odgrywała ona w ramach kartelu pomniejszą i bierną rolę.

— W przedmiocie braku realizacji porozumień

296 W tej kwestii należy zbadać, czy okoliczności, na które wskazuje skarżąca, potwierdzają, iż w okresie, w którym była ona stroną sprzecznych z prawem porozumień, mianowicie w okresie od dnia 28 stycznia 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., faktycznie uchylała się od ich stosowania, praktykując na rynku zachowania zgodne z regułami konkurencji (zob. podobnie ww. w pkt 103 wyrok w sprawie Cimenteries CBR

i in. przeciwko Komisji, pkt 4872–4874; ww. w pkt 277 wyrok w sprawie Cheil Jedang przeciwko Komisji, pkt 192).

297 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem okoliczność, iż dane przedsiębiorstwo, którego uczestnictwo w uzgodnieniach cenowych z jego konkurentami zostało wykazane, nie zachowywało się na danym rynku według ustaleń poczynionych z konkurentami, niekoniecznie musi być uwzględniona jako okoliczność łagodząca przy obliczaniu kwoty grzywny. Przedsiębiorstwo, które – mimo uzgodnień z konkurentami – stosuje na rynku politykę mniej lub bardziej niezależną, może bowiem po prostu próbować wykorzystywać kartel dla swoich celów (zob. podobnie wyrok z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-308/94 Cascades przeciwko Komisji, Rec. s. II-925, pkt 230; ww. w pkt 277 wyrok w sprawie Cheil Jedang przeciwko Komisji, pkt 190).

298 W niniejszej sprawie wystarczy wskazać, że dowody dostarczone przez skarżącą nie pozwalają na uznanie, że jej rzeczywiste zachowanie na rynku mogło stanowić przeciwwagę dla antykonkurencyjnych skutków stwierdzonego naruszenia. W szczególności skarżąca podnosi w uzasadnieniu niniejszego zarzutu, że z wielu fragmentów oświadczeń spółek, które wniosły o skorzystanie z traktowania przewidzianego komunikatem w sprawie współpracy, wynika, że skarżąca w rzeczywistości nie realizowała porozumień zawartych rzekomo pomiędzy liderami rynku.

299 Jedynym fragmentem wspomnianych oświadczeń, przytoczonym przez skarżącą, który mógł zrelacjonować treść kontaktu, który mógł odnieść skutek w stosunku do 1998 r., pochodzi z oświadczenia EKA z 2006 r. i dotyczy spotkania w Turku z dnia 14 października 1997 r. pomiędzy EKA i FC, w trakcie którego uzgodniono wśród uczestników, że „[POUFNE]". Jednak jak zostało stwierdzone w pkt 209?213 powyżej, z jednej strony, z brzmienia tego oświadczenia wynika wyłącznie, że EKA i FC uzgodniły między sobą, iż będą obserwować reakcje innych konkurentów w przypadku podwyżki cen, a z drugiej strony, iż nie sposób wykluczyć, że zgodnie z zasadami

zachowania podmiotów na rynku konkurencyjnym, jeżeli jeden z nich miałby w wyniku penetracji konkurenta stracić w tym rynku, jest naturalne, iż starałby się znaleźć klientów na rynkach sąsiednich.

300 Ponadto wskazać należy, iż skarżąca wyraźnie stwierdziła w swych pismach procesowych, jak to wynika z pkt 254 powyżej, że jeżeli Sąd miał dojść do wniosku, iż brała ona udział w kartelu, początek jej udziału w naruszeniu nie może przypadać na datę wcześniejszą niż dzień 28 stycznia 1998 r., a jego koniec na datę późniejszą niż grudzień 1998 r. Niemniej jednak nie przedstawiła ona Sądowi żadnego dowodu, za pomocą którego można by było wykazać, że w trakcie okresu od dnia 28 stycznia 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w rzeczywistości wstrzymywała się ona w wykonywaniu porozumień kartelowych, przyjmując zachowanie konkurencyjne na rynku. Jedyne dowody na tę okoliczność dostarczone przez skarżącą dotyczą wyłącznie wielkości sprzedaży zrealizowanej na rzecz jej klientów we Francji, Portugalii i Hiszpanii w 1999 r. i 2000 r. oraz cen, jakie stosowała w odniesieniu do jej różnych klientów w Hiszpanii i Portugalii w tym samym czasie.

301 W związku z tym należy odrzucić argument skarżącej, iż nie realizowała ona porozumień w okresie, w którym uczestniczyła w naruszeniu.

302 Jak wynika z ogółu powyższych rozważań, należy częściowo uwzględnić zarzut drugi w zakresie, w jakim przyjęty przez Komisję w celu obliczenia grzywny nałożonej na skarżącą czas trwania naruszenia popełnionego przez skarżącą jest błędny. W pozostałym zakresie należy zarzut drugi oddalić.

303 Podsumowując, należy w części uwzględnić żądanie stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim, po pierwsze, zgodnie z art. 1 decyzji Komisji skarżąca uczestniczyła w naruszeniu od dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 27 stycznia 1998 r. oraz od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 9 lutego 2000 r., a po drugie, w zakresie, w jakim zgodnie z jej art. 2 grzywna zostaje ustalona na kwotę 9,9 mln EUR.

B — *W przedmiocie zmiany art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji*

1. *Argumenty stron*

304 W dalszej kolejności, tytułem żądania ewentualnego, skarżąca wnosi do Sądu, by w przypadku nieuwzględnienia żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji w całości, zmienił on brzmienie art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji, tak aby znacznie obniżyć kwotę nałożonej na nią grzywny.

305 Komisja nie zgadza się z żądaniami skarżącej.

2. *Ocena Sądu*

306 Z orzecznictwa wynika, że fakt, iż rozpoznanie zarzutów podniesionych na okoliczność niezgodności z prawem decyzji Komisji nakładającej grzywnę za naruszenie obowiązujących w prawie Unii reguł konkurencji ujawniło sprzeczność z prawem, nie zwalnia Sądu z obowiązku zbadania, czy powinien on, w zależności od skutków takiej niezgodności z prawem oraz korzystając ze swego nieograniczonego prawa do orzekania, zmienić zaskarżoną decyzję (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 27 września 2006 r. w sprawie T-59/02 Archer Daniels Midland przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3627, pkt 443).

307 Mając na uwadze po pierwsze niezgodność z prawem stwierdzoną w odniesieniu do czasu trwania uczestnictwa skarżącej w rozpatrywanym kartelu, a tym samym

wnioski wyciągnięte przez Sąd w pkt 303 powyżej w zakresie stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji, wnioski, z których Komisja ma wyciągnąć w ramach wykonania niniejszego wyroku wszelkie konsekwencje, nie ma podstaw, by w niniejszej sprawie uwzględnić przedstawione przez skarżącą żądania zmiany zaskarżonej decyzji.

308 Dlatego w niniejszej sprawie nie ma podstaw do wykonywania przez Sąd nieograniczonego prawa do orzekania poprzez zmianę brzmienia art. 2 lit. f) zaskarżonej decyzji.

W przedmiocie kosztów

309 Zgodnie z art. 87 § 3 regulaminu postępowania przed Sądem w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron Sąd może postanowić, że koszty zostaną rozdzielone albo że każda ze stron poniesie własne koszty.

310 W okolicznościach niniejszej sprawy, ponieważ skarżąca uzyskała stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w części zbliżonej do zakresu żądania jej skargi, należy uznać, iż skarga ta zostaje w znacznej części uwzględniona przez Sąd.

311 W związku z tym, mając na względzie okoliczności niniejszej sprawy, należy postanowić, iż Komisja pokryje dwie trzecie kosztów skarżącej i połowę kosztów własnych. Skarżąca pokryje jedną trzecią kosztów własnych oraz połowę kosztów poniesionych przez Komisję.

Z powyższych względów

SĄD (druga izba)

orzeka, co następuje:

1) Stwierdza się nieważność art. 1 lit. g. decyzji Komisji C(2008) 2626 wersja ostateczna z dnia 11 czerwca 2008 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 81 [WE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/38.695 – Chloran sodu) w zakresie, w jakim Komisja Wspólnot Europejskich uznała w niej, iż Aragonesas Industrias y Energía, SAU dopuściła się naruszenia w okresie, po pierwsze do dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 27 stycznia 1998 r., a po drugie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 9 lutego 2000 r.

2) Stwierdza się nieważność art. 2 lit. f) decyzji C(2008) 2626 wersja ostateczna w zakresie, w jakim ustala on kwotę grzywny na 9,9 mln EUR.

3) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.

4) Aragonesas Industrias y Energía pokryje jedną trzecią kosztów własnych i połowę kosztów poniesionych przez Komisję.

5) Komisja pokryje połowę kosztów własnych i dwie trzecie kosztów poniesionych przez Aragonesas Industrias y Energía.

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 25 października 2011 r.

Podpisy

Spis treści

Okoliczności powstania sporu ..... II - 7593

Przebieg postępowania i żądania stron ..... II - 7604

Co do prawa ..... II - 7605

A — W przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji ..... II - 7605

1. W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszeń prawa i błędnej oceny ze względu na to, że Komisja przyjęła, iż udział skarżącej w naruszeniu trwał od dnia 16 grudnia 1996 r. do dnia 9 lutego 2000 r. ..... II - 7606

a) Argumenty stron ..... II - 7606

b) Ocena Sądu ..... II - 7622

Ogólne rozważania na temat dowodów ..... II - 7623

Przytoczone w zaskarżonej decyzji dowody na okoliczność udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu ..... II - 7628

— Uwagi wstępne ..... II - 7628

— Dowody, które początkowo przyjęła Komisja w zaskarżonej decyzji, na wstępnym etapie postępowania administracyjnego ..... II - 7632

— Dowody, które Komisja wyraźnie przyjęła w zaskarżonej decyzji po zakończeniu wstępnego etapu postępowania administracyjnego ..... II - 7632

— Wykładnia motywu 352 zaskarżonej decyzji ..... II - 7634

— Wnioski dotyczące określenia obciążających skarżącą dowodów na okoliczność jej udziału w omawianym naruszeniu ..... II - 7645

W przedmiocie dowodowej wartości dowodów obciążających skarżącą ..... II - 7651

— W przedmiocie dowodów z odręcznych dokumentów pochodzących z okresu, w którym skarżąca bezpośrednio uczestniczyła w omawianym naruszeniu ..... II - 7651

— W przedmiocie oświadczeń FC i EKA ..... II - 7660

— W przedmiocie przyznania się skarżącej do udziału w niezgodnym z prawem spotkaniu w dniu 28 stycznia 1998 r. ... II - 7664

W przedmiocie dokładnego i zgodnego charakteru materiału dowodowego, na którym oparła się Komisja w celu wykazania udziału skarżącej w rozpatrywanym naruszeniu ..... II - 7667

2. W przedmiocie zarzutu drugiego dotyczącego naruszeń prawa i błędów w ocenie, których dopuściła się Komisja na etapie obliczenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą ..... II - 7674

a) Argumenty stron ..... II - 7674

b) Ocena Sądu ..... II - 7676

W przedmiocie naruszenia zasady proporcjonalności i niedyskryminacji na etapie obliczenia podstawowej kwoty grzywny ..... II - 7677

W przedmiocie okoliczności łagodzących ..... II - 7683

— W przedmiocie biernej roli skarżącej ..... II - 7685

— W przedmiocie braku realizacji porozumień ..... II - 7688

B — W przedmiocie zmiany art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji ..... II - 7691

1. Argumenty stron ..... II - 7691

2. Ocena Sądu ..... II - 7691

W przedmiocie kosztów ..... II - 7692